ΤΕΥΧ· ΛΒ'. ΤΟΜ· Β'. 1853.

ΦΥΣΙΣ, ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΑΓΡΙΩΝ ΕΙΤΕ ΑΥΤΟΧΘΟΝΩΝ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

Ζῶντες εἰς τὸν κυκεῶνα τοῦ πολιτισμοῦ σπανίως διαλογιζόμεθα καὶ τὴν κατάστασιν τῶν πρώτων κοινωνιῶν. Καὶ ὅμως συνέφερεν ἴσως κατὰ πολλοὺς λόγους νὰ μάθωμεν πῶς συνοικίσθησαν οἱ ἄνθρωποι κατ' ἀρχὰς, πῶς ἐκυβερνῶντο, ὁποῖα ἦσαν αὐτῶν τὰ ἤθη, ὁποίας εἶχον χρείας, καὶ κατὰ τίνα τρόπον αὐτὰς ἐθεράπευον. Εὐημεροῦμεν ἄρά γε ἡμεῖς πλειότερον μακρυνόμενοι ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐκ τῆς φυσικῆς ἁπλότητος; Ἂν ἀνεπτύχθη ὁ νοῦς ἡμῶν, δὲν διεφθάρη ἀναλόγως καὶ ἡ καρδία; Αἱ ἀπολαύσεις καὶ ἡδοναὶ τοῦ κοινοῦ καὶ πολυταράχου βίου ἰσοφαρίζουσι πρὸς τὰς ἀδιαλείπτους μερίμνας καὶ τὰς σαρκοφθόρους θλίψεις; Τέλος δὲν συνετμήθη ἐκ τούτων κατὰ πολὺ καὶ τὸ στάδιον αὐτὸ τῆς ὀλιγοχρονίου καὶ ταλαιπώρου ἡμῶν ὑπάρξεως;

Ματαίως ζητοῦμεν περὶ τῶν τοιούτων πληροφορίας εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τῶν ἀρχαιοτάτων αὐτῶν ἐθνῶν· διότι καὶ ἡ τελεγράφος αὐτὴ τῶν ἀπωτάτων αἰώνων πεντάτευχος παρασιωπᾷ τὴν βαθμηδὸν γενομένην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πρόοδον, ὥστε διὰ μιᾶς, οὕτως εἰπεῖν, βλέπομεν πολλαπλασιαζομένους τοὺς ἀπογόνους τοῦ Νῶε, κτιζομένας πόλεις, συνιστώμενα βασίλεια κτλ. Ἀλλ' ἡ τῆς Ἀμερικῆς ἀνακάλυψις ἐπανέφερεν ἡμᾶς ἀπροσδοκήτως εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν βλέπομεν ἐκεῖ γινόμενα μέχρι τοῦ δε ὅσα συνέβησαν πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐπὶ τῶν προγενεστέρων τῆς οἰκουμένης μερῶν, τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας. (1) Ἐκεῖ σχηματίζονται προφανῶς νέαι κοινωνίαι ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμὸν προαγόμεναι· ἐκεῖ φαίνονται ποῦ μὲν ἀναλελυμένα, ποῦ δὲ συντεθειμένα εἰς τεχνηκωτάτην ἕνωσιν τὰ αὐτὰ στοιχεῖα· ἐκεῖ μόνον καὶ ἐντὸς μικροῦ διαστήματος εὑρίσκονται τὰ δύο ἄκρα, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, τὰ σχέδια τῆς ἐπιμιξίας, καθὼς καὶ ὁ ὑπέρτατος ὅρος τῆς γνωστῆς ἐφ' ἡμῶν τελειότητος, ἡ ἐσχάτη ἀφέλεια καὶ ἀγροικία τῶν ἐρήμων, ὅσον καὶ ἡ τελευταία πολυτέλεια καὶ ποικιλία τῶν μυριοπληθῶν πόλεων.

Ἐξετάζοντες ὡς ἐκ περιωπῆς τὴν σύστασιν τῶν κοινωνιῶν ἐθαυμάσαμεν ὡς γενικόν τι φαινόμενον, καὶ κοινὸν χαρακτῆρα ὅτι τὰ ἁπλούστατα δοκίμια τῆς ἀνθρωπότητος, καθὼς καὶ τὰ μέγιστα κατορθώματα ἐξετελέσθησαν ἐπίσης τὸ πάλαι ὑπὸ λαῶν αὐτονόμων καὶ δημοκρατουμένων· ἐκ τούτου δὲ ἀναγκαίως εἰκάζεται ὅτι ἡ τοιαύτη μάλιστα ἐλευθερία ὡς γνησία καὶ πιστὴ μήτηρ χειραγωγεῖ τὰς ἀνθρωπίνους κοινωνίας, δι' αὐτῆς ἐξαιρέτως δύναται νὰ εὐτυχήσῃ καὶ νὰ προαχθῇ ὁ ἄνθρωπος, καὶ μὴ ἀρο-

(1) *Παρατρέχομεν ἐνταῦθα ὡς ἀνεξερεύνητον μέχρι τοῦδε τὴν Ἀφρικὴν. ἢ ὡς πρὸς τὰς ἄλλας φυλὰς ἀπόκληρα καὶ ἰδιόρρυθμα τὰ κατοικοῦντα αὐτὴν γένη.*

τριῶν καὶ γεωργῶν· ὡς ὁ Κιγκινάτος καὶ Ποπλικόλας τοὺς ἀγρούς του, οὔτε καταδιώκων τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας ὡς ὁ μισόκαλος Κάτων καὶ ὁ πικρόχολος Ῥουτῶ, οὔτε ἔχων κυρτοὺς τοὺς ὄνυχας, ἢ ῥυπαρὰν τὴν γενειάδα καὶ πιναρὰ τὰ ἱμάτια, ὥς οἱ κυνικοὶ φιλόσοφοι.

Αὐτόνομος ἦτο ἡ Τύρος καὶ ἡ Σιδὼν, ὅτε ἐσκόρπιζον εἰς τὴν Εὐρώπην τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἀνατολῆς·

Αὐτόνομος ἦτο ἡ Καρχηδὼν ὅτε ἀνταγωνιζομένη πρὸς τὴν μητρόπολιν περιέπλεε τὰς θαλάσσας καὶ ἀνεζήτει νέους τόπους.

Αὐτόνομος ἦτο ἡ Σπάρτη ὅταν δι' ἑνὸς στρατηγοῦ, τοῦ Ἀγησιλάου, ἐπαπείλει τὴν εὐρύχωρον καὶ κραταιὰν μοναρχίαν τῆς Περσίας.

Αὐτόνομος ἦτο ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ὅτε ἐμονομάχει ὡς γίγας μετὰ τοῦ μεγίστου δυνάστου τῆς Ἀσίας, εἶχε συμμάχους τοσούτους λαοὺς, ἐδοήθει πανταχοῦ τὴν ἐλευθερίαν, ἔπεμπεν ἀποικίας, εἶχε πλήρεις στόλων καὶ ἐμπορικῶν ὁλκάδων τοὺς λιμένας της, ἐδοξάζετο διὰ σοφωτάτων νόμων, ἐκαλλωπίζετο ὑπὸ τῶν ἔργων τοῦ Φειδίου, τοῦ Ἰκτίνου καὶ τοῦ Πραξιτέλους· ἐτιμᾶτο δὲ ὑπὸ τῆς σοφίας τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους.

Αὐτόνομοι ἦσαν αἱ Θῆβαι ὅτε ἠγωνίζοντο ὑπὲρ τῆς ἰσονομίας διὰ τοῦ Ἐπαμινώνδα καὶ τοῦ Πελοπίδα.

Αὐτόνομος ἦτο ἡ Κόρινθος ὅτε κατέστη ἀφνειὸς ὡς ἐπίνειον τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης καὶ ἐγέννα Τιμολέοντας.

Αὐτόνομος ἡ Ῥόδος ὅτε περιέπλεε τὰς θαλάσσας καὶ κατέστη σχολεῖον τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, ἐθαυμάζετο διὰ τὴν σοφίαν καὶ δικαιοσύνην τῶν νόμων της, ἐτιμᾶτο δὲ καὶ παρ' αὐτῆς τῆς Ῥώμης.

Αὐτόνομος ἦτο ἡ Ἀχαΐα, τὸ Αἴγιον, ἡ Σικυὼν, αἱ Πάτραι, ὅτε διέπρεπον εἰς τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ζωγραφικήν.

Αὐτόνομοι καὶ μακάριαι ἦσαν αἱ χαριέσταται πόλεις τῆς Ἰωνίας, ἡ Σμύρνη, τῆς Ἀσίας, ὁ ὀφθαλμὸς ἡ Κολοφὼν, ἡ Ἔφεσος, ἡ Μίλητος καὶ αἱ Αἰολίδες ὅτε ἀνεχώρουν ἀλλεπαλλήλως ἀπ' αὐτῶν τόσαι ἀποικίαι ὡς νέα σμήνη διὰ νὰ ἐκτείνωσι τὸν Ἑλληνισμὸν εἰς πάντα τὰ παράλια.

Αὐτόνομος ἦτο ἡ Ῥώμη ὅτε ἐπολέμει τοὺς τυράννους τῆς Ἀσίας καὶ μεγάλαι ὁδοὶ, συνήρχοντο πανταχόθεν εἰς τὴν ἀγορὰν αὐτῆς ὡς εἰς κέντρον.

Αὐτόνομοι ἦσαν ἡ Γένουα, ἡ Βενετία, ἡ Φλωρεντία καὶ ἄλλαι Ἰταλικαὶ πολιτεῖαι, ὅτε προστάτευον τὰς τέχνας καὶ τοὺς λόγους καὶ ἐχρησίμευον ὡς ἄσυλον.

Αὐτόνομος ἦτο ἡ Γαλλία, ὅτε κατήργει τὸ κράτος τῶν ἀριστοκρατικῶν προνομίων καὶ τῶν παραλόγων νόμων τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, ἔδιδε δὲ χεῖρα βοηθείας εἰς τοὺς δυναστευομένους λαούς.

Αὐτόνομος ἦτο ἡ Ὁλλανδία, ὅτε ἐκυρίευε τόσων παραλίων ἐπαρχιῶν καὶ νήσων τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

Ἀλλ' ἀφοῦ ἡ ἐξουσία συνεκεντρώθη, οἱ δὲ λαοὶ ἀπώλεσαν τὴν κυριαρχίαν των, ἐξέλιπεν ἡ ἀληθὴς δόξα τῶν ὀνομάτων τούτων, ἐταπεινώθη τὸ εὐγενὲς φρόνημα τῶν ἀνθρώπων, ἐξαχρειώθηταν οἱ χαρακτῆρες, διεφθάρησαν τὰ ἤθη, περιωρίσθη εἰς ὀλίγους ὁ πλοῦτος, ἐπτώχευσαν δὲ οἱ τίμιοι καὶ ἀγαθοὶ πολῖται.

Ἐλευθέρα διαμένει ἡ Ἑλβετία, ἂν καὶ ἐνδεής, διότι ἔχει πατριωτισμὸν καὶ χρηστὰ ἤθη, ἀγαπᾷ δὲ πρὸ πάντων τὴν λιτότητα.

Δημοκρατίαι δὲ ἐλεύθεραι κατ' ἐξοχὴν διατελοῦσιν καὶ δικαίως σεμνύνονται σήμερον αἱ Ὁμόσπονδοι Ἐπαρχίαι, τῆς Ἀμερικῆς διότι ἐμμένουσιν εἰς τὰ καθεστῶτα, πολιτεύονται ἰσονόμως, ἐκλέγουσιν ἀκωλύτως ὁποίους θέλουσιν ἄρχοντας, δὲν τρέφουσιν αὐτοὺς διὰ βαρυτάτων φόρων ὡς ἀργοὺς κηφῆνες· ἀλλ' ὡς φιλόπονοι μέλισσαι ἅπαντες οἱ πολῖται γεμίζουσι πανταχόθεν καὶ ἀκαταπαύστως τὸ σίμβλον· ὅθεν αἱ εἰρηνικαὶ πολιτεῖαι περιλαλοῦνται καταφύγιον τῶν πασχόντων καὶ πενομένων, εἰς αὐτὰς ἀποβλέπουσιν αἱ ταλαιπωρούμεναι κοινωνίαι καὶ ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν δυστυχίας εὔχονται εὐτυχίαν εἰς ἐκείνας.

Οὐ μακρὰν τῶν Ὁμοσπόνδων τούτων Ἐπαρχιῶν, ὅπου ἀκμάζουσιν ἡ ἐπιστήμη, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον, οὔτε τῶν νομῶν τοῦ Καναδᾶ, τοὺς ὁποίους ἦρ πασαν κατ' ὀλίγον ἀπὸ τῶν Γάλλων οἱ Ἄγγλοι, περιπλανῶνται μέχρι τοῦδε εἰς ἀπεράντους πεδιάδας καὶ κατάπυκνα δάση πλῆθος νομάδων, εἴτε ἰθαγενῶν λαῶν, οἵτινες διατελοῦντές ποτε εὐτυχεῖς καὶ ἀνεξάρτητοι βαθμηδὸν ἠλαττώθησαν, τινὲς δὲ καὶ ἐξέλιπον παντελῶς διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους, ἢ συγχωνεύονται κατ' ὀλίγον μετὰ τῶν Εὐρωπαίων, παραδεχόμενοι τὸν χριστιανισμὸν καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀγαθά. Πολλαὶ ὅμως οἰκογένειαι ἐπηρεαζόμεναι ὑπὸ τῶν γειτνιαζόντων Εὐρωπαίων ἀποίκων ἀναθεματίζουσι βεβαίως τὴν τύχην των. Μίαν ἐκ τούτων δυστυχῆ χήραν ἐνοχλουμένην ὑπὸ τῶν λευκῶν, παρηγόρησα ὅσον ἐδυνάμην, λέγει ὁ Σιατοβριὰνδ, ἀλλ' ὀλίγον πραγματικῶς τὴν ὠφέλησα. Καὶ ὅμως μοὶ εἶπε πολλὰ ὅτε ἀνεχώρησα· ἴσως μοὶ ηὔχετο εὐτυχίαν! Ἂν αἱ εὐχαί της δὲν εἰσηκούσθησαν, αὐτὴ κατὰ τοῦτο ὑπῆρχεν ἀνεύθυνος· τὸ σφάλμα δὲ προῆλθεν ἐξ ἐμοῦ αὐτοῦ διότι πάντες οἱ ἄνθρωποι δὲν ὑπάρχουσιν εὔθετοι εἰς εὐτυχίαν, καθὼς οὔτε πάντες οἱ ἀγροὶ καρποφοροῦσι σῖτον.

Μεταξὺ ὅμως τῶν ἀγρίων, εἴτε αὐτοχθόνων τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν πολιτισμένων Εὐρωπαίων μεταναστευσάντων πρὸ πολλοῦ αὐτόθι εὑρίσκονται καὶ νέοι τινὲς ἄποικοι παριστάνοντες μικτόν τι εἶδος ἀγροτικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου εἰς τὰς ἐρήμους, τὰς πεδιάδας καὶ τὰς χέρσους τῆς ὑψιγόνου ταύτης χώρας. Μυριάδες Ἰρλανδῶν, Γερμανῶν καὶ ἄλλων λαῶν τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης, βεβαρυμένοι τὴν καταδυναστείαν καὶ τὴν διαφθορὰν καταφεύγουσιν ὁσημέραι εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἀγοράζοντες εὐθηνῶς παρὰ τῆς ἀρχῆς γαίας ἀποφασίζουσι νὰ καταδιώσωσι καὶ νὰ ἀποθάνωσιν εἰς τὴν ξένην γῆν. Παντοῦ περιερχόμενος ἀπαντᾷς σποράδην νέα κτίσματα, νέας ἐπαύλεις, νέα ἀγροκήπια. Πανταχόθεν ἀντηχεῖ ἡ σφύρα καὶ ἡ ἀξίνη, συγκρούονται δὲ αἱ μεταφέρουσαι τὴν ξυλείαν καὶ τὴν ἄλλην οἰκοδομικὴν ὕλην ἅμαξαι. Οἱ ἄνδρες ἐπιστατοῦσιν εἰς τὰς φυτείας, καὶ τοὺς σπειρομένους, ἢ ἀροτριουμένους ἀγροὺς, αἱ δὲ γυναῖκες διευθετοῦσι τὰ τῆς οἰκίας· Ὅτε δὲ τὸ ἑσπέρας ἐπιστρέφουσιν οἱ ἐργάται ἐκ τοῦ δάσους καὶ τῶν πεδιάδων, οἱ δὲ βόες μεταφέρουσι τὸ ἄροτρον, ἢ οἱ ἵπποι τὰ ἄλλα γεωργικὰ ἐργαλεῖα, συνέρχεται ἅπασα ἡ οἰκογένεια διὰ νὰ ἀπολαύσῃ πρὸς ὀλίγον τὴν γλυκυθυμίαν τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως καὶ τῆς φιλοπονίας· οἱ γεωργοὶ δειπνήσαντες χορεύουσιν εἰς τὴν αὐλὴν, αἱ δὲ θυγατέρες τοῦ ἀγρονόμου κρούουσαι τὸ κύμβαλον, ψάλλουσι πολλάκις ἄσματα θεατρικῶν δραμάτων ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ δάσους, εἰς τὰ βάθη τῆς κοιλάδος, ἐνίοτε δὲ καὶ πλησίον τινὸς καταράκτου.

Ἀλλὰ καὶ ὁ περιηγητὴς αὐτὸς ἐμφορεῖται ἀμυθύτου ἀγαλλιάσεως βλέπων ὁτὲ μὲν τὰς ἀνεγειρομένας ταύτας κατοικίας εἰρηνικῶν καὶ βιομηχάνων ἀνθρώπων, ὁτὲ δὲ ἐκ μέσου δρυμώνων, ἢ ἐπὶ λόφων ἀνυψουμένην τὴν κορυφὴν κωδωνοστασίου, μάλιστα δὲ ἀκούων συγκαλουμένους εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὡς εἰς κοινὴν πατρίδα ἀνθρώπους ἐκ τοσούτων διαφόρων τόπων αὐτόθι συρρεύσαντας. Οὔτε δὲ εἰς τὰ ἀφελῆ ξενοδοχεῖα, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιγραφὴ φαίνεται κρεμαμένη ἐκ τινος δένδρου, μένει πάντῃ ἀσυγκίνητος ἡ καρδία του· διότι ἐκεῖ συναπαντῶνται παραδόξως καὶ ὁδοιπόροι καὶ φυτακόμοι καὶ κυνηγοὶ καὶ ἄγριοι, καὶ ξένοι καὶ αὐτόχθονες.

Ἀλλὰ πρὸ πάντων τὸν καταθέλγει ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς φύσεως, ἡ ποικιλία τῶν θέσεων, τὸ γιγαντιαῖον ἀνάστημα τῶν φυτῶν, (1) τὰ ἄγνωστα εἴδη τῶν ζώων, ἡ πληθὺς τῶν ὑδάτων, ἡ ἀχανὴς ἔκτασις τῶν λιμνῶν, τῶν ὁποίων τινὲς, οἷον ἡ Ἐριὲ ἔχει 35 μὲν

(1) *Ἐκ τῶν φυτῶν τῆς χώρας ταύτης ἀναφέρονται μάλιστα εἶδός τι ἰβίσκου ὑψούμενον ὡς δώδεκα πόδας, ὁ κηρόμυρτος, ἐξ οὗ λαμβάνεται κηρὸς μυρίζων ὡς μύρτος ὅταν καίῃ, τὰ ἰατρικὰ ἰπεκακουάνα, ἀδίαντον καὶ δρακόντιον τοῦ Καναδᾶ.*

Ἡ Ἀγάβη ὑψοῦται μέχρι τριάκοντα ποδῶν· διαφέρει δὲ τῶν ἄλλων φυτῶν, καθότι ὁ σπόρος αὐτῆς ὡριμάζει καὶ βλαστάνει ἐνίοτε ἐπ' αὐτοῦ τοῦ φυτοῦ, ἔπειτα δὲ τὸ νέον βλάστημα πίπτον ἐπὶ τῆς γῆς ἤδη ἕτοιμον ριζοῦται εὐκόλως.

Ἡ Σένεκα εὑρίσκεται ὅπου πλήθουσι καὶ οἱ κρόταλοι (ὄφεις) καθὼς καὶ αἱ κισσάμπελοι τῶν Κορολίνων· ἐξ αὐτῶν τὸ μὲν πρῶτον ἰατρεύει τὰ δήγματα τῶν προκειμένων ὄφεων, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου τρίβοντες τὰς χεῖράς των οἱ ἄγριοι ψηλαφῶσιν ἀφόβως τὰ πελώρια ταῦτα ἑρπετά.

Οἱ ἄγριοι κατασκευάζουσιν ὑφάσματα ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῆς λεύκης, τρώγουσι τὸν ἐσωτερικὸν φλοιὸν τῆς σημύδας, λαμβάνουσι τὰ βέλη ἐκ τῆς δρυὸς, τὰς λέμβους ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῆς μελίας, καὶ τὸ βάλσαμον ἐκ τοῦ βαλσαμοδένδρου· εὑρίσκουσι δὲ προσέτι τὸ σάκχαρ εἰς τὴν σφένδαμνον, καὶ τὰ ἄνθη τοῦ βαμβακίτου, τὴν ἐρυθρὰν βαφὴν εἰς τὸν φλοιὸν τῆς περούσης, τὸ ὄξος εἰς τοὺς βότρεις τοῦ ὀξίτου, τὰ μέλι καὶ τὸ βαμβάκιον εἰς τὰ ἄνθη τῆς ἀγρίας ἀσπαράγου, τὸ ἔλαιον διὰ τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς εἰς τὸ ἡλιοτρόπιον καὶ παράκειάν τινα τῶν τραυμάτων εἰς τὴν πάγχρηστον πόαν.

Ἐκ τῶν ἐντοπίων ζώων τῆς βορείου Ἀμερικῆς οἱ κάστορες, τέκτονες αὐτοφυεῖς κτίζοντες τοσοῦτον τεχνηέντως καλύβας ἐπὶ τῶν ποταμῶν διαιρουμένας εἰς δωμάτια, κινδυνεύουσι νὰ ἀφανισθῶσι σχεδὸν ἡμέραν ἐξ ἡμέρας καταδιωκόμενοι καὶ φονευόμενοι ὑπὸ τῶν κυνηγῶν Εὐρωπαίων· ἐξ αὐτῶν λαμβάνομεν τὸ ἰατρικὸν καστόρειον καὶ λεπτὸν μαλλίον διὰ τοὺς πόλους. Ἡ κιναδινὴ ἄλκη (ὁ ὀρίγναλον) ἔχει ῥύγχος καμήλου, κέρατα δασύποδος καὶ σκέλη ἐλάφου· ὁ Βόνασος φέρει τὸ ἀνάστημα ἐλέφαντος, γαίην λέοντος, ὕβον καμήλου, οὐρὰν καὶ ὀπίσθια ἱπποποτάμου, κέρατα καὶ σκέλη ταύρου.

Τὰ ζῶα ταῦτα πληθύουσιν εἰς τοὺς λόφους τοῦ Μισσουρί. Ὅταν μεταναστεύωσι, πολλάκις παρέρχονται ἡμέραι πολλαὶ, ἕως οὗ διαβῶσιν ὡς πολυάριθμος στρατός· Τὸ πάτημά των ἀκούεται πολλὰ μίλια μακρὰν καὶ ἡ γῆ τρέμει ὑπὸ τοὺς πόδας των, Τὸ κρέας αὐτῶν ταριχευμένον, ἢ καπνισμένον, ἢ ξηραμμένον εἰς τὸν ἥλιον ὑπάρχει ποστιμότατον, διατηρεῖται δὲ καὶ εἰς πολλὰ ἔτη ὡς οἱ κωλῆνες. Τὸ δέρμα του βυρσοδεψούμενον χρησιμεύει, ἡ κόπρος καίεται ὡς ἄνθραξ·

Ἡ Μοσχοῖκτις ἔχει θύλακον πλησίον τῆς κύστεως πλήρη βαρυόσμου ὕλης, τὴν ὁποίαν ἀπολύει, ὅταν κυνηγῆται, καὶ φυγαδεύει οὕτω τοὺς καταδιώκοντας. Ἡ Μοσχογαλῆ ἐργάζεται καὶ κτίζει ὡς ὁ κάστωρ.

Ὁ Ἀγριαίλουρος, ἢ Καρκαγιοῦ, εἶδος μεγάλου αἰλούρου, συμφωνεῖ μετὰ τριῶν ἀλωπέκων, καὶ ἐπιβουλεύεται τὸν ὀρίγναλον· διότι αἱ ἀλώπεκες τὸν κυνηγοῦσι πρὸς τὰ δένδρα, ὅπου κρυμμένος τὸν περιμένει ὁ καρκαγιοῦ, καὶ πίπτων καθέτως σφίγγει τὸν λαιμὸν τοῦ ζώου, κυρίως δὲ καταγίνεται νὰ ἀνοίξῃ τὰς σφραγῖτιδας αὐτοῦ φλέβας· ἀποθανόντος δὲ ἐξ αἱμορραγίας τοῦ ὀριγνάλου, ὁ τύραννος διαμοιράζει ἰσομερῶς τὴν θήραν μετὰ τῶν τριῶν δορυφόρων του.

Ὁ Κρόταλος, τρομερότατος ὄφις, φέρει τὸ δηλητήριον εἰς κύστιν κειμένην ὄπισθεν τῶν ὀδόντων, ἀγαπᾷ δὲ πολὺ τὴν μουσικήν. Διὰ τοῦ κρότου τῆς φολιδωτῆς οὐρᾶς του προσκαλεῖ τὸ θῆλυ· ἀλλ' ὁ ἦχος αὐτὸς τρομάζει τὸν ὁδοιπόρον. Τὸ θῆλυ γεννᾷ ἐνίοτε ὡς εἴκοσι νεογνὰ· ὅταν δὲ ταῦτα διώκωνται, εἰσέρχονται καὶ διασώζονται εἰς τὸν φάρυγγα τῆς μητρός. Οἱ αὐτοχθονες σέβονται καὶ γνωρίζουσι νὰ τιθασσεύωσι τόσον τοὺς κροτάλους, ὥστε τοὺς φέρουσι τὸν χειμῶνα εἰς τὰς καλύβας των, ὅπου καὶ μένουσιν ἐντὸς θηκῶν, τὸ δὲ ἔαρ ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰ δάση. Ἄλλος ὄφις μέλας ἀναρριχώμενος εἰς τὰ δένδρα μαγεύει τὰ πτηνὰ δηλ. τὰ κατατρομάζει. Ἂν ὁ φόβος συντρίβῃ τὰ γόνατα τοῦ ἀνθρώπου, διατὶ νὰ μὴ συντρίβῃ καὶ τὰ πτερὰ τοῦ πτηνοῦ; Ὑπάρχει καὶ τρίτον εἶδος ὄφεως λαμπροῦ καὶ ἀκτινοβολοῦντος ὡς ὁ ὕαλος, συντριβομένου δὲ εὐκόλως ὡς αὐτὸς, ἅμα ἐγγιχθῇ. Ὁ δὲ λεγόμενος συριστὴς, κοινὸς εἰς τὴν Φλωρίδα καὶ τὴν Γεωργίαν, 18 ποδῶν μήκους, πλατύνεται καὶ μεταβάλλει χρῶμα, ὅταν τις τὸν πλησιάσῃ· ἀναδίδει δὲ τοιοῦτον ἀτμὸν, ὥστε μολύνει τὸν περιξ ἀέρα, καὶ ὁ ἄνθρωπος πίπτει λειπόθυμος, μετ' ὀλίγους δὲ μῆνας καὶ ἀποθνήσκει.

λευγῶν μῆκος, 20 δὲ πλάτος, καὶ δέχεται τεσσαράκοντα ποταμοὺς εἰσβάλλοντας εἰς αὐτήν· Οὐδαμοῦ ἴσως ῥέουσι ποταμοὶ πλατύτεροι τοῦ Μισσισσιπὶ, τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, τοῦ Ὅγιο, ἐκτὸς ἴσως τοῦ τῶν Ἀμαζόνων καὶ τινων τῆς Κίνας· οὐδαμοῦ δὲ ἡ γῆ ποτίζεται τοσοῦτον δαψιλῶς, οὔτε καρποφορεῖ πλειότερον.

Τοιαύτη χώρα ἦτο κατὰ πάντα λόγον ἀξία ἀ προσελκύσῃ ἀνέκαθεν τοὺς ξένους λαούς.

Εὑρέθησαν τῷ ὄντι εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ὅγιο ἀρχαῖα τειχίσματα καὶ προμαχῶνες καὶ χώματα καὶ τάφοι καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων. Τί ἔθνος ἆρά γε αὐτόθι μετενάστευσε; πόθεν ἦλθε; τί ἔπαθε; πῶς διὰ μιᾶς καὶ ὁλόκληρον ἐξέλιπε; Οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἐδυνήθη νὰ μαντεύσῃ τὸ μυστήριον τοῦτο. Ἀλλὰ βεβαίως ὁ λαὸς αὐτὸς δὲν κατήγετο ἀπὸ τῆς Καρχηδόνος, οὔτε τῆς Φοινίκης· διότι προηγουμένως ἔπρεπε νὰ κατοικήσῃ τὰ ἀνατολικὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ παράλια, αὐτόθι δὲ οὐδ' ἴχνος μνημείων τοιούτων φαίνεται· ὅθεν εἰκάζουσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρχαιολόγων ὅτι τὰ εἰρημένα ἐρείπια ἦσαν ἔργα ἀποίκων τῆς μεγάλης Ἀσίας οἷον τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἰαπονίας.

Ἐκ δὲ τῶν αὐτοχθόνων λαῶν, ἀγρίων κοινῶς λεγομένων τῆς βορείου Ἀμερικῆς, ὅσοι περιελείφθησαν, ὑπάρχουσι μὲν πολλοὶ (Σιξοι, Ἀννισιβοῖλοι, Κριςινοί, Ἐσκιμοί, Μιστασέν, Ἀμαλικάνοι, Ἰλλινοέζοι, Ἀβενακοί, Μαλεσίται, Βερσιαμίται, Παπινάκλαι κτλ.) ἀλλ' ὀλίγου λόγου ἄξιοι· τέσσαρες δὲ μόνον φαίνονται κυρίως ἐπικρατοῦντες πρὸς ἄρκτον καὶ ἀνατολὰς, οἱ Ἀλγογκίνοι καὶ Χοορόνοι, πρὸς δυσμὰς οἱ Σίξοι (ἢ Ναδοσιοῦξοι) καὶ πρὸς νότον οἱ Κικασσάνοι. Ἀλλὰ διάλεκτοι ὑπάρχουσι πάμπολλαι ἀπὸ φυλῆς εἰς φυλὴν σχεδὸν παραλλάσσουσαι· ὁ δὲ περιηγητὴς ἀρκεῖ νὰ γνωρίζῃ μόνον τὴν τῶν Ἀλγογκίνων καὶ Χουρόνων ὡς τελειοτέρας καὶ πλουσιωτέρας καὶ εὐφωνοτέρας· ἐπειδὴ δὶ αὐτῶν δύναται νὰ συνεννοηθῇ μετὰ ἑκατὸν λαῶν καὶ ἐπέκεινα.

Ὁποίους, νομίζομεν, ἐφαντάζοντο οἱ ἀρχαῖοι τοὺς κατοίκους ἀγνώστων τόπων; Ὡς εἶδος θηρίων, τριχωτοὺς καθ' ὅλον τὸ σῶμα, περιπλανωμένους ἀκοινωνήτους εἰς τὰ δάσῃ, μόλις δὲ ἔχοντας σημεῖά τινα χαρακτηριστικὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ἐπιστρέψας ὁ ναύαρχος τῶν Καρχηδονίων Ἄννων ἐκ τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου ἀπέπλευσε κατὰ διαταγὴν τῆς ἀρχῆς πρὸς ἀνακάλυψιν νέων λαῶν, ἔφερε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ δύο δέρματα θηλυκῶν πιθήκων ἐξ ἐκείνων, οἵτινες μάλιστα ὁμοιάζουσι κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἀνάστημα προς τὸν ἄνθρωπον· ἐθεωρήθησαν δὲ αὐτὰ ὡς ἀνήκοντα εἰς γυναῖκας, ὅθεν ἐκρεμάσθησαν καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης. Ἀλλ' οἱ λεγόμενοι ἄγριοι τῆς Ἀμερικῆς διαφέρουσι τοσοῦτον, ὥστε ἐκτὸς τῶν ὀρρύων καὶ τῆς κόμης, τὰς ὁποίας καὶ αὐτάς τινες μαδῶσιν, οὔτε μίαν τρίχα φέρουσι. Διὰ τοῦτα τὴν γενειάδα αὐτῶν ἐξαιρέτως ἐθαύμαζον, καὶ αὐτὴν πρὸ πάντων ἔσκωπτον ὡς ἀσχημίαν. Μόνον δὲ γέροντές τινες ἔχουσιν ὀλίγας τρίχας, καθὼς παρ' ἡμῖν ἐνίοτέ τινα γραΐδια. Οἱ Ἐσκιμοὶ ὅμως κατοικοῦντες τὴν μεταξὺ τῆς ἀρκτῴας θαλάσσης, τοῦ Καναδᾶ καὶ τοῦ ποταμοῦ ἁγίου Λαυρεντίου ἐκτεταμένην χώραν, καθὼς καὶ τὰ παράλια τοῦ κόλπου Χούδσων, φέρουσι καὶ γενειάδα καὶ τρίχας πυκνὰς παντοῦ ὡς σάτυροι ὅθεν δυσκόλως οἱ μικροὶ αὐτῶν ὀφθαλμοὶ διακρίνονται. Ἀλλ' οὗτοι διαφέρουσι τῶν ἄλλων καὶ καθ' ὅλον τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν ἦθος ὡς φοβερόν· ἔπειτα μόνοι τρώγουσιν ὠμὰ κρέατα, ἢ ὀλίγον ἐνίοτε ξηραμμένα εἰς τὸν ἥλιον, ὥστε διὰ πάντα ταῦτα νομίζονται εἰς ἄλλην γενεὰν ἀνήκοντες.

Καθόλου δὲ εἰπεῖν, πάντες οἱ αὐτόχθονες τῆς Ἀμερικῆς γεννῶνται λευκοί, ὡς ἡμεῖς· ἀλλὰ διάγοντες συνήθως γυμνοὶ καὶ εἰς τὸ ὕπαιθρον ἐκτεθειμένοι, ἔπειτα δὲ ἀλειφόμενοι ὁτὲ μὲν δὶ ἐλαίων, ὁτὲ δὲ διὰ τοῦ χυμοῦ διαφόρων φυτῶν ἀποβάλλουσι τὸ πρωτότυπον αὐτῶν χρῶμα, ἐφ' ὅσον προχωροῦσιν εἰς τὴν ἡλικίαν. Κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως τοῦ σώματος πλεονεκτήματα οὐ μόνον οὐδαμῶς ὑπάρχουσιν ὑποδεέστεροι, ἀλλὰ καὶ ὑπερβαίνουσιν ἡμᾶς ἐνίοτε· Ἐπειδὴ οἱ πλεῖστοι ὑπάρχουσιν ὑψηλοὶ κατὰ τὸ ἀνάστημα, σύμμετροι κατὰ τὰ μέλη, εὔρωστοι κατὰ τὴν κρᾶσιν, ἐπιδέξιοι καὶ εὐκίνητοι· ἐγίνοντο δὲ ἴσως καὶ μακροβιώτεροι, ἂν ἐφρόντιζον νὰ οἰκονομήσωσι τὰς δυνάμεις των· ἀλλὰ συνήθως φθείρουσιν αὐτὰς διὰ τῶν μακρῶν ὁδοιπορειῶν καὶ τῆς κατηναγκασμένης νηστείας, τὴν ὁποίαν παρακολουθεῖ ὑπερβολικὴ ἀκρασία· Ἔβλαψε δὲ μάλιστα αὐτοὺς ἡ καταχρησις τῆς βακχῆς, δυστυχοῦς δώρου τῶν Εὐρωπαίων· διότι πίνουσιν αὐτὴν μανιωδῶς μέχρι μέθης, ὅθεν ἐκ τοσούτων ἐθνῶν μόλις μένει σήμερον ἴσως τὸ εἰκοστόν, ἢ καὶ τὸ δέκατον μόνον μέρος.

Οἱ κατοικοῦντες τὰ νοτιώτερα μέρη τῆς βορείου Ἀμερικῆς ὑπερτεροῦσι τοὺς ἄλλους προσέτι καὶ κατὰ τὴν ἀκολασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουσι κοινὴν γυναῖκες καὶ ἄνδρες. Ἐκ τούτου προῆλθε μεγάλη τῶν ἠθῶν διαφθορὰ ἐξαπλωθεῖσα καὶ εἰς τοὺς ἀρκτικοὺς τόπους. Διότι αἱ περιηγήσεις τῶν ἱεραποστόλων βεβαιοῦσιν ὅτι πρὶν συγκοινωνήσωσι μετὰ τῶν Ἰλλινέζων καὶ ἄλλων γειτονικῶν φυλῶν, οἱ Ἰροκέζοι ἦσαν σώφρονες. Σήμερον δὲ πολλοὶ ἄνδρες φέρονται ἐνδεδυμένοι ὡς γυναῖκες, εἰς τῶν ὁποίων καὶ τὰ ἔργα καταγίνονται· τινὲς δὲ οὔτε νυμφεύονταί ποτε. ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι καταφρονοῦνται καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ὁμογενῶν· Αἱ δὲ γυναῖκες, ἂν καὶ φαίνωνται εὔρωστοι, ὀλίγαι γεννῶσι παιδία. Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο ἀποδίδοται μὲν καὶ εἰς τὴν μακρὰν γαλουχίαν, διότι θηλάζουσι τὰ τέκνα ἐνίοτε μέχρις ἕκτου καὶ ἑβδόμου ἔτους, εἰς τὴν μεμονωμένην ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ζωὴν καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦτον, καὶ εἰς τὴν ταλαιπωρίαν, τὴν ὁποίαν ὑποφέρουσι διὰ παντὸς ἐργαζόμεναι· ἀλλ' ἡ ἀσέλγεια αὐτῶν κατὰ τὴν παρθενικὴν ἡλικίαν θεωρεῖται παρά τινων ὡς ἡ προσεχὴς καὶ πιθανοτάτη αἰτία τῆς στειρώσεως.

Οἱ ἄγριοι τῆς βορείου Ἀμερικῆς ἔχουσιν εἰς ἄκρον ὀξεῖαν τὴν αἴσθησιν. Αν καὶ καταλάμπωνται ὑπὸ τῆς χιόνος, ἐνοχλῶνται δὲ ὑπὸ τοῦ καπνοῦ ἐπὶ μῆνας ἕξ, οὐδαμοῦ ἡ ὅρασις αὐτῶν ἐξασθενεῖται· διακρίνουσι καὶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ἐχθρούς των βλέποντες μόνον τὸ ἴχνος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τῆς χλόης· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν ὀσφρησιν ἐξέχουσι· διάτι αἰσθάνονται μακρόθεν τοὺς ἐλαχίστους ἤχους, ἀποστρέφονται δὲ πάσας τὰς βαρείας ὀσμὰς, ὁποία ἡ τοῦ μόσχου· Ἡ μνήμη αὐτῶν κινεῖ θαυμασμὸν· ἐπειδὴ ἀφ' οὗ διέλθωσιν ἅπαξ μόνον τόπον τινὰ, ἢ δάσος συνηρεφὲς, ἐνθυμοῦνται διὰ παντὸς τὰς δυσχωρίας καὶ διεξόδους πάσας. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀκαδίας καὶ τῶν πέριξ ἐπιβιβάζονται εἰς ἀκάτια ἐκ φλοιοῦ παχέως συνιστάμενα καὶ πλέουσι πρὸς τὴν χώραν τοῦ Λαβραδὼρ διὰ νὰ πολεμήσωσι τοὺς Ἐσκιμοὺς, θαλασσοποροῦσιν εἰς μετέωρον πέλαγος τεσσαράκοντα καὶ πεντήκοντα λεύγας ἄνευ πυξίδος (πολογνώμονος) καταντῶσι δὲ ἀκριβῶς εἰς τὸν σκοπόν. Κατὰ τὰς ζοφωδεστάτας ἡμέρας παρακολουθοῦσιν ἀδιαπταίστως τὸν ἥλιον. Ἔχουσι ζωηροτάτην τὴν φαντασίαν, ὅθεν οἱ λόγοι των περιλαμβάνουσι πολλὰς εἰκόνας, μεταφορὰς, ἀλληγορίας καὶ σχήματα· ἀποκρίνονται εὐστόχως καὶ ἐκ τοῦ προχείρου, διατηροῦσι μεγάλην τάξιν καὶ λεπτομέρειαν εἰς τὰς βουλευτικὰς συνδιαλέξεις, κρίνουσιν ὀρθώτατα, μεταχειρίζονται μικρά τινα ξυλάρια διὰ νὰ ἐνθυμηθῶσι διάφορα ὑποκείμενα, ὁμιλοῦσι τέσσαρας καὶ πέντε ὥρας κατὰ σειρὰν, σκέπτονται βραδέως, ἐκτελοῦσιν ὅμως ταχέως τὰ δόξαντα. Οὐδεμία συμφορὰ, ἢ ἀποτυχία ταπεινοῖ τὸ φρόνημα οὔτ' ἀδυνατίζει τὴν πεποιθησίν των· ὑποφέρουσι μετ' ἀπιςεύτου καρτερίας τοὺς πόνους. Καὶ ὁλοκλήρους ἡμέρας ὠδίνουσα ἡ γυνὴ οὐδέποτε ὑπὸ μικροψυχίας φωνάζει· διότι ἡ ἐλαχίστη δειλία τὴν ἀποδεικνύει ἀναξίαν νὰ γεννήσῃ υἱοὺς ἀνδρείους. Κολαζόμενοι δὲ ὡς αἰχμάλωτοι οὔτε γρὺ ἐκφέρουσιν, οὔτε τὸ πῦρ, οὔτε ὁ σίδηρος τοὺς κινεῖ.

Αν δὲν εἴχομεν τὸ παράδειγμα τῶν Σπαρτιατῶν, ἠθέλομεν ἐκλαμβάνει ὡς μύθους πάντα ταῦτα· ἀλλὰ τί δὲν κατορθοῖ ἡ μακρὰ ἄσκησις, τὸ συχνὸν παράδειγμα καὶ ἡ σταθερὰ ἀπόφασις!

Καὶ ὅμως οἱ ἀμείλικτοι, καὶ ἄτεγκτοι οὗτοι ἄνθρωποι ὑπάρχουσι πρὸς ἀλλήλους κατ' ἐξοχὴν ἥμεροι καὶ πραεῖς καὶ περιποιητικοί. Οὐδέποτε ἐρίζουσιν, οὔτε λοιδοροῦνται ὡς ἄλλοι, οὔτε ὀμνύουσιν. Αἱ συμπίπτουσαι διαφοραὶ συμβιβάζονται ὑπὸ διαιτητῶν γειτόνων, ἢ κοινῶν φίλων. Πάντες φρονοῦσιν ἐνδομύχως ὅτι ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται ἐλεύθερος· οὐδεμία δὲ ἀρχὴ ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην· ὑποπτεύουσιν ὅμως (ἴσως δικαιότατα) τοὺς Εὐρωπαίους, καὶ ἐξακολουθοῦσι μέχρι τέλους τὴν ἐκδίκησιν, ὡς κληρονομικὸν πάντων ἐλάττωμα.

Οἱ ἄνδρες ἐν καιρῷ θέρους φέρουσιν ἁπλοῦν περίζωμα, τὸν δὲ χειμῶνα περιβάλλονται διὰ δερμάτων. Φοροῦσιν εἰς τοὺς πόδας καρβατίνας (τσαροῦχια), περιτυλίσσοσι δὲ αὐτοὺς καὶ δὶ ἄλλου δέρματος, ἢ πανίου. Κολόβιον τοὺς σκεπάζει μέχρι τῆς ὀσφύος, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἐπενδύτης ἐκ δέρματος ἀρνίου, κάστορος, ἐνυδρίδος καὶ τόσων ἄλλων ζώων.

Ὁ ἐπενδύτης τῶν γυναικῶν, καθως καὶ ὁ χιτὼν, καταβαίνει κάτω τῶν γονάτων. Τινὲς φέρουσι πίλους, ἔχουσι κουκούλαν προσηρτημένην εἰς τὸ ἔνδυμα διὰ νὰ καλύπτωσι τὴν κεφαλήν. Καταστίζονται εἰς τὸ πρόσωπον καὶ μάλιστα τοὺς βραχίονας καὶ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος διὰ χρωμάτων παριστανόντων ἀνεξιτήλως διάφορα σχήματα· Φέρουσι πτερὰ παντοίων πτηνῶν εἰς τὴν κόμην· Κρεμῶσιν ἐκ τοῦ τραχήλου κογχύλια· Ὅταν δὲδιὰ τὸν θάνατόν τινος συγγενοῦς κουρεύσωσι μέρος τῆς κόμης, αἱ γυναῖκες παριστάνουσι μεγάλην λύπην.

Παρὰ τὰ οἰκιακὰ ἔργα, καὶ μάλιστα τὴν κλωστικὴν γινομένην ὡς τὸ καννάβιον σχεδὸν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ φλοιοῦ τινος δένδρου, αἱ γυναῖκες καταγίνονται εἰς τὴν κατασκευὴν σκυρῶν ἐκ ξύλου καὶ εἰς τὴν βαρικήν. Αὐταὶ δὲ καὶ γεωργοῦσι τὴν γῆν, καὶ σπείρουσι καλαμόσιτον κυάμους, φασηόλους, πεπόνας κτλ. ἀφ' οὗ σκαλίσωσιν ἐπιπολαίως τὸν ἀγρὸν· εἰς τὴν συγκομιδὴν ὅμως τῶν καρπῶν βοηθοῦνται καὶ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν, ὅτε γίνεται μεγάλη εὐωχία.

Ἐκτὸς τῶν κρεάτων τρέφονται κυρίως διὰ βρόμου καὶ καλαμοσίτου διαφόρως σκευαζομένου καὶ ἀρτυσμένου δὶ ἅλατος, δηλ. βράζουσιν αὐτὸν, ἢ περιφλύουσιν, ὡς ἡμεῖς, ἄλλοι δὲ τὸν ἀρτοποιοῦσι, τρώγουσι δὲ καὶ γαιώμηλα.

Τὰ χωρία τῶν αὐτοχθόνων συγκείμενα ἐξ οἰκιῶν διεσπαρμένων ἀσφαλίζονται ἐνίοτε κατὰ τῶν ἐχθρῶν διὰ περιταφρεύσεων καὶ χαρακωμάτων.

Ὁ πόλεμος ὑπάρχει ἡ μεγίστη ἐπιχείρησις τῶν λαῶν τούτων· προαναγγέλλεται δὲ διὰ θουρίων ἀσμάτων ἐπικαλουμένων τὸν θεὸν τοῦ πολέμου λεγόμενον Ἀρεσκοὺς (Ἄρης) ἐξ οὗ καὶ ῥῆμα, ἀρεγόμην τὸ πολεμεῖν κλινόμενον εἰς τὰ τρία πρόσωπα οὕτως «γαρέγο πολεμῶ, σαρέγο πολεμεῖς, ἀρέγο πολεμεῖ.

Ἡ κήρυξις τοῦ πολέμου, ἀφ' οὗ ἀποφασισθῇ μετὰ μακρὰν συζήτησιν παρὰ τοῦ συμβουλίου, γίνεται ὑψουμένης ἀξίνης· Ἂν δὲ ὁ πόλεμος ἐπιχειρῆται ἐπισήμως, κρεμῶσι χύτραν, ὡς ἂν ἔλεγον ὅτι αὕτη τοῦ λοιποῦ θέλει ἀργεῖ, ὠμοφαγουμένων τῶν ἐχθρῶν· Ὁ πολεμάρχος ἐνθαρρύνει, ἐξασκεῖ καὶ προετοιμάζει τοὺς μαχητάς. Ὁρμήσαντες δὲ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πλησιάζουσιν ἕρποντες τὴν νύκτα ἐκ διαστήματος δύο καὶ τριῶν ὡρῶν διὰ νὰ μὴ ἀκουσθῇ ὁ ἦχος τῶν βημάτων. Ἂν δὲ ἡ ἐκστρατεία γίνηται διὰ τοῦ ποταμοῦ, ἢ θαλάσσης ναυπηγοῦνται ἀκάτια. Οταν δὲ συμπίπτῃ εἰς τὸν χειμῶνα, φέρονται διὰ χαμουλκῶν.

Ἡ ἀσπὶς, τὸ ῥόπαλον, τὸ τόξον ἦσαν ἄλλοτε τὰ ὅπλα τῶν αὐκοχθόνων τῆς Ἀμερικῆς. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς χώρας ταύτης μεταχειρίζονται καὶ τὰ πυροβόλα ὅπλα πρῶτον εἰς αὐτοὺς παρὰ τῶν Ὁλλανδῶν πωληθέντα. Ὡς σημαίας δὲ ἔχουσι φλοιοὺς δένδρων στρογγύλως κομμένους καὶ φέροντας τὸ σημεῖον τῆς φυλῆς, ἢ τοῦ χωρίου.

Ἐν γένει φροντίζουσι νὰ ἐπιπίπτωσιν, ἐξαίφνης εἰς τοὺς ἐχθρούς, Φέρονται ἀπηνῶς πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους· διότι τοὺς κρατοῦσι δεσμίους. Αν δὲ ὡς τραυματίας δὲν δύνανται νὰ τοὺς μετακομίσωσι, τοὺς καίουσιν. Οσοι δὲν φονευθῶσι παρὰ τῶν γυναικῶν τοῦ νικηφόρου στρατοῦ ἐπιστρέψαντος ἐν θριάμβῳ, διαμοιράζονται εἰς τοὺς φυλέτας, ἀλλὰ προηγουμένως ὑποφέρουσι διαφόρους κολάσεις καὶ ὕβρεις· Τινὲς ὅμως γίνονται δεκτοὶ ὡς δημόται καὶ ἀναπληροῦσι τοὺς ἀποθανόντας τινὸς οἰκογενείας. Ἡ τοιαύτη πολιτογράφησις καὶ υἱοθεσία γίνεται δημοτελῶς· ὁ δὲ εὐτυχήσας κατὰ τοῦτο ἀξιοῦται διαφόρων περιποιήσεων εἰς τὴν καλύβην.

Ὡς τρόπαια τῆς νίκης ἐγχαράττουσιν, ἢ σημειοῦσι

διὰ βαρῆς καὶ ἱερογλύφων ἐπὶ δένδρων τὸ ὄνομα τῆς φυλῆς, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν φονευθέντων, ἢ ζωγρηθέντων.

Αν ὁ ἐχθρὸς ἐν μέσῳ τῆς μάχης δείξῃ καπνοσύριγγα, θεωρεῖται ὡς κηρύκειον καὶ παύει εὐθὺς ἡ σύγκρουσις. Ἡ καπνοσύριγξ προτείνεται εἰς πάσας τὰς συμφωνίας.

Οἱ πλεῖστοι τῶν λαῶν τούτων κυβερνῶνται ἀριστοκρατικῶς. Ἂν καὶ ἕκαστον χωρίον ἔχῃ ἰδιαίτερον ἀρχηγὸν ἐκλεγόμενον διὰ συμποσίων, χορῶν καὶ ἀσμάτων, οὐδὲν ὅμως ἐκτελεῖται ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν γερόντων.

Ἑκάστη φυλή, καθὼς καὶ ἕκαστον ἔθνος, φέρει τὸ ὄνομά τινος ζώου, καὶ δι' αὐτοῦ τῶν ἄλλων διακρίνεται. Οὕτως οἱ Χουρόνοι λέγονται ἀκανθόχοιροι· ἡ πρώτη δὲ αὐτῶν φυλὴ ὀνομάζεται ἄρκτος, ἢ κατ' ἄλλους δορκάς. Οὐδεμία συνθήκη γίνεται, ἂν δὲν σημειωθῇ ἐπ' αὐτῆς τὸ εἶδος τοῦ ζώου ὡς σύμβολον.

Ὑπάρχουσι τρία συμβούλια κατά τινας λαούς, τὸ τῶν θησαυροφυλάκων, τὸ τῶν γερόντων καὶ τὸ τῶν πολεμιστῶν, οἵτινες πείθονται εἰς μόνον τὸν ἐνδοξότατον διὰ τὰς ἀνδραγαθίας του.

Αἱ γυναῖκες ἐξασκοῦσι μεγάλην δύναμιν εἰς τὸ ἔθνος τῶν Χουρόνων· αὐταὶ διαβουλεύονται περὶ τῶν ἀστυνομικῶν πραγμάτων, ἡ δὲ γνώμη των ἀναφέρεται εἰς τὸ συμβούλιον τῶν γερόντων.

Ἑκάστη φυλὴ ἔχει τὸν ἴδιον αὐτῆς ῥήτορα, καὶ μόνοι οἱ ῥήτορες ἀγορεύουσιν εἰς τὰ συνέδρια· ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες ἔχουσιν ἰδιαίτερον ῥήτορα ἐνίοτε.

Αἱ ὑποθέσεις συζητοῦνται προσεκτικῶς καὶ βραδέως. Αν προσφέρῃ τις δῶρον πρός τινα τῶν γερόντων καὶ γίνῃ τοῦτο δεκτόν, ὡς συμβαίνει σπανίως, ὑπάρχει βέβαιος περὶ τῆς ἐκβάσεως τοῦ ζητουμένου· διότι οὐδέποτε ὁ ἄγριος παραβαίνει τὰς ὑποσχέσεις.

Λείπει ἡ ποινικὴ δικονομία· διότι τὰ κακουργήματα καταντῶσι σπάνια ὅπου λείπει τὸ ἐλατήριον αὐτῶν, τὸ συμφέρον. Θεωρεῖται ὡς ἄναξιον ἀνδρὸς νὰ ὑπερασπίζηται ἑαυτὸν κατὰ παιδίου καὶ γυναικός.

Ὁ φωραθεὶς ὡς κλέπτης ἀφαιρεῖται ὅ,τι ἂν ἔχῃ μέχρι παντελοῦς γυμνώτεως καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παιδίων του.

Πάντες οἱ ἄγριοι οὗτοι ἀναγνωρίζουσιν ἕνα δημιουργὸν τοῦ παντὸς, τὸν ὁποῖον θεωροῦσιν ὡς πρῶτον πνεῦμα· φαίνεται δὲ ὅτι λατρεύουσι πολλὰ κατώτερα ἄλλα πνεύματα, ὡς θεότητας, εἴτε ὡς ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς δαίμονας ἐφορεύοντας διαφόρων κτισμάτων· Δοξάζουσιν ἀθάνατον τὴν ψυχὴν (τὴν σκιὰν δηλ. ἢ ἔμψυχον εἰκόνα τοῦ σώματος)· ὑπάρχουσι δὲ θαυματοποιοί, ἢ ἀγύρται μεταλλεύοντες τὴν μωροπιστίαν.

Γενικὸς κατακλυσμὸς κατέστρεψέ ποτε τὸ ἀνθρωπινον γένος· διὰ νὰ κατοικηθῇ δὲ πάλιν ἡ γῆ μετεβλήθηταν τὰ ζῶα εἰς ἀνθρώπους.

Μετὰ τὸν θάνατον ἡ ψυχὴ παραμένει πολὺν ἔτι χρόνον πλησίον τοῦ σώματος καὶ μεταβάλλεται εἰς πέρδικα!

Πόσον ἡ ἰδέα αὕτη παριστάνει ἐναγώνιον τὸν χωρισμὸν δύο συμφυῶν ατοιχείων τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς! Διατὶ ἄρά γε νὰ κατοικήσῃ πρὸς καιρὸν ἡ ἀθάνατος ψυχὴ εἰς τὸ σῶμα; . . .

Ἄλλοι δοξάζουσι δύο ψυχὰς, ἐξ ὧν ἡ ἑτέρα μεταβαίνει ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα· ὅθεν τὰ παιδία θάπτονται παρὰ τὰς ὁδοὺς διὰ νὰ προσλάβωσιν αἱ παραπορευόμεναι γυναῖκες τὰς νέας ταύτας ψυχάς· αἱ ὁποῖαι ἐπιθυμοῦσι νὰ ζήσωσι πάλιν, ἐπειδὴ δὲν ἔζησαν ἤδη ἱκανῶς. Ἀλλ' αἱ ψυχαὶ αὗται ἔχουσιν ἀνάγκην τροφῆς· διὰ τοῦτο φέρουσι βρώματα οἱ συγγενεῖς εἰς τοὺς τάφους, διαρκεῖ δὲ τοῦτο ἐπ' ὀλίγον, πρῶτον· διότι αἱ ψυχαὶ συνειθίζουσιν εἰς τὴν νηστείαν, δεύτερον δὲ καὶ κυρίως διότι κολλάκις λιμώττοντες οἱ ζῶντες δὲν ἔχουσι νὰ θρέψωσι τοὺς ἀποθανόντας.

Φανταζόμαι ἐνταῦθα ὅτι περιπλανῶμαι εἰς τὸν ἅδην τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Βιργιλίου καὶ τοῦ Δάντη, ὅτι βλέπω περιπετομένας αὐτόθι τὰς ἀτμώδεις σκιάς, αἱ ὁποῖαι ἐζωογόνουν ποτὲ τόσους ἀνθρώπους.

Οἱ νεκροὶ θάπτονται συχνάκις, μεθ' ὅσων εἶχον πραγμάτων· εἰς ταῦτα δὲ προστίθενται καὶ δῶρα ξένα· Ἡ οἰκογένεια τοῦ ἀποθανόντος διαμοιράζει ὅ,τι ἔχει εἰς τὸ νεκρόδειπνον· Ἀνατείλαντος καὶ δύοντος τοῦ ἡλίου κλαυθμοὶ μεγάλοι ἀκούονται πέριξ τοῦ φερέτρου ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Ἂν ὁ ἐνταφιασθεὶς ἦτο πολεμικός, ἀναστηλοῦται ἐπὶ τοῦ τάφου ξύλον ἐρυθρῶς βαμμένον ὡς γνώρισμα. Πολλῶν φυλῶν οἱ συγγενεῖς τότε ἀνοίγουσι τραύματα εἰς τοὺς βραχίονας καὶ τὰς κνήμας, οὔτε παύουσιν ὀλολύζοντες ἐπὶ μῆνα ὁλόκληρον· ἀλλὰ καὶ εἰς ἔτη πολλὰ κατόπιν θρηνοῦσι κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς τελευτῆς ἡμέραν.

Ὑπάρχουσιν ἰδιαίτεροι εὐχαὶ καὶ ἱεροτελεστίαι νεκρώσιμοι κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἀξίας, τὴν ἡλικίαν, τὴν συγγένειαν καὶ τὸ γένος τοῦ ἀποθανόντος.

Ἐπὶ τῶν δημοσίων συμφορῶν οἱ ἀγαθοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι, πρὸ πάντων τοὺς θησαυροὺς τῶν μνημάτων φροντίζουσι νὰ διασώσωσι! Ὑπερασπιζόμενοι δὲ πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς πατρίδος των ἔλεγον «Νὰ εἴπωπεν εἰς τὰ ὀστᾶ τῶν πατέρων ἡμῶν· ἐγέρθητε καὶ ἀκολουθήσατε ἡμᾶς εἰς τὴν ξένην γῆν;» Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἰσηκούσθη τοῦτο τὸ ἐπιχείρημά των, ἔλαβον πραγματικῶς τὰ ὀστᾶ μεθ' ἑαυτῶν, καθὼς ἐσήκωσεν ὁ Αἰνείας τὸν πατέρα του Ἀγχίσην.

Ποῦ ὑπάγουσιν αἱ ψυχαὶ μετὰ θάνατον; εἰς χώραν μακρὰν κειμένην πρὸς δυσμὰς· ἀλλὰ μετὰ πολὺν δρόμον καὶ διὰ πολλῶν κόπων μόλις φθάνουσιν ἐκεῖ· διότι ὑπάρχει μέγας ποταμὸς ἐν τῷ μεταξύ, ὅπου πολλοὶ ναυαγοῦσι, κύων δέ τις φοβερὸς ὑλακτεῖ . . . Αἱ ψυχαὶ καθαρίζονται κολαζόμεναι εἰς τὴν γέενναν . . . ἀναμείβονται δὲ εἰς τὴν λύσιν οἱ ἀριστεύσαντες εἰς τὰς μάχας . . . ἐκεῖ θάλλει ἀΐδιον τὸ ἔαρ, ἡ θήρα καὶ ἡ ἁλιεία ὑπάρχουσιν ἄφθονοι, πλῆθος δὲ ἀπολαύσεων σωματικῶν παρακολουθεῖ·

Ἀλλὰ καὶ τῶν ζώων αἱ ψυχαὶ ἔχουσι θέσιν εἰς τὸν κοινὸν τοῦτον τόπον τῆς αἰωνίου ἀναπαύσεως· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὑπάρχει ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἔχων εἰς τελειότερον βαθμὸν τὰ αὐτὰ κατηγορούμενα.

Οἱ αὐτόχθονες τῆς Ἀμερικῆς ἔχουσι μεγάλην δεισιδαιμονίαν περὶ τὰ ὄνειρα· σέβονται αὐτὰ ὡς ἀποκάλυψιν τῆς θείας θελήσεως· Ἡ λογικὴ ψυχὴ κατ'

αὐτοὺς περιπολεῖ τότε, ἡ δὲ φυτικὴ ζωογονεῖ τὸ σῶμα· Ἄλλοτε δὲ λέγουσιν ὅτι ὁ δαίμων προμηνύει τὸ μέλλον. Σπουδάζουσι κατὰ πάντα τρόπον νὰ ἀπολαύσωσιν, ἢ ἐκτελέσωσιν ὅ,τι ὠνειρεύθησαν· κατὰ τοῦτο δὲ ἐπικαλοῦνται καὶ τῶν ἄλλων τὴν βοήθειαν· πολλάκις δὲ τολμῶσιν ἀποτροπαίους καὶ ἀνοσίους πράξεις διὰ νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὸν ἐνδιάθετον τοῦτον χρησμόν·

Ἔχουσιν ἑορτήν τινα κατὰ τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος συμπίπτουσαν, ἀνάλογον δὲ πρὸς τὰ Κρόνια, ἢ Ἀνθεστήρια τῶν Ἑλλήνων, ὅτε περιφέρονται ὡς μανιακοὶ καὶ ἐκτελοῦσι διαφόρους ἀνοήτους πράξεις δηλ. συντριβουσι, καταστρέφουσι κτλ.

Οἱ ἄγριοι δὲν ἔχουσι ναοὺς, οὔτε λατρείαν τακτικήν.

Καλοῦνται πρὸς ἀλλήλους οὐχὶ ἐξ ὀνόματος, ἀλλὰ δι' ἐπιθέτου σημαίνοντος τὴν σχέσιν, συγγένειαν, ἢ ποιότητά τινος πρὸς τὸν προσδιαλεγόμενον· οὕτω λεγουσιν, ἀδελφὲ, ἐξάδελφε. ἀνεψιέ.

Τὴν ἰατρικὴν μεταλλεύουσιν ἰδιαιτέρως οἱ ἀγύρται, εἴτε ἱερεῖς· συνίσταται δὲ αὐτὴ ἐκ δεισιδαιμονιῶν καὶ γνώσεώς τινος ἐμπειρικῆς τῶν ἰαματικῶν χόρτων. Ἂν καὶ πολλαὶ νόσοι ὑπάρχωσιν ἄγνωστοι εἰς τοὺς αὐτόχθονας, οἷον ἡ ποδάγρα, ὁ λιθος, ἡ ἀποπληξία, ὑπόκεινται ὅμως εἰς πόνους τῆς κοιλίας, τοῦ στήθους καὶ αὐτὴν τὴν φθίσιν διὰ τὰς διαίας σωμασκίας καὶ τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τὴν συχνὴν ἔλλειψιν τῶν τροφῶν. Θεραπεύονται δὲ συνήθως διὰ πληγάς· ἀλλὰ γνωρίζουσι φάρμακα ἁρμόδια καὶ εἰς τὴν παράλυσιν, τὸν ὕδρωπα καὶ τὰ ἀφροδίσια οἷον τὰ ῥινίσματα τοῦ ῥουαϊκου καὶ σασαφρᾶς, τοῦ ὁποίου ὁ δεύτερος φλοιὸς ἰατρεύει τὸν διαλείποντα πυρετόν· ἡ ρίζα τῆς κισσοφύλου λυχνίδος τὸν ὕδρωπα, ἡ βελλὶς τοῦ Canada τὴν γάγγραιναν, καὶ τὰ ἕλκη, καθὼς καὶ το τρίφυλλον καὶ σταχυανθὲς ἡδύσαρον. Κατ' αὐτοὺς τὰ ἁρμόδια φάρμακα ἔχουσιν ὁμοιότητά τινα πρὸς τὰ μέρη τοῦ σώματος, ὅπου χρησιμεύουσιν, ἢ πρὸς τὰ ἰοβόλα ζῶα τῶν ὁποίων ἀφανίζουσι τὸ δηλητήριον. Μεταχειρίζονται πολὺ τὰ πυριατήρια, εἴτε ἀτμώδη λουτρὰ· χάριν δὲ τούτου κατασκευάζουσι κωνοειδὲς κτίριον κλεισμένον ἔξωθεν διὰ δερμάτων καὶ φέρον εἰς τὸ κέντρον κολυμβήθραν, ὅπου ῥίπτοντες πεπυρωμένους χάλικας γεμίζουσι τὸ περιέχον ὑπὸ ἀτμοῦ, ὥστε τὸν ἱδρῶτα θεωροῦσιν ἐπάναγκες βοήθημα καὶ προφυλακτικὸν μέσον. Γνωρίζουσι τὴν χρῆσιν τῶν ἐπιδέσμων διὰ τὰ κατάγματα, φλεβοτομοῦσι δὶ ὀστέων ὀξυτάτων· δὶ αὐτῶν δὲ κατασχίζουσι καὶ τὰ ῥευματιζόμενα μέλη, ἔπειτα ἀναμυζῶσι τὸ αἷμα διὰ κέρατος, ὁποῖον ἦτο ἡ παρὰ τοῦ Γαληνοῦ διαγραφομένη σικύα· ἀλλ' ὡς τοιαύτη ἰδιαιτέρως χρησιμεύει κολοκύνθη πλήρης ἐμπυρευματικῶν ὑλῶν, οἱ ὁποῖαι ἐξάπτονται ἐπὶ τοῦ δέρματος. Βλέποντες μετὰ ἡρωϊκῆς καρτερίας προσερχόμενον τὸν θάνατον, παραγγέλλουσι τὰς τελευταίας παραγγελίας εἰς τοὺς οἰκείους, καὶ δέχονται παρ' αὐτῶν δῶρα μέλλοντα νὰ ἐναποτεθῶσι μετ' αὐτῶν εἰς τὸν τάφον. Αἱ μητέρες κρατοῦσιν ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα τοὺς νεκροὺς τῶν παιδίων, ἄλλαι δὲ στάζουσι γάλα εἰς τοὺς τάφους των. Τοὺς νεκροὺς στολίζουσι διὰ τῶν πολυτιμοτάτων πραγμάτων καὶ ἐκθέτουσι πρὸ τῆς θύρας πρὶν τοὺς ἐνταφιάσωσιν· ἐκ διαλειμμάτων δὲ ἀνοίγοντες τὸν τάφον περιβάλλουσιν αὐτοὺς νέα ἐνδύματα. Ὁ τάφος στρώνεται πανταχόθεν διὰ δερμάτων, ὥστε τὸ χῶμα δὲν ἐγγίζει τὸν νεκρόν. Δὲν προφέρεται πλέον τὸ ὄνομα αὐτοῦ παρὰ τῶν συγγενῶν· ἂν δέ τις φέρῃ αὐτὸ, λαμβάνει ἄλλο. Οἱ ἀποθνήσκοντες εἰς τὸ στρατόπεδον, ἢ τὴν μάχην καίονται, ἡ δὲ κόνις αὐτῶν μεταφέρεται εἰς τὴν οἰκίαν των. Τὸ χωρίον καὶ ὁλόκληρος ἐνίοτε ἡ φυλὴ προσφέρουσι δῶρα εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ νεκροῦ. Οἱ οἰκεῖοι κείρονται τὴν κόμην διὰ τὸ πένθος, ἢ μελαίνουσι τὸ πρόσωπον καὶ δὲν τρώγουσι θερμὸν φαγητὸν, οὔτε κατὰ τὴν μεγίστην δριμύτητα τοῦ χειμῶνος θερμαίνονται. Οἱ ἄνδρες διὰ τὴν γενναιότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρος, οὐδέποτε θρηνοῦσι τὰς γυναῖκάς των ἀποθανούσας. Αἱ γυναῖκες ὅμως ὀλολύζουσιν ἀπαρηγόρητοι διὰ τὴν στέρησιν τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ ἓν ἔτος πρωὶ καὶ ἑσπέρας καὶ τὸν ζητοῦσιν ἀκαταπαύστως κτλ. πολὺ δὲ μᾶλλον αἱ μητέρες κλαίουσι τὰ τέκνα.

Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν νεκρῶν ἐκθάπτοντες τὰ ὀστᾶ αὐτῶν εἰς τὸ κοιμητήριον, τὰ βλέπουσι κατηφεῖς· ἔπειτα δὲ αἱ γυναῖκες διακόπτουσαι τὴν πένθιμον ταύτην σιωπὴν ἄρχονται τῶν γόων. Καθαρίζοντες τὰ ὀστᾶ περιτυλίσσουσιν εἰς νέα ἐνδύματα κάστορος καὶ μεταφέρουσιν αὐτὰ ἕκαστος εἰς τὴν καλύβην. Καθ' ὅλην ταύτην τὴν λιτανείαν ἐξακολουθοῦσιν οἱ ὀδυρμοί. Τὰς ἀκολούθους ἡμέρας τελοῦνται ἀγῶνες καὶ δίδονται βραβεῖα· τέλος διὰ τρίτης παραταξεως μεταφέρουσι τὰ ὀστᾶ εἰς μεγάλας αἰθούσας καὶ κρεμῶσιν αὐτὰ προσφέροντες ἔμπροσθεν αὐτῶν δῶρα. Πολλαχοῦ τὰ λείψανα ταῦτα μεταφέρονται ἀπὸ κώμης εἰς κώμην μετὰ κλαυθμῶν καὶ ἀσμάτων καὶ ἐν ἤχῳ ὀργάνων μουσικῶν· τελευταῖον δὲ θάπτονται, δηλ. κατατίθενται ἐν τάξει σκεπασμένα ὑπὸ νέων δερμάτων εἰς κοινὸν λάκκον περιεστρωμένον καὶ αὐτὸν διὰ δερμάτων καὶ ἄλλων τοιούτων, ἐν' ᾧ αἱ γυναῖκες θρηνολογοῦσι· πάντες δὲ καταβαίνοντες εἰς τὸν λάκκον λαμβάνουσιν αὐτόθεν ὀλίγην γῆν, τὴν ὁποίαν διατηροῦσιν εὐλαβῶς.

Οἱ αὐτόχθονες διαιροῦσι τὸ ἔτος εἰς δώδεκα μῆνας, ἢ σελῆνας, εἰς τὰς ὁποίας δίδουσι καὶ ἰδιαίτερα ὀνόματα. Ἐκ τῶν ἄστερων γνωρίζουσι μόνον τὸν πολικὸν λεγόμενον. Τὰ πτηνὰ, τὰ τετράποδα, οἱ ἰχθεῖς, χρησιμεύουσιν ὡς βαρόμετρα καὶ θερμόμετρα κατὰ διαφόρους παρατηρήσεις. Αἱ περιςεραὶ καὶ οἱ κολόπακες ἀναγγέλλουσι τὸ φθινόπωρον, οἱ ψιτταχοὶ καὶ οἱ δρυοκολάπται προμηνύουσι τὴν βροχὴν διὰ τῶν συριγμῶν. Ὅταν τὸ μαουκαβίς, εἶδος ὄρτυκος, ᾄδει περὶ τὴν ἰσημερίαν ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας, οἱ αὐτόχθονες ὑπάρχουσι βέβαιοι ὅτι τὸ ψύχος παρῆλθε. τότε αἱ γυναῖκες σπείρουσι. Ἂν τὸ λευκὸν πτηνὸν πτερυγίζῃ εἰς τὸν ἀέρα, προμηνύει καταιγίδα, ἂν δὲ πέτηται τὸ ἑσπέρας ἐνώπιον τοῦ ὁδοιπόρου, οἰωνίζεται μέγαν κίνδυνον.

Οἱ αὐτόχθονες ἐπιτηδεύονται πολὺ περὶ τὴν κυνηγίαν καὶ τὴν ἁλιείαν, κυνηγοῦσι δὲ μάλιστα κάτορας καὶ ἄρκτους, ἁλιεύουσι δὲ παντοίους μεγάλους καὶ μικροὺς ἰχθεῖς· ἐξέρχονται δὲ καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα ἔργα πολλοὶ διὰ μιᾶς.

Δὶς τοῦ ἔτους συλλέγουσι τὸ σάκχαρ τῆς σφενδάμνου· τὸ πρῶτον περὶ τὸν Φεβρουάριον, Μάρτιον, Ἀπρίλιον. Ὁ χυμὸς τοῦ δένδρου ἀπορρέων ἐκ δύο τρυπῶν

καὶ ἐντομῶν γινομένων ἐπὶ τοῦ στελέχους τέσσαρας πόδας ἐπάνω τῆς γῆς, καθὼς διὰ τὴν ῥητίνην ἐπὶ τῆς πεύκης καὶ τῆς ἐλάτης μεταβάλλεται εἰς σάκχαρ διὰ τοῦ παγετοῦ τῆς νυκτός, ἀφ' οὗ βράσῃ· ἔχει δὲ χρῶμα ὑποπράσινον καὶ γεῦσιν ἡδεῖαν ὑπόξινον. Ἅπαξ δηλ. τοῦ ἡμερονυκτίου ὁ χυμὸς κενούμενος ἐκ τῶν δοχείων ἐκτίθεται εἰς τὸ ὕπαιθρον ἐπὶ φλοιῶν, βράζεται ἔπειτα εἰς λιθίνην πλατύνην λεκάνην, ἀφ' οὗ δὲ χωνεύσῃ, ὡς τὸ ἥμισυ, μεταγγίζεται εἰς ἄλλην λεκάνην, ὅπου πάλιν βράζεται μέχρι μελιτώδους συστάσεως. Μετὰ ταῦτα ἀφίνεται νὰ κατακαθήσῃ ἐπὶ δώδεκα ὥρας· τελευταῖον δὲ χύνεται εἰς τρίτην λεκάνην προσεκτικῶς χωριζομένης τῆς ὑποστάθμης. Καὶ ἡ τρίτη δὲ αὕτη λεκάνη ἐπιτίθεται εἰς ἄνθρακας καίοντας ἄνευ φλογός. Ἀφ' οὗ δὲ πήξῃ ἀρκούντως μεταγγίζεται εἰς τετάρτην, ὅπου καὶ ψύχεται. Εὔρωστος γυνὴ κινεῖ τὸ ὑγρὸν διὰ ῥάβδου κεδρινης, ἕως οὗ κρυσταλλώσῃ· τελευταῖον χύνεται εἰς τύπους (χωνεῖα) ἐκ φλοιοῦ, ὅπου σχηματίζεται εἰς κῶνον.

Ἡ συλλογὴ τοῦ χυμοῦ τούτου διαρκεῖ δεκαπέντε ἡμέρας· ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία ὑπάγουσι τὸ πρωῒ ἑκάστης ἡμέρας εἰς τὸ δάσος τῶν σφενδάμνων. Ἡ περίστασις αὕτη γίνεται ἀφορμὴ εὐθυμίας γενικῆς καὶ χορῶν καὶ γελώτων, καθὼς ἀλλαχοῦ ὁ τρυγητός.

Ἐκ τῶν ἑορτῶν ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν δύο ἐκ τοῦ Chateaubriand. Ἡ πρώτη ἐτελεῖτο κατὰ τὸν Ἰούνιον λεγομένη τοῦ χλωροῦ σίτου. διότι ὁ καλαμόσιτος τότε ὑπάρχει ἔτι τρυφερὸς καὶ ἄμεστος. Ἐκ τῶν γαλακτωδῶν αὐτοῦ κόκκων ἐζυμοῦτο πλακοῦς τις χρησιμεύων ὡς τροφὴ τῶν κυνηγῶν καὶ τῶν μαχητῶν.

Βράσαντες ὀλίγον τὸν καλαμόσιτον φλογίζουσιν αὐτὸν εἰς ἤπιον πῦρ, ἀφ' οὗ δὲ ἐκοκκισθῇ καὶ κοπανισθῇ εἰς ξύλινον ἰγδίον ὑγραινόμενος, τὸ ἐκ τούτου γινόμενον φύραμα ξηραίνεται εἰς τὸν ἥλιον, κόπτεται καὶ διαιρεῖται εἰς τεμάχια, τρώγεται δ' ὕστερον βρεχόμενος εἰς τὸ ὕδωρ, τὸ γάλα τῶν καρύων καὶ τὸν χυμὸν τῆς σφενδαμνου.

Ἡ μεγίστη ἑορτὴ τῶν Natchez ἦτο ἡ τοῦ νέου πυρός, μνημόσυνον πρὸς τιμὴν τοῦ ἡλίου κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ θέρους. Ὁ ἥλιος ἦτο ὁ θεὸς τῶν γειτονευόντων τὴν Μεξικανικὴν χώραν λαῶν.

Κῆρυξ διὰ κόγχης προανήγγελλε τὴν ἑορτὴν εἰς τὰ χωρία.

Ἑκάστη οἰκογένεια ἂς ἑτοιμάσῃ ἄθικτα δοχεῖα καὶ νέα ἐνδύματα· Ἂς πλυθῶσιν αἱ καλύβαι. Οἱ παλαιοὶ σπόροι, τὰ παλαιὰ φορέματα, τὰ παλαιὰ δοχεῖα ἂς καῶσιν εἰς κοινὴν πυρὰν ἐν μέσῳ τοῦ χωρίου· Οἱ κακοῦργοι ἂς ἐπιστρέψωσιν· οἱ ἱερεῖς λησμονοῦσι τὰς παρανομίας των.

Ἡ ἀμνηστία αὕτη διδομένη πρὸς ἀνθρώπους ὑπ' ἀνθρώπων ἄλλων, ὅταν ἡ γῆ προσφέρῃ τὰ δῶρά της· ἡ γενικὴ αὕτη σύγκλησις τῶν εὐτυχῶν καὶ τῶν δυστυχῶν τῶν ἀθῴων καὶ τῶν ἐνόχων εἰς τὸ μέγα συμπόσιον τῆς φύσεως ἦτο συγκινητικὸν τῳόντι λείψανον τῆς ἀρχαίας ἁπλότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ὁ κῆρυξ ἐπιφαινόμενος τὴν ἐπαύριον διέταττε νηστείαν 72 ὡρῶν ἐγκράτειαν πάσης ἡδονῆς καὶ ἀπολαύσεως, διετηρεῖτο ἄκρα σιωπὴ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, παραβλέποντες δὲ τὰ ἐπίγεια πάντα οἱ Natchez, ἀπέβλεπον εἰς μόνον ἐκεῖνον, ὅστις ὡριμάζει τὸν καρπὸν ἐπὶ τοῦ δένδρου καὶ τὸν σῖτον ἐπὶ τοῦ στάχυος.

Τὴν τρίτην ἡμέραν πάλιν ὁ κῆρυξ προεμήνυε τὴν ἑορτὴν ὡς ἀρχομένην τῇ ἐπαύριον. Μόλις δὲ ὑπέφωσκεν ἡ αὐγὴ αἱ νεάνιδες τῶν χωρίων, οἱ πολεμισταί, οἱ ἱερεῖς ἐξήρχοντο εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἡλίου, μεγάλην καλύβην, ἔχουσαν δύο θύρας, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολάς, τὴν δὲ πρὸς δυσμάς. Αἱ γυναῖκες ἀπετέλουν ἡμικύκλιον πέριξ τῆς πρώτης εἰσόδου, ἔνθεν μὲν στηριζόμεναι ἐπὶ ἀρότρων, ἔνθεν δὲ κρατοῦσαι τὰ παιδία αὐτῶν εἶχον ἐστραμμένα τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἥλιον. Ὁ ναὸς ἐσωτερικῶς ἦτο ἐστρωμένος διὰ λεπτῶν καὶ πεποικιλμένων ἱερογλυφικῶν ψιάθων, κάνιστρα δὲ πέριξ κείμενα περιεῖχον τὰ ὀστᾶ τῶν ἀρχαιοτάτων προεστώτων τοῦ ἔθνους. Κατέναντι τῆς ἀνατολικῆς θύρας ὑψοῦτο βωμὸς φέρων εἴδωλον ζῴου τινός· πλησίον παρέκειτο λίθινον ἀγγεῖον, ὅπου ἔκαιε δι' ὅλου τοῦ ἔτους ἄσβεστον πῦρ ὑπὸ φλοιοῦ δρυὸς τρεφόμενον. Ἔμπροσθεν δὲ τοῦ βωμοῦ ἔκειντο τεμάχια καλάμου πλαγίως ἐπ' ἀλλήλων εἰς κύκλους ἡμικέντρους καὶ ὕψος 58 δακτύλους. Ὁ ἀρχηγὸς καὶ ἡ σύζηγος αὐτοῦ καὶ οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ ἵσταντο κατα τάξιν, ὁ δὲ μέγας ἀρχιερεὺς παρὰ τὴν θύραν προσευχόμενος μυστικῶς ἠτένιζε πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον· ἦτο δὲ ἐνδεδυμένος λευκὴν ἐσθῆτα ἐκ φλοιοῦ σημύδας καὶ προσέτριβεν ἠπίως ξύλου ξηροῦ τεμάχια. Ὅτε δὲ ἤδη φλόγες πυρὸς ἐφώτιζον τὴν ἀνατολήν, ὁ ἀρχιερεὺς προσέτριβε σφοδρότερον τὰ τεμάχια, εἶχε δὲ καὶ θρυαλλίδα ἐξ ἐντεριώνης ἀκτῆς θειοῦχον διὰ νὰ δεχθῇ εὐθὺς τὸν σπινθῆρα. Ἅμα δὲ ἐφάνη τοῦ ἡλίου ὁ δίσκος, ἀνέλαμψε καὶ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀρχιερέως τὸ πῦρ, αἱ δὲ γυναῖκες στραφεῖσαι πρὸς τὸν ἥλιον ἦρον πρὸς αὐτὸν τὸ ἄροτρον καὶ τὰ παιδία των· τὸ πῦρ ἔπειτα μεταδοθὲν εἰς τοὺς καλάμους ἔκαιε κυκλοειδῶς, ἀνήπτοντο δὲ καὶ οἱ φλοιοὶ τῆς δρυὸς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ· ἐκ δὲ τοῦ νέου καὶ ἁγνοῦ πυρὸς τούτου ἐλάμβανον πᾶσαι αἱ οἰκίαι εἰς τὰς ἑστίας των. Μετὰ ταῦτα ἡ σύζυγος τοῦ προεστῶτος ἐξελθοῦσα μετὰ τῶν λοιπῶν γυναικῶν ἔτρεχεν εἰς τοὺς ἀγροὺς τοῦ καλαμοσίτου, ἐπέστρεφον δὲ πᾶσαι φέρουσαι ἐπὶ κεφαλῆς τὰς ἀπαρχὰς τοῦ τροφοδότου καρποῦ· ὁ δὲ ἱερεὺς κατέθετεν αὐτὰς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ. Κλειομένης δὲ τῆς ἀνατολικῆς τότε θύρας, ἄνοιγεν ἡ δυτικὴ καὶ πάλιν αἱ γυναῖκες περιΐσταντο ἡμικυκλίως, πάντες δὲ ἐδείκνυον εἰς τὸν ἥλιον ἄζυμον ἄρτον. Ὁ ἀρχιερεὺς ἔψαλλε τοῦ ἡλίου τὸν ὕμνον· ἐπελθούσης δὲ τῆς νυκτὸς ἠνάπτετο πυρά, ἐγίνοντο συμπόσια, ὅπου παρετίθεντο πτηνὰ ὀπτά, ἡ πεδιὰς κατελάμπετο ὑπὸ τῶν φώτων πανταχόθεν δὲ ἠκούοντο ᾄσματα καὶ ἦχοι μουσικῶν ὀργάνων, φωναὶ δὲ ἀγαλλιάσεως συνώδευον τοὺς χορούς.

Ἂν κατ' αὐτὰς τὰς ἑορτὰς ἐφαίνετό τις περίλυπος καὶ τεθλιμμένος, ἱερεύς τις ἔσπευδε νὰ τὸν παρηγορήσῃ ὡς ἐδύνατο προτρέπων αὐτὸν εἰς εὐθυμίαν.

Ἡ εἰρημένη τελετὴ ἔχει ἱεροπρεπῆ τινα καὶ σεβάσμιον χαρακτῆρα· Ὁ ἀληθὴς θεὸς φαίνεται καὶ εἰς τὰς ψευδεῖς θρησκείας· ὁ προσευχόμενος ἄνθρωπος ὑπάρχει πάντοτε γηραιός, διότι ἡ πρὸς τὸ θεὸν δέησις ὑπάρχουσα

ἱερὰ ἀφ' ἑαυτῆς σεμνοποιεῖ καὶ τὸν δεόμενον, εἴτε ἀθῷος, εἴτε ἔνοχος, εἴτε δύσμορος τύχῃ. Ἦτο βέβαια παθητικώτατον θέαμα ἔθνος συνερχόμενον εἰς τὴν ἔρημον κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ θέρους διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν παντοδύναμον ἕνεκα τῶν πρὸς αὐτὸ εὐεργεσιῶν καὶ νὰ ἐξυμνήσῃ τὸν δημιουργόν, ὅστις διατηρεῖ τὰ δημιουργήματα διατάττων πᾶσαν ἡμέραν τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ ἐπὶ τοῦ κόσμου.

Κατὰ δύο τρόπους νυμφεύονται οἱ ἄγριοι τῆς Ἀμερικῆς, λέγει ὁ Σιατωβριάνδ.

Ἢ ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ συμφωνοῦσι μόνον καθ' ἑαυτοὺς ἐπὶ προσδιωρισμένον τινὰ χρόνον, τούτου δὲ παρελθόντος χωρίζονται, καθὼς τοῦτο ἐγίνετο καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν ὄγδοον καὶ ἔννατον αἰῶνα, ὅτε ἐπεκράτει ἡ νόμιμος παλλακεία.

Ἢ συμφωνοῦσι παρεμβαινόντων καὶ τῶν γονέων· Ἂν καὶ τὸ τοιοῦτον συνοικέσιον μένῃ ἀπεριόριστον ὡς πρὸς τὰ ἔτη, διαλύεται ὅμως ὡς καὶ τὸ ἄλλο σχεδὸν συχνάκις.

Παρετηρήθη δὲ ὅτι ἐκ τῶν δύο τούτων συζεύξεων τὴν μὲν πρώτην προτιμῶσιν αἱ γραῖαι, ἡ προβεβηκυῖαι γυναῖκες καὶ οἱ νέοι, τὴν δὲ δευτέραν αἱ νεανιδες καὶ οἱ γέροντες.

Ἀποφασίσας ὁ ἄγριος νὰ νυμφευθῇ νομίμως ἀπέρχεται μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς γυναικός· Τότε ὁ πατὴρ φέρει καινὰ ἐνδύματα, στολίζει τὴν κεφαλὴν διὰ καινῶν πτερῶν, χρίεται τὸ πρόσωπον διὰ καινοῦ ψιμμυθίου, καὶ ἀλλάσσει τὸν κρίκον, ὅστις κρέμαται ἀπὸ τῆς ῥινὸς καὶ τῶν ὠτίων του· Ἔπειτα λαμβάνει εἰς μὲν τὴν δεξιὰν κάλαμον χρώματος κυανοῦ φέροντα καπνοδοχεῖον λευκὸν καὶ στολισμένον διὰ πτερῶν, ἐπὶ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατεῖ ὡς βακτηρίαν χαλαρωμένον τὸ τόξον του. Κατόπιν δὲ ἀκολουθεῖ αὐτὸν καὶ ὁ υἱὸς βαστάζων μὲν κατ' ὤμων δέρματα ἄρκτων, καστόρων καὶ ἄλλων τοιούτων ζῴων, φέρων δὲ δύο ὅρμους ἐκ κογχυλίων εἰς τέσσαρας σειρὰς καὶ μίαν πέρδικα ἐντὸς κλωβίου.

Οὕτως ἔχοντες βαδίζουσι κατὰ πρῶτον πρὸς τὸν γηραιότατον συγγενῆ τῆς παρθένου· ἐμβαίνοντες δὲ εἰς τὴν καλύβην κάθηνται ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐπὶ ψιάθου· ὁ δὲ πατὴρ τοῦ νέου πολεμιστοῦ λαμβάνων τὸν λόγον λέγει.

«Ἰδοὺ τὰ δέρματα, οἱ δύο ὅρμοι, ἡ κυανῆ καπνοσύριγξ καὶ ἡ πέρδιξ ζητοῦσιν εἰς γάμον τὴν κόρην σου.»

Ἂν τὰ δῶρα γένωσι δεκτά, ἀποφασίζεται ὁ γάμος· διότι ἡ συγκατάθεσις τοῦ πάππου, ἡ τοῦ πρεσβυτάτου τῶν συγγενῶν ὑπερτερεῖ καὶ τῆς τοῦ πατρός· ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἡλικίας πηγάζει παρὰ τοῖς ἀγρίοις ἡ ἀρχή, καθόσον λέγουσιν ὅτι ἐκ τῆς αἰωνιότητος τοῦ μεγάλου πνεύματος προέρχεται καὶ ἡ θεία παντοδυναμία.

Ἄλλοτε δεχόμενος τὴν πρότασιν ὁ γέρων ἐπιφέρει τινὰς περιορισμούς, ἢ τροπολογίας. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται, ἂν ἀφ' οὗ εἰσπνεύσῃ τρὶς τὸν καπνὸν ὁ καπνιστής, διασκορπίσῃ εἰς τὸν ἀέρα τὸ πρῶτον φύσημα ἀντὶ νὰ τὸ ῥοφήσῃ, καθὼς τοῦτο γίνεται ἐπὶ πλήρους συγκατανεύσεως.

Ἐκ τῆς καλύβης τοῦ γέροντος συγγενοῦς φέρονται ὕστερον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μητρὸς καὶ τῆς κόρης. Ἂν αὕτη εἶδε κατὰ τύχην ἀπαισίους ὀνείρους, φαίνεται εἰς ἄκρον πεφοβισμένη. Ὡς κακοὶ δὲ ὄνειροι ἐκλαμβάνονται, τὰ πνεύματα, οἱ πρόγονοι, ἡ πατρίς· ὡς ἀγαθοὶ δὲ τοὐναντίον τὰ σκιάσματα, τὰ πτηνὰ καὶ αἱ λευκαὶ ἔλαφοι.

Μετὰ τὸν τοιοῦτον ἀρραβῶνα, τὰ πάντα παραδίδονται εἰς λήθην καὶ τοῦτο διαρκεῖ ἐπὶ πολὺν χρόνον· ἐπειδὴ ἐκτὸς τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων ὁ ἄγριος ἐξέχει καὶ κατὰ τὴν ὑπομονὴν ἀπολήγουσαν σχεδὸν εἰς ἀπάθειαν· ὅθεν οὔτε ἐπερχομένου ἤδη τοῦ ἐχθροῦ, ταράττεται, ἢ κινεῖται πρὸς ἄμυναν, πρὶν καθήμενος σταυροπόδην ἐξατμίσῃ ὅλον τὸν καπνὸν τῆς καπνοσύριγγος· κατ' ἄλλον τρόπον κινδυνεύει νὰ χλευασθῇ παρὰ τῶν ἄλλων ὡς ἀδύνατον γροΐδιον.

Συνήθως οἱ νεόνυμφοι διαμένουσι μέχρι τινὸς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐγγυτάτου συγγενοῦς· ἔπειτα δὲ ὁ ἀνὴρ κατασκευάζει ἰδιαιτέραν καλύβην εἰς ἔρημόν τινα κοιλάδα πλησίον ῥύακος, ἢ ποταμοῦ, καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν πυκνοῦ δάσους. Τέσσαρες δοκοὶ ἔχοντες περίμετρον μὲν ἑνὸς ποδός, ὕψος δὲ δώδεκα, ἐμπηγόμεναι εἰς τὴν γῆν σχηματίζουσι τὰς γωνίας τοῦ παραλληλογράμμου ἐνδιαιτήματος, ἐκτεινομένου εἰς εἴκοσι πόδας κατὰ μῆκος, δεκαοκτὼ δὲ κατὰ πλάτος· ἐπὶ δὲ τῶν στύλων αὐτῶν προσαρμόζονται εἰς ἐγκοπὰς χάρακες, ἢ ζυγοὶ (πλάγια ξύλα) καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα παραγεμίζεται διὰ χώματος καὶ φρυγάνων. Ἕκαστος δὲ τῶν μακρῶν τοίχων ἔχει ἀνὰ μίαν θύραν, ἐξ ὧν ἡ μὲν χρησιμεύει ὡς εἴσοδος τοῦ οἰκήματος, ἡ δὲ ὡς πάροδος εἰς δωμάτιον τοῦ ἤδη διαγεγραμμένου μικρότερον. Καὶ τὰ μὲν θεμέλια τῆς οἰκοδομῆς καταβάλλει μόνος ὁ γαμβρός, εἰς τὰ ὑπολειπόμενα ὅμως ἔργα μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ὅλου βοηθεῖται ὑπὸ τῶν συνηλικιωτῶν καὶ τῶν ἑταίρων· διότι ψάλλοντες καὶ χορεύοντες συνέρχονται πανταχόθεν τότε πάντες μετὰ τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἐργαζόμενοι ὁτὲ μὲν τύπτουσι τὴν χεῖρα τοῦ νεονύμφου, ὁτὲ δὲ πηδῶσιν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ κατὰ διαφόρους ἄλλους τρόπους ἀστεϊζόμενοι τὸν σκώπτουσι διὰ τὸν γάμον του· Ἡ στέγη σκεπάζεται διὰ φλοιοῦ σημύδας, ἢ καλάμης ἰνδοπύρου (ἀραβοσίτου) (1) ἔπειτα δὲ ἀναμιγνυομένων τριχῶν καὶ ἄχνης ἀχύρων μετὰ ἐρυθρᾶς ἀργίλου χρίεται ὡς διὰ κεραμωτοῦ ἅπασα τοῦ περιφράγματος ἡ ἐπιφάνεια ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς, ἐνίοτε δὲ ἐξομαλίζεται ἀκριβῶς καὶ δι' ἀσβέστου, ἢ γύψου· περὶ δὲ τὸ κέντρον αὐτὸ τοῦ ἐμβαδοῦ, ἡ κατὰ τὸ ἄκρον κατασκευάζεται ἡ ἑστία, ἐπάνω δ' αὐτῆς ἡ καπνοδόχη.

Τὰ ᾄσματα τῶν ἐργατῶν καὶ τεκτόνων διαρκούσης τῆς τοιαύτης οἰκοδομῆς ἀντηχοῦσι καθ' ὅλον τὸν τόπον· καὶ πολλὰ μὲν τούτων ὑπάρχουσι βάναυσα, τινὰ ὅμως ἐξέχουσι κατὰ τὴν εὐφυΐαν τῶν νοημάτων καὶ τὴν χάριν τοῦ ἀττικοῦ ἅλατος, καθὼς π. χ. τὸ ἀκόλουθον.

« Ἡ σελήνη κρύπτεται ὑπὸ τῶν νεφῶν· αἰδεῖται δὲ

---

(1) *Ὁ ἀραβόσιτος λεγόμενος μετεκομίσθη τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Ἀμερικῆς, ὀνομασθείσης ἐξ ἀρχῆς δυτικῶν ἰνδιῶν.*

καὶ ἐρυθριᾷ ὡς ἐξερχομένη ἐκ τῆς κοίτης τοῦ ἡλίου. Οὕτω θέλει κρυφθῆ καὶ ἐρυθριάσει ἡ . . . τῇ ἐπαύριον τῶν γάμων· ἡμεῖς δὲ τότε θέλομεν εἰπεῖ προς αὐτὴν· ἄρες ἡμᾶς νὰ ἴδωμεν τὰ ὀμμάτια σου »

Ὁ κτύπος τῆς σφύρας, ὁ δοῦπος τῶν κοπτομένων, ἢ πιπτόντων ξύλων, αἱ διάφοροι φωναὶ καὶ οἱ γέλωτες συγκαλοῦσι μακρόθεν τοὺς γείτονας, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, εἰς τὴν κοινὴν ταύτην εὐθυμίαν καὶ ἀγαλλίασιν.

Ἡ ἀποπερατωθεῖσα ἀγροτικὴ καὶ ἀφελὴς αὕτη νυμφικὴ παστὰς περιλαμβάνει ἴσως πολλάκις πλειοτεραν ἀληθῆ εὐημερίαν παρὰ τὰ χρυσόπαστα τῶν ἀνακτόρων φαινώματα καὶ τοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς θόλους.

Τῇ ἐπαύριον πληροῦται ἡ νέα κατοικία ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων ἐπίπλων καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς τοῦ ἰδιοκτήτου· ψίαθοι, θρανία, σκίμποδες, χύτραι, τρυβλία, καδίσκοι, ὑδρίαι καὶ κωλῆνες ἀπὸ μηρῶν ἄρκτου καὶ ὀρίγναλ (1) δράγματα καλαμοσίτου καὶ φυτὰ διάφορα τὰ μὲν ὡς ἰατρικά, τὰ δὲ εἰς τροφὴν χρήσιμα διευθετοῦνται ὅπου ἁρμόζει ἕκαστον, ἢ κρεμῶνται ἀπὸ πασάλων εἰς τοὺς τοίχους· χωρίζεται δὲ καὶ τόπος περίφρακτος, ἢ ὡς λάκκος (σιρὸς) πρὸς ἀπόθεσιν δημητριακῶν καρπῶν. Εἰς πάντα ταῦτα πρόσθες τὰ ἐργαλεῖα τῆς κυνηγίας, τῆς γεωργικῆς, τῆς ἁλιείας καὶ τοῦ πολέμου, δηλ. τὰ ἐκ τῆς ἐντεριώνης τοῦ ψευδοφοίνικος συμπεπλεγμένα δίκτυα, τὰ τόξα, τὸ ῥόπαλον, τὴν ἀξίνην, τὰς μαχαίρας, τὰ πυρίπνοα ὅπλα, τὰς κερατίνας πυριτιδοθήκας, τοὺς αὐλοὺς, τὰ τύμπανα, τὰς νευρὰς τοῦ δασύποδος, τὸ ἐκ τῆς συκαμίνου καὶ σημύδας πανίον, τὰ πτερὰ, τοὺς μαργαρίτας, τοὺς στρεπτοὺς, τὸ μελαν, τὸ κυανοῦν καὶ τὸ ἐρευθος τῆς κομμωτικῆς τέχνης καὶ πλῆθος δερμάτων, τῶν μὲν βυρσοδεψημένων, τῶν δὲ ἀκατεργάστων. Ἰδοὺ ἅπασα ἡ περιλαμβανομένη εἰς τὴν καλύβην περιουσία.

Ὀκτὼ ἡμέρας πρὸ τῆς ἱεροτελεστίας τοῦ γάμου, ἡ μὲν μελλόνυμφος νεάνις ἀποχωρεῖ εἰς τὸ δωμάτιον τῶν καθαρισμῶν, ὅπου αἱ γυναῖκες ἀπέρχονται καὶ μένουσι τρεῖς, ἢ τέσσαρας ἡμέρας κατὰ μῆνα, καὶ ὅπου τίκτουσιν· ὁ δὲ μελλόγαμβρος ἥρως τρέχει εἰς τὸ κυνήγιον, ἀλλ' ἀφίνει εἰς τὸν τόπον τὰ φονευόμενα ἀγρίμαῖα· διότι εἰς τὰς γυναῖκας ἀνήκει νὰ συνάξωσι καὶ νὰ φέρωσι τὴν θήραν εἰς τὴν πανδαισίαν (τὸ συμπόσιον) τῶν γάμων. Ὁποία ἀγαθὰ τότε οἰωνίζονται, ἂν ἡ θήρα ὑπῆρξεν ἄφθονος!

Ἐπιστάσης δὲ τῆς μεγάλης ἡμέρας οἱ ἀγύρται, εἴτε τερατουργοὶ καὶ οἱ γέροντες, εἴτε φύλαρχοι προσκαλοῦνται εἰς τὴν τελετὴν. Λόχος μαχητῶν ἐπιλέκτων ὑπάγει νὰ εὕρῃ τὸν γαμβρὸν, ἄλλο δὲ στίφος παρθένων τρέχει νὰ ζητήσῃ τὴν νύμφην· Καὶ ἐκεῖνος δὲ καὶ αὕτη ἐμφανίζονται ἐνδεδυμένοι τὴν λαμπροτάτην αὐτῶν στολὴν καὶ φέροντες τὰ ὡραιότατα κοσμήματα, οἷον περιδέραια καὶ πτερὰ καὶ κώδια (γουναρικά).

Ἐξ ἐναντίων δὲ ὁδῶν ὁρμώμεναι αἱ δύο συνοδίαι ἔρχονται συγχρόνως εἰς τὴν καλύβην τοῦ πρεσβυτάτου τῶν συγγενῶν· ἀντικρὺ δὲ τῆς ὑπαρχούσης ἤδη θύρας ἀνοιγομένης νέας ἄλλης εἰσέρχονται ἰδιαιτέρως ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη μετὰ τῶν ἀκολούθων καὶ ὑπάγουσι νὰ καθήσωσιν ἐπὶ σωροῦ δερμάτων εἰς ἓν ἐκ τῶν ἄκρων τοῦ δωματίου, ὅπου οἱ γέροντες συνεδριάζοντες σοβαρῶς καπνίζουσι.

Μετὰ ταῦτα ἄρχεται ὁ γαμήλιος χορὸς ἔξω τῶν δύο θυρῶν, καὶ αἱ μὲν νεάνιδες φέρουσι καλαύροπα (ἀγκυλωτὴν ῥάβδον) ἀπομιμοῦνται τὰ διάφορα τῆς γεωργίας ἔργα, οἱ δὲ νέοι περιφυλάττουσιν αὐτὰς κρατοῦντες τὸ τόξον εἰς χεῖρας· Ἐξαίφνης δὲ ἐπιφαινόμενος ἐκ τοῦ παρακειμένου δρυμῶνος ἐχθρὸς ἀποπειρᾶται καὶ σπουδάζει νὰ ἁρπάσῃ τὸ γυναῖκος, καθώς ποτε οἱ τυχοδιῶκται τῆς Ῥώμης τὰς τῶν Σαβίνων. Ἀλλ' οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ὁρμῶσιν εἰς βοήθειαν, ἕως οὗ μάχης προσποιητῆς γενομένης ἀποχωρήσωσιν οἱ ἁρπαγες.

Μετὰ τὴν παντόμιμον ταύτην παράστασιν ἐπέρχονται ἄλλαι εἰκόνες φυσικαὶ τοῦ οἰκιακοῦ βίου, τῆς οἰκονομικῆς ἐπιμελείας, τῆς συζυγικῆς συνδιαλέξεως, τῶν οἰκογενειακῶν ἐνασχολήσεων καὶ ἀπολαύσεων· ἅπαν δὲ τὸ θέαμα ἀποπερατοῦται διὰ συρτοῦ, καθ' ὃν αἱ μὲν νεάνιδες φέρονται ἀντιθέτως πρὸς τὸν ἥλιον, οἱ δὲ νέοι κατὰ τὴν φαινομένην αὐτοῦ κίνησιν

Ὕστερον ἔρχεται ἡ εὐωχία συγκειμένη ἐκ ῥοφημάτων, πλακούντων, καλαμοσίτου, ὀσπρίων, ὀπωρῶν, ἰχθύων, ἐπανθρακίδων κρέατος καὶ ὀπτῶν πτηνῶν· Ἀπὸ μεγάλων δὲ κολοκυθῶν ῥοφῶσιν οἱ συνδαιτυμόνες ὡς οἶνον μελιηδῆ τὸν χυμὸν τῆς σφενδάμνου, ἢ τοῦ ῥοῦ, διὰ δὲ κυάθων ἐκ φηγοῦ ποτόν τι θερμὸν προσφερόμενον ὡς καφέν..

Τούτων πάντων γενομένων οἱ μὲν κλητοὶ παρανυμφοι ἀναχωροῦσι, παραμένουσι δὲ μόνον δώδεκα ἄνθρωποι, ἓξ μὲν ἄνδρες ἐκ τῶν γερόντων, ἓξ δὲ γυναῖκες ὁμοίως καὶ αὐταὶ προβεβηκυῖαι τὴν ἡλικίαν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῆς νύμφης· Ἀποτελοῦσι δὲ πάντες οὗτοι καθήμενοι δύο ὁμοκέντρους κύκλους, αἱ μὲν γυναῖκες τὸν ἐσωτερικὸν, οἱ δὲ ἄνδρες τὸν ἐξωτερικὸν, οἱ νεόγαμοι δὲ αὐτοὶ κατέχοντες τὸ κέντρον κρατοῦσιν ἕκαστος τὴν ἄκραν ὁριζοντείου καλάμου ἓξ ποδῶν μήκους. Ἐκτὸς τούτων ὁ μὲν γαμβρὸς βαστάζει ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρὸς πόδα δορκάδος, ἡ δὲ νύμφη αἴρει διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ὁλόκληρον καρπῶν καὶ φύλλων καλαμοσίτου. Τὰ ἐμβλήματα ταῦτα εἰκονίζουσι τὰ ἰδιαίτερα ἑκάστου τῶν συζευγνυμένων ἔργα· Ἀλλὰ καὶ ὁ κάλαμος πεποικιλμένος διὰ παντοίων ἱερογλύφων δηλοῖ τὴν ἡλικίαν αὐτῶν καὶ τὴν σελήνην, καθ' ἣν ἐτελέσθη τὸ συνοικέσιον. Εἰς δὲ τοὺς πόδας τῆς νύμφης ὑποβάλλονται τὰ δῶρα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ δηλ. στολὴ ἐντελὴς, ὁ χιτὼν, καθὼς καὶ ὁ θώραξ ἐκ φλοιοῦ συκαμίνου, ὁ πέπλος ἐκ πτερῶν, ἢ ἐκ δέρματος σαρθερίου, τὰ περιβραχιόνια ἐκ κογχυλίων, καὶ δακτύλιοι, ἢ κρίκοι διὰ τὴν ῥίνα καὶ τὰ ὠτία δηλ. ἐπιῤῥίνια καὶ ἐνώτια.

Εἰς ταῦτα προστίθενται καὶ κοιτὶς ἐκ λύγων, τεμάχιον ἀγαρικοῦ, πυροβόλοι λίθοι, τὸ κακκάβιον τῆς ἑψήσεως τῶν κρεάτων, ὁ τελαμὼν, ἢ δερμάτινος ἀναφορεὺς πρὸς ἀνασήκωσιν βάρους καὶ δαλὸς πυρεστίας.

Ἀλλὰ καὶ ὁ σύζυγος διδάσκεται δι' ἄλλων συμβόλων ὅτα ἀναλαμβάνει χρέη, νὰ μάχηται, δηλ. νὰ κυ-

(1) Orignal *ζῶον τῆς Ἀμερικῆς.*

νηγῇ, καὶ νὰ ναυτίλληται. Οὕτω τίθενται ἔμπροσθεν αὐτοῦ τόξον καὶ κώπη καὶ κορύνη (κρανιοθλάστης), κατά τινας δὲ φυλὰς καὶ πρασινόχρους σαῦρα καὶ σωρὸς φύλλων φθινοπώρου εἰς κάνιστρον σημαίνοντα ὅτι ὁ χρόνος τρέχει ταχέως, ὁ δὲ ἄνθρωπος πίπτει.

Τοιουτοτρόπως διδάσκεται μὲν ἡ ἠθικὴ ὑπὸ τῶν ἁπλῶν τούτων λαῶν, ὑπομιμήσκονται δὲ αἱ πρὸς τὸν ἄνθρωπον εὐεργεσίαι τῆς φύσεως.

Ἀφ' οὗ ὁμολογήσωσιν ὅτι συνάπτονται ἑκουσίως εἰς γάμον οἱ νεόνυμφοι, ὁπρεσβύτατος τῶν συγγενῶν διαιρεῖ τὸν ἑξάπουν κάλαμον εἰς 12 τεμάχια, τὰ ὁποῖα διαμοιράζει εἰς τοὺς παρεστῶτας δώδεκα μάρτυρας· ἕκαστος δὲ τούτων ὀφείλει νὰ προσφέρῃ τὸ εἰς αὐτὸν δοθὲν μέρος διὰ νὰ ἀποτερρωθῇ, ἂν ποτε οἱ συνοικιζόμενοι ἀποφασίσωσι νὰ διαζευχθῶσιν.

Αἱ νεάνιδες συνοδεύουσιν ὕστερον τὴν νύμφην εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς καλύβην, καθὼς καὶ οἱ νέοι τὸν γαμβρόν· ἀκολούθως δὲ διασκορπίζονται ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια ῥίπτοντες εἰς τοὺς ποταμοὺς ὡς θυσίαν πρὸς τὰ πνεύματα τεμάχια τῆς ἐνδυμασίας των, ἢ καίοντες μέρος τῆς τροφῆς των.

Οἱ Εὐρωπαῖοι νυμφεύονται διὰ ν' ἀποφύγωσι τὴν στρατείαν, οἱ δὲ αὐτόχθονες τῆς βορείου Ἀμερικῆς οὐδέποτε σχεδὸν ἐνυμφεύοντο πρὶν ἀγωνισθῶσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος· οὔτ' ἐνομίζετό τις ἄξιος νὰ γίνῃ πατὴρ, ἂν δὲν ἐδείκνυε διὰ τῶν πραγμάτων ὅτι ἦτο ἱκανὸς νὰ ὑπερασπισθῇ τὰ ἴδια αὐτοῦ τέκνα, ὥστε ὁ πολεμιστὴς ἤρχιζε νὰ τιμᾶται μάλιστα ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνυμφεύετο.

Ἐπιτρέπεται ἡ πολυγαμία παρὰ τοῖς ἀγρίοις· ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἡ πολυανδρία αὐτὴ, τουτέστι μία γυνὴ ἀνήκει εἰς πολλοὺς ἄνδρας. Ὡς ἐπίμετρον δὲ τοῦ κακοῦ βάρβαροι φυλαὶ προσφέρουσιν εἰς τοὺς ξένους καὶ τὰς θυγατέρας των οὐχὶ βεβίως ὑπὸ κακοηθείας, ἀλλ' ὑπὸ τῆς δεινῆς κατά τινας ἐνδείας, ἥτις τοὺς κατατρύχει Ἴσως δὲ καὶ ἐκ δεισιδαιμονίας τινὲς προθυμοῦνται νὰ βελτιώσωσι τὴν γενεὰν των διὰ τῆς τοιαυτης ἐπιμιξίας. Οὕτως οἱ τῆς δυτικοβορείου Ἀμερικῆς ἀπεδέχθησαν αἰθίοπα, τὸν ὁποῖον κατὰ πρῶτον εἶδον καὶ ἐκλαμβάνοντες αὐτὸν ὡς κακὸν δαίμονα ἤθελον νὰ τὸν ἔχωσιν ὡς μεσίτην πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμοίους του

Οἱ Χούρωνες ἔκοπτόν ποτε τὴν ῥίνα τῆς μοιχαλίδος γυναικὸς διὰ νὰ φέρῃ πάντοτε εἰς τὸ πρόσωπον τὸ στίγμα τοῦ ἐγκλήματος.

Συχνάκις τινὲς νυμφεύονται πάσας καθάπαξ τὰς ἀδελφας· διότι (κατ' αὐτοὺς) αἱ ἀδελφαὶ ὀφείλουσι νὰ συμβιώσωσιν εἰς πλειοτέραν ὁμόνοιαν παρὰ τὰς ξένας. Ἄλλοι ἔχουσι γυναῖκας κατὰ πάντας τοὺς τόπους, ὅπου ἀναγκάζονται νὰ ἐνδιατρίψωσι διὰ τὸ κυνήγιον.

Ἀποθανούσης τῆς γυναικὸς ὁ σύζυγος νυμφεύεται τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, ἢ ἄλλην τινὰ, ὁποιανδήποτε ἡ οἰκογένεια αὐτῆς τῷ προσφέρῃ. Ἀλλὰ καὶ ἡ γυνὴ ὡσαύτως νυμφεύεται τοὺς ἀδελφοὺς, ἢ ἄλλους συγγενεῖς τοῦ τελευτήσαντος ἀνδρὸς, ἂν δὲν ἔτυχε νὰ ἔχῃ ἐξ αὐτοῦ τέκνα· ἐπιφέρουσι δὲ οἱ ἄγριοι ὡς λόγον τοῦ ἐθίμου τούτου ὅ,τι ἀναφέρει καὶ τὸ Δευτερονόμιον.

Δοθέντος διαζυγίου τὰ παιδία κατακυροῦνται εἰς τὴν γυναῖκα· ἐπειδὴ κατὰ τοὺς ἀγρίους τὸ θηλυκὸν ζῶον κατὰ φύσιν τρέφει τὰ νεογνά.

Οἱ Ἰροκέζοι, καὶ οἱ Χουρόνοι χωρίζονται ἡσύχως κατ' ἀμοιβαίαν εὐχαριστησιν· ἔπειτα δὲ ἂν συμφωνήσωσι, συζευγνύονται ἐκ νέου.

Ἄλλα καὶ οἱ ἄγριοι ὑπάρχουσι κατὰ πολλὰ ἀνακόλουθοι· διότι π. χ. ἐν' ᾧ κατηγορεῖται ὡς ἀκόλαστος ἡ συλλαμβάνουσα εὐθὺς κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ γάμου γυνὴ, ὅθεν πίνει πολλάκις ἐκτρωτικὰ οἷον τὸν χυμὸν εἴδους τινὸς πηγάνου· μόνον ἀφ' οὗ τεκνογονήσῃ τιμᾶται καὶ ὡς μήτηρ τότε παρακάθηται εἰς τὰ συνέδρια τῶν κοινοβουλίων, ἐμπνέει δὲ τόσῳ μᾶλλον σέβας, ὅσῳ καὶ πλειότερα ἔχει παιδία.

Ἅμα φανῇ ἔγκυος ἡ γυνὴ, κοιμᾶται ἀπόκοιτος· περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ ἐννάτου μηνὸς ἀποχωροῦσα εἰς τὸ δωμάτιον τῶν καθαρμῶν βοηθεῖται ἐπὶ τοῦ τοκετοῦ. Οὐδεὶς τότε, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς συμπεριλαμβανομένου, δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐλευθέρως ὅπου διαμένει ἡ λεχὼ ἐπὶ τριάκοντα, ἢ τεσσαράκοντα ἡμέρας, καθόσον ἐγέννησε θῆλυ, ἢ ἄρσεν.

Ἅμα ἀναγγελθῇ εἰς τὸν ἄνδρα ἡ γέννησις τοῦ παιδίου, λαμβάνων καπνοσύριγγα τυλιγμένην μετὰ κλημάτων ἀγριαμπέλου προσέρχεται εἰς τοὺς συγγενεῖς τῆς συζύγου διὰ νὰ φανερώσῃ τὸ γεγονός. Ἔπειτα δὲ πλησιάζων πρὸς τὸν γηραιότατον τῶν φυλάρχων καπνίζει κατὰ τὰ τέσσαρα τοῦ ὁρίζοντος σημεῖα καὶ προσφέρων τὴν καπνοσύριγγα λέγει ὅτι ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐγέννησεν· ἐρωτώμενος δὲ, ἄῤῥεν ἢ θῆλυ; ἂν μὲν ἀποκριθῇ ἄῤῥεν, ὁ γέρων καπνίζει καὶ αὐτὸς τρὶς πρὸς τὸν ἥλιον, ἂν δὲ εἴπῃ θῆλυ, καπνίζει ἅπαξ μόνον. Προπέμπεται δὲ ὁ πατὴρ μᾶλλον, ἢ ἧττον ἐπισήμως κατὰ τὸ φόλον τοῦ τεχθέντος βρέφους. Ἐν γένει δὲ ἔκτοτε ἀναλαμβάνει πάντῃ νέαν δύναμιν εἰς τὴν φυλήν του καὶ ἡ ἀξία του ὡς ἀνδρὸς αὐξάνει ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγνωρίσθη εἰς τὸ κοινὸν πατήρ.

Παρελθουσῶν τῶν τριάκοντα, ἢ τεσσαράκοντα ἡμερῶν, ἡ μήτηρ ἑτοιμάζεται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν. Τότε συνέρχονται καὶ οἱ συγγενεῖς διὰ νὰ ὀνομάσωσι τὸ παιδίον, καὶ σβεσθέντος τοῦ πυρὸς ῥίπτεται μὲν εἰς τὸν ἀέρα ἡ σποδὸς τῆς ἑστίας, παρασκευάζεται δὲ πυρὰ νέα ἐξ ἀρωματικῶν ξύλων, τὴν ὁποίαν ἀνάπτει πρῶτος ὁ ἱερεὺς, ἢ τερατουργὸς τῶν φυλῶν διὰ θρυαλλίδος καθ' ἣν ὥραν εἰσέρχεται ἡ μήτηρ ἐνδεδυμένη νέα φορέματα, ἔχουσα δὲ γυμνὸν καὶ τὸν ἀριστερὸν μαστὸν, ἐξ οὗ κρέμαται γυμνὸν καὶ τὸ βρέφος. Ἔπειτα καθαρίζεται καὶ τὸ περιέχον ῥαντιζόμενον διὰ πηγαίου ὕδατος.

Τότε προβαίνων ὁ σύζυγος δέχεται ἐκ τῶν χειρῶν τῆς μητρὸς τὸ παιδίον ἀναγνωρίζων αὐτὸ μεγαλοφώνως ὡς ἴδιον· εἶτα τὸ παραδίδει εἰς τὸν γηραιότατον φυλάρχην, οὗτος δὲ εἰς συγγενῆ τινα, ἕως οὗ διέλθῃ δι' ὅλης τῆς οἰκογενείας.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τριῶν, ἢ τεσσάρων ὀνομάτων ἐκλέγεται τὸ ἁρμοδιώτατον ἐνδόξου τινὸς προγόνου ὑπὸ τῶν συγγενῶν τῆς μητρὸς περιμενούσης πάντοτε εἰς τῆς θύρας τὸ κατώφλιον. Οὕτω συνάπτονται τὰ δύο ἄκρα τῆς ζωῆς, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς οἰκογενείας.

Κατὰ τοὺς ἀγρίους ὁ πατὴρ δημιουργεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου, ἡ δὲ μήτηρ πλάττει τὸ σῶμα.

Μετὰ ταῦτα εἰσελθοῦσα ἡ μήτηρ παραλαμβάνει τὸ παιδίον αὐτῆς· διότι τοῦ λοιποῦ εἰς μόνον αὐτὴν ἀνήκει· κατακλίνασα δὲ αὐτὸ εἰς τὴν κοιτίδα ἐκ ξύλου ἐλαρροτάτου κατεσκευασμένην, ὡς στρῶμα δὲ βρύον καὶ χνοῦν φέρουσαν περιτυλίσσει αὐτὴν διὰ δύο ταινιῶν δέρματος μαλακοῦ στηρίζουσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ στεφάνην· ἐπ' αὐτῆς δὲ ἐκτείνει λεπτὸν κάλυμμα ἐπισκιάζον τὸ παιδίον, ἀποσοβοῦν δὲ ἐξ αὐτοῦ τὰ ἔντομα.

Πόσον διαφέρουσι καὶ τὰ παιδία αὐτὰ τῶν ἀγρίων! Ἅμα ἀρχίσωσι νὰ ἕρπωσι καὶ νὰ κυλίωνται ὁπωσοῦν μένουσιν ἐλεύθερα, τρέχουσιν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ τὰ δάση, βυθίζονται εἰς τὸν βόρβορον καὶ τὴν χιόνα· οὕτω δὲ γίνονται ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων δυσπαθῆ καὶ εὐκίνητα. Μετὰ ταῦτα ἐξασκοῦνται εἰς τὸ τόξον, καὶ εἰς τὴν πάλην, ὅπου ἔχουσι τόσον πεῖσμα, ὥστε κινδυνεύουσιν ἐνίοτε νὰ φονευθῶσιν ἂν δὲν τὰ χωρίσωσιν ἄλλοι. Οἱ γονεῖς διδάσκουσιν αὐτὰ κανόνας τινὸς ἠθικῆς καὶ φιλοτιμίας ἐνισχυομένους διὰ παραδειγμάτων. Συνδέονται δὲ συνήθως μετὰ τῶν συνηλικιωτῶν διὰ σταθερᾶς καὶ ἀληθοῦς ἀγάπης διαμενούσης μέχρι θανάτου. Συμπλεκόμενα διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν βραχιόνων πολλὰ παιδία, ὡς καὶ κοράσια, κρατοῦσιν ἐπ' αὐτῶν καίοντας ἄνθρακας διὰ νὰ ἴδωσι τίς πρῶτος θέλει τοὺς ἀποτιναξει.

Ἀπ' ἀρχῆς φέρουσι σοβαρόν τινα καὶ εὐγενῆ χαρακτῆρα ἀνεξαρτησίας καὶ σπουδαιότητος. Οὐδαμῶς ἀκούεται, ὅταν παίζωσιν, ὁ θόρυβος καὶ ἀλαλαγμὸς τῶν Εὐρωπαίων παιδίων. Τρέχουσι μὲν καὶ πηδῶσι παίζοντα ὡς αἱ δορκάδες, ἀλλὰ καὶ σιωπῶσιν ὡς τὰ ζῶα ταῦτα. Ἐν ᾧ ἐνησμενιζόμην νὰ βλέπω, λέγει ὁ Σατωβριάνδ, στίφος τοιούτων παιδίων παιζόντων, ἓν αὐτῶν ἑπταετὲς ἤδη τοὐλάχιστον ἀποσπώμενον ἐκ τῶν συντρόφων του ἤρχετο νὰ θηλάσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός του, ἔπειτα δὲ ἐπέστρεφε πάλιν εἰς τὸν τόπον τῶν συνηλικιωτῶν του!

Τί παράδοξον ἄκουσμα! τὰ παιδία τῶν ἀγρίων οὐδέποτε ἀπογαλακτίζονται βιαίως· ἀφ' οὗ δὲ κορεσθῶσιν ἐκ τῶν ἄλλων φαγητῶν ἀδειάζουσι καὶ τὸν μαστὸν τῶν μητέρων, ὡς τὸ ποτήριον, τὸ ὁποῖον πίνομεν κατὰ τὸ τέλος τοῦ συμποσίου· Οὕτω λιμώττοντος ἐνίοτε ὅλου τοῦ ἔθνους, αὐτὰ εὑρίσκουσιν ἔτι εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν μητέρων πηγὴν ζωῆς. Διὰ αὐτὸ τὸ ἀλλόκοτον ἔθος ἴσως ἡ Ἀμερικανικὴ φυλὴ δὲν ἐπολλαπλασιάσθη ὅσον τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη.

Πολλάκις τὸ παιδίον προσκαλουμενον παρὰ τοῦ πατρὸς ἀποκρίνεται μὲν καλῶς, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ τὸ αὐτὸ ἔργον. Ὅταν ὅμως γέρων τις, μάλιστα δὲ ἡ μήτηρ, ἀπαγορεύσῃ εἰς αὐτό τινα πρᾶξιν, ἢ τὸ προσκαλέσῃ ἐλκύουσα διὰ θωπευτικοῦ τινος ὀνόματος, ἀδύνατον νὰ ἀπειθήσῃ· Τοσοῦτον συνειθίζουσιν οἱ ἄγριοι ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων νὰ σέβωνται τὰ πρεσβεῖα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ πρὸς τὴν μητέρα παρακοὴ θεωρεῖται ὡς φρικτὸν ἔγκλημα· ὁ δὲ πατὴρ τιμᾶται καθόσον προβαίνει κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ γίνεται ἐκ φύσεως σεβασμιώτερος. Οὐδέποτε τὰ παιδία τιμωροῦνται, καθὼς παρ' ἡμῖν, οὔτ' ἐπαπειλοῦνται, ἀλλὰ προτρέπονται μόνον καὶ νουθετοῦνται.

Ὅταν τὸ ἐθαγενὲς τῆς Ἀμερικῆς τέκνον αἰσθάνηται κλίσιν εἰς τὴν ἀλιείαν, τὸ κυνήγιον, τὸν πόλεμον, ἢ τὴν πολιτικὴν, μιμεῖται καὶ ἐπιτηδεύεται ὅσας βλέπει ἐξασκοῦντα τὸν πατέρα τέχνας· μανθάνει νὰ συρράπτῃ λέμβον, νὰ πλέκῃ δίκτυον, νὰ τείνῃ τὸ τόξον, νὰ ἐκπυρσεύῃ τὸ πυροβόλον, νὰ μεταχειρίζεται τὸ ῥόπαλον, νὰ κόπτῃ τὸ δένδρον, νὰ κτίζῃ τὴν καλύβην.

Τὰ κοράσια ἔχουσι τὴν αὐτὴν καὶ ταῦτα ἐλευθερίαν· διότι καὶ αὐτὰ πράττουσιν ὅ,τι θέλουσιν· ἀλλὰ διαμένουσι πλειότερον χρόνον μετὰ τῶν μητέρων, αἵτινες τὰ διδάσκουσι τὰ οἰκονομικὰ ἔργα. Ἐὰν νεάνις τις ἀτακτήσῃ ὅπως δήποτε, ἢ ἀσχημονήσῃ, ἡ μήτηρ ἀρκεῖται ἀντὶ πάσης ἄλλης ποινῆς νὰ ῥαντίσῃ τὸ πρόσωπον αὐτῆς διὰ τινων ῥανίδων ὕδατος· ἄλλοτε δὲ κλαίουσα φθάνει εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἅμα εἴπῃ εἰς αὐτὴν «μὲ ἀτιμάζεις.» Σπανίως δὲ ἡ τοιαύτη ἐπιτίμησις ἀποτυγχάνει τοῦ ποθουμένου ἀποτελέσματος.

Τοιοῦτοι παριστάνονται οἱ αὐτόχθονες τῆς Ἀμερικῆς παρὰ πάντων τῶν περιηγητῶν, μάλιστα δὲ τῶν ἱεραποστόλων Dubbon, Lafiteaux, Rasles, Marquette καὶ διαφιρόντως τοῦ Charlevoïx διαβιωσάντων ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐπὶ πολλὰ ἔτη· ἀμαθεῖς βεβαίως καὶ προληπτικοὶ καὶ δεισιδαίμονες, ἀλλ' εὐφυεῖς ὁμολογουμένως καὶ δίκαιοι καὶ ὀλιγαρκεῖς, καὶ σκληραγωγικοὶ, προσέτι δὲ ἀγαθοὶ πατριῶται καὶ γονεῖς καὶ σύζυγοι καὶ φίλοι· ἴσως μάλιστα καὶ τὰ πρός τινας αὐτῶν ἀποδιδόμενα ἐλαττώματα, ἢ ἐδεινώθησαν εἰς ὑπερβολὴν, ἢ καὶ αὐτόχρημα ἐπλάσθασαν παρὰ τῶν ἱερέων τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος, εἴτε διὰ νὰ δικαιολογηθῶσιν ἀποτυγχάνοντες τοῦ προσηλυτικοῦ σκοποῦ των, εἴτε διὰ νὰ αὐξήσωσι τὴν ἀξίαν τοῦ κατορθώματός των ἐπιτυγχάνοντες αὐτοῦ ἐν μέρει. Ἡμεῖς δὲ ὀνομάζομεν αὐτοὺς ἀγρίους οὐχὶ διότι ὑπάρχουσι πραγματικῶς ὁποῖοι λέγονται· ἀλλ' ἐπειδὴ διαφέρουσιν ἡμῶν κατὰ τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα καὶ τὴν δίαιταν. Τοῦτο συλλογιζόμενοί ποτε οἱ τε Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἀπεκάλουν βαρβάρους πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἄλλους.

Ἐπειτα οἱ αὐτόχθονες τῆς Ἀμερικῆς διεφθάρησαν κυρίως μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν Εὐρωπαίων εἰς τὴν πατρίδα των. Διὰ τοῦτο ὡς πεπεισμένοι περὶ τοῦ κινδύνου τῆς ἐπιμιξίας ταύτης ὑποβλέπουσι πάντοτε ὡς ἐπιβούλους τὰς φιλοφρονήσεις καὶ ὑποσχέσεις τῶν ἐπηλύδων τούτων γειτόνων, περιορίζονται δὲ μόνον εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν προϊόντων τῆς χώρας των (1)

Ἀπατώμεθα λοιπὸν κρίνοντες μονομερῶς, ἢ ἀπολύτως τοὺς αὐτόχθονας τῆς Ἀμερικῆς· ἐπειδὴ αὐτοὶ διατελοῦσιν εὐτυχεῖς, πρῶτον διότι σπουδαίως τὸ νομίζουσι· δεύτερον διότι ἀπολαύουσι τοῦ πολυτιμοτάτου τῶν ἀγαθῶν, τῆς ἀνεξαρτησίας· τρίτον διότε οὔτ' ἐπιθυμοῦσι κἂν νὰ γνωρίσωσιν ἄλλα ἀγαθά.

(1) *Κυρίως τῶν γουναρικῶν.*

Οὐδέποτε οὔτε τῶν ἡδονῶν τῆς Εὐρώπης, οὔτε τῆς πολυτελείας καὶ μαλθακότητος τοῦ πολυτισμοῦ ἡ θέα τοὺς ἔθελξε. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν μεταξὺ τῶν ἀποίκων περιπλανώμενοι καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τύχην μεταβάντες ἔμειναν πρὸς πάντα ἀναίσθητοι καὶ ἀδιάφοροι, οὔτ' ἔστερξάν ποτε νὰ ἀλλάξωσι βίον· ἀλλὰ καὶ παιδία αὐτῶν ἀνατραφέντα ἐκ βρεφικῆς ἡλικίας μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων, ἅμα ηὔξησαν, προτίμησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ δάση καὶ τὰς φαραγγας, ὅπου καὶ οἱ γονεῖς των ἀπέθανον, ἐν ᾧ Εὐρωπαῖοι συχνάκις ἔζησαν εὐχαρίστως εἰς τὰς καλύβας τῶν ἀγρίων. Ἡ κατάστασις αὕτη διαρκεῖ ἤδη τοσεῖς αἰῶνας. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ μικρὰ ἔθνη ἀκολουθοῦσι τὴν φορὰν τῶν μεγάλων, ἐνδέχεταί ποτε οἱ αὐτόχθονες νὰ συγχωνευθῶσιν εἰς τοὺς ἀποικογενεῖς. Αν τοῦτο ὑπάρχῃ πεπρωμένον εὐχόμεθα νὰ διατηρήσωσι τοὐλάχιστον ὡς μέλη αὐτονόμων πολιτειῶν, τὴν τόσῳ περισπούδαστον ἐλευθερίαν τὴν ὁποίαν πολλοὶ λαοὶ ἄλλοι ἐθυσίασαν ἐλεεινῶς εἰς ματαίας ἐλπίδας, ἢ δεσποτικοὺ φόβους καθὼς ὁ Ἡσαῦ ἐπώλησε τὰ πρωτοτόκιά του δι' ὀλίγον ἔψημα φακῆς.

Ι. Ν. Λεβαδεύς.

ΠΕΡΙ ΕΓΓΑΣΤΡΙΜΥΘΙΑΣ.

Εγγαστριμυθία καλεῖται ἡ περὶ τὸ λαλεῖν τοιαύτη τις ἐπιτηδειότης καθ' ἣν νομίζει τις τὴν φωνὴν ὡς ἐκ τοῦ στομάχου ἢ τῆς γαστρὸς ἐξερχομένην. Καὶ τοιαύτη ἦτο ἡ δοξασία τῶν ἀρχαίων, οἵτινες ἐβεβαίουν τὴν ὕπαρξιν ταύτης τῆς δυνάμεως παρὰ πλείστοις ἀνθρώποις.

Οἱ σοφοὶ δὲν συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἐγγαστριμυθίας. Επὶ τοῦ φαινομένου τούτου οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι ἡ φωνὴ διαρθροῦται ἐντὸς τῶν γαστρικῶν κοιλοτήτων, οἱ δὲ μεταγενέστεροι ἀπέδειξαν ὅτι ἡ δόξα αὕτη ἦτο ἐσφαλμένη· δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως νὰ συμφωνήσωσι πρὸς ἀλλήλους ὅπως φυσιολογικῶς ἀποδείξωσι τὸν σχηματισμὸν τῆς διπλῆς ταύτης φωνῆς. Ὁ Λεβᾶς Νολλετος ὑπέθετεν ὅτι παρήγετο αὕτη ἐκ διαρθρώσεως λέξεων κατὰ τὴν εἰσπνοὴν, δηλονότι κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ἀέρος ἐν τῷ λάρυγγι· ὁ Lespagnole, ὃν ἄωρος θάνατος ἀνήρπασεν ἀπὸ τὸν ἰατρικὸν κόσμον, ἀπεφήνατο διαφόρως. Ἔντινι αὐτοῦ λόγῳ, ἀπαγγελθέντι κατὰ τὰ 1811 ἐνώπιον τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τῶν Παρισίων, διϊσχυρίσθη ὅτι τὸ μυστήριον τῶν ἐγγαστριμύθων συνίσταται εἰς τὸ κωλύειν τοὺς φθόγγους τοῦ εἰσχωρεῖν εἰς τὰς ῥινικὰς κοιλότητας, καὶ ἀποπνίγειν αὐτοὺς, οὕτως εἰπεῖν, κατὰ τὴν ἐκ τῆς γλώττης ἔξοδόν των. Ὁ Ῥιχεράνδος, ἐν τῷ ποιήματι αὐτοῦ *Στοιχεῖα Φυσιολογίας*, ἀπέδειξε τὸ ἐναντίον· λέγει δ' οὗτος «ὅτι ἅπας ὁ μηχανισμὸς » τῆς ἐγγαστριμυθίας συνίσταται εἰς βραδεῖαν καὶ » βαθμηδὸν αὐξανομένην ἐκπνοὴν, ἥτις προηγεῖται » ἰσχυρᾶς εἰσπνοῆς· διὰ ταύτης ὁ ἐγγαστρίμυθος εἰσάγει εἰς τοὺς πνεύμονάς του μέγα ποσὸν ἀέρος, οὗ » τῆς ἐξόδου φείδεται.»

Τὸ πάλαι οἱ ἐγγαστρίμυθοι ἐνομίζοντο θεῖα ὄντα· τὸ ἱερατεῖον ὡς καὶ ὁ ὄχλος ἐπίστευεν ὅτι ἡ προφητικὴ κοιλία ἱερέων τινῶν ἀπατεώνων ἐχρησμοδότει· Τὴν ἐγγαστριμυθίαν μετεχειρίζοντο συχνὰ οἱ ἐθνικοὶ πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν δεισιδαιμόνων λαῶν, καὶ ἔχεται πολλῆς πιθανότητος, ὅτι ἡ Πυθία, ῥυπταζομένη ἐπὶ τοῦ τρίποδός της καὶ προσποιουμένη ὅτι κατέχεται ὑπὸ δαιμονίου ἐμπνέοντος αὐτὴν, οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἐπιδέξειος ἐγγαστρίμυθος. (α).

Οπως ποτ' ἂν ᾖ, ἡ τοῦ Ῥιχεράνδου γνώμη φαίνεται ὑπερισχύσασα· διότι οἱ σοφοὶ ἐπείσθησαν γενικῶς ὅτι οὐδεὶς ἐγεννήθη ἔχων τὴν ἰδιάζουσαν ὀργανικὴν διάθεσιν, ἣν οἱ ἐγγαστρίμυθοι ἀπὸ τὴν φύσιν βεβαιοῦσιν ὅτι ἔλαβον· ἡ μικρὰ ἢ μεγάλη ἱκανότης τοῦ μεταβάλλειν τοὺς τόνους τῆς φωνῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς εὐκαμψίας καὶ εὐλιγιστότητος τῶν χόνδρων τῆς φωνητικῆς συσκευῆς.

Ἡ *ἐγγαστριμυθία* ἀπετέλει μέρος τῶν ἀποκρύφων μαθήσεων, ὧν τὴν κλεῖδα μόνοι οἱ μεμυημένοι τὰ μυστήρια καὶ οἱ κάτοχοι τῆς τέχνης ταύτης ὧν εἶχον αἱ ἀρχαὶ εἶνε ἀπερίγραπτοι, ἐπροφυλάττοντο δὲ τοῦ νὰ ἀποκαλύψωσι τὸ τόσον ἰσχυρὸν μέσον τοῦ πείθειν τὸν λαόν· οἱ λυκάνθρωποι, οἱ βρυκόλακες, οἱ μάγοι καὶ οἱ δαίμονες οἱ τὰ μέγιστα ἐκ τούτου ὠφελούμενοι, ἐξαπατῶντες τὸν λαὸν δὲν ἀπεκάλυπτον τὸ μυστήριον, μόλις δὲ κατὰ τοὺς τελευτοίους αἰῶνας ἡ ἐγγαστριμυθία εἰσήχθη εἰς τὰς θεατρικὰς σκηνὰς καὶ περιεγράφη ὑπὸ τοῦ Κυρίου La Chapelle.

Περιττὸν νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ ὁποία τις ἦτον ἡ ἐγγαστριμυθία παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, ἢ Αἰγυπτίοις καὶ Ῥωμαίοις. Ἡ ἄγνοια ἐν ᾗ τότε εὑρίσκοντο ὡς πρὸς τὴν αἰτίαν ταύτης οὐκ' ὀλίγον συνεισέφερεν εἰς τὰς

(α) *Ἰδὲ Φουρνιέρου Λεξικὸν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης.*

θρησκευτικὰς ταύτας ἀπάτας, ἃς ἡ εὐπιστία τοῦ λαοῦ διεκόσμει συχνάκις διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν *θαυμάτων*· πολλοὶ δὲ ἐγγαστρίμυθοι ἔκαμνον χρῆσιν τοῦ προτερήματός των ἵνα ἐξαπατῶσι τὸν λαὸν καὶ ἀπολαμβάνωσι διὰ τῆς πανουργίας ἐκείνου ἐφ' οὗτινος οὐδὲν δικαίωμα εἶχον· οὕτως ὁ Λουδοβῖκος Βραβάντος, θαλαμηπόλος Φραγκίσκου τοῦ Γ'. μεμηθεὶς τὴν φωνὴν ἀνθρώπου τεθνεῶτος πρὸ καιροῦ, ἔπεισε τὴν χήραν νὰ τῷ δώσῃ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα αὐτῆς· ὁ αὐτὸς δ' ἄλλοτε, ἐκ τοῦ αὐτοῦ τεχνάσματος ὁρμώμενος, ἔλαβε παρά τινος τραπεζίτου ἑκατὸν χιλιάδας φράγκων.

Ὁλόκληρον τόμον ἠθέλομεν συγγράψει ἂν προτιθέμεθα νὰ συλλέξωμεν τὴν ἱστορίαν ὅλων τῶν παραδόξων συμβάντων, γελοίων τε καὶ ἀλλοκότων εἰς ἃ ἡ τέχνη τῆς ἐγγαστριμυθίας ἔδωκε χώραν.

Ὁ Saint gilles, λέγει ὁ Ἀββῖνος Χαπέλιος, προικισμένος ὢν μὲ τὸ θαυμάσιον προτέρημα τῆς ἐγγαστριμυθίας, μὲ εἰσήγαγεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸ ὄπισθεν τοῦ ἐργαστηρίου του δωμάτιον, ἐστάθημεν παρὰ τῇ γωνίᾳ τοῦ καπνοδόχου, ἔνθα ἔβλεπον αὐτὸν πάντοτε κατὰ πρόσωπον· σχεδὸν ἡμίσεια ὥρα περίπου εἶχε παρέλθει ἀφ' ὅτου μοὶ ἐδιηγεῖτο ἀστειοτάτας σκηνὰς ἐκ τῆς ἱκανότητός του περὶ τὸ ἐγγαστριμυθεῖν, ὅτε αἴφνης ἐν στιγμιαίᾳ σιωπῇ ἐκ μέρους του καὶ ἀπροσεξίᾳ ἰδικῇ μου, ἤκουσα τὸ ὄνομά μου προσφωνούμενον εὐκρινέστατα, ἀλλὰ ἀπὸ τοιούτου ἀποστήματος καὶ μὲ φωνὴν τοσοῦτον ἀλλόκοτον, ὥστε συνεταράχθην.

« Προκατειλημένος ὤν φαίνεται, τῷ εἶπον, ὅτι μοὶ ὡμιλήσατε ἐγγαστριμύθως» δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἐμειδία, ἐνῷ δὲ τῷ ἐδείκνυον ὁπόθεν ἡ φωνὴ μοὶ ἐφάνη ἐρχομένη, ἐκ τῆς στέγης οἰκίας ἀπέναντι κειμένης, διὰ τοῦ ὑπὲρ τὴν ἰδικήν μας στέγην πατώματος, ἤκουσα μὲ τὸ αὐτὸ ὕψος καὶ τὸν αὐτὸν τόνον τῆς φωνῆς, *οὐδὲν εἶναι ἀπ' ἐδῶ»* καὶ παρευθὺς ἡ φωνὴ μοὶ ἐφάνη διευθυνομένη ἀπό τινα γωνίαν τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ἤμεθα, καὶ ὡσὰν ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς γῆς ἐξερχομένη.

Ἡ ἔκπληξίς μου ὑπῆρξε μεγίστη, ἡ φωνὴ μοὶ ἐφάνη ἐκπνεύσασα καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὸ στόμα τοῦ ἐγγαστριμύθου· τὸ πρόσωπόν του, ὅπερ ἐφρόντιζε νὰ προσφέρῃ πρὸς ἐμὲ μόνον κατὰ προτομήν, ὁσάκις μοὶ ὡμίλει ὡς ἐγγαστρίμυθος οὐδόλως ἐφαίνετο μεταβεβλημένον, ἡ φωνὴ διεδίδετο κατὰ τὴν θέλησίν του, ἤρχετο δ' ὁπόθεν αὐτὸς ἤθελε, ἡ ἀπάτη ἦτο ἐντελῶς σύνθετος· ἂν καὶ ἤμην προκατειλημμένος καὶ προσεκτικὸς πολύ, αἱ αἰσθήσεις ὅμως δὲν ἐξήρκουν μόναι νὰ μὲ ἐξαγάγωσι τῆς ἀπάτης, ἀλλ' ἰδοὺ ἑτέρα σκηνὴ μᾶλλον τῆς πρώτης περίεργος διὰ το μοναδικόν αὐτῆς.

Ὁ ἐγγαστρίμυθος ἐπεριδιάβαζε μετὰ παλαιοῦ τινὸς στρατιώτου, ὅστις ἐπερπάτει τὴν κεφαλὴν ὑψωμένην ἔχων καὶ τὸ στῆθος προέχον. ὁ στρατιώτης οὔτε ἐλάλει, οὔτ' ἀνείχετο τινὰ λαλοῦντα περὶ ἄλλου τινὸς ἢ περὶ μαχῶν, ἐκστρατειῶν, φρουρῶν, μοναδικῶν μαχῶν κτλ.

Πρὸς μικρὰν ἀναστολὴν τῆς μονομανίας ταύτης τοῦ στρατιώτου, ὁ Saint gilles ἐμηχανεύθη νὰ διορθώσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ τρόπου, καθότι τίποτε δὲν τέρπει οὐδὲ διορθώνει κάλλιον ἢ τὸ ἐν πράξει ἀστεῖον.

Φθάσαντες εἰς μέρος τι ἀνοικτὸν τοῦ δάσους (ἦτο δὲ τοῦτο τὸ τοῦ Saint germain en Lage ὁ στρατιωτικὸς ἐνόμισεν ὅτι προσεφώνουν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὕψους δένδρου τινός· *δὲν ἐξεύρεις νὰ κάμῃς χρῆσιν τοῦ ξίφους ὅπερ φέρεις.*

— Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος ; λέγει εὐθὺς ὁ γενναῖος στρατιώτης.

— Θὰ εἶναι, ὡς φαίνεται, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Saint gilles. κανένας βοσκὸς, ὅστις φυγαδεύει πτηνά.

— Ὁ ἀχρεῖος! ἀπήντησεν ὁ πρῶτος ὑψῶν τὴν κεφαλὴν, μὲ βλέμμα τραχὺ, σταθερὸν καὶ συνοφρυομένον. — *Πλησίασον*, ἐπαναλαμβάνει ἡ φωνὴ, ἥτις ἐφαίνετο κατερχομένη ἀπὸ τοῦ δένδρου, *φοβεῖσαι* ;

— Ω! ὄχι εἶπεν ὁ στρατιώτης καταβιβάζων τὸν πῖλόν του ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ διατιθέμενος εἰς μονομαχίαν.

Τί θὰ *κάμῃς*, τῷ λέγει ὁ Saint gilles ἐμποδίζων αὐτὸν, θὰ σὲ περιπαίξουν.

— *Ἡ καλὴ στάσις δὲν εἶναι σημεῖον θάρρους*, ἐξηκολούθησεν ἡ φωνὴ καταβαίνουσα.

— Αὐτὸς δὲν εἶναι βοσκὸς, τῷ λέγει ὁ Saint gilles.

— Θὰ τὸν *κάνω* παρευθὺς νὰ μεταμεληθῇ διὰ τὴν αὐθάδειάν του, ἀπεκρίθη ὁ στρατιώτης.

— *Μάρτυς ὁ Ἕκτωρ φεύγων ἐνώπιον τοῦ Ἀχιλλέως*, ἐφώναξεν ἡ φωνὴ κατωθεν τοῦ δένδρου

Εὐθὺς ὁ στρατιώτης σύρει τὸ ξίφος του, τὸ βυθίζει μὲ βραχίονα τεταμένον εἰς τινα παρὰ τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου βάτον, ἐξῆς ἐξῆλθε λαγωὸς φεύγων ταχύτατα.

— Ἰδοὺ ὁ Ἕκτωρ, τῷ λέγει ὁ Saint gilles καὶ τὸ εἶναι ὁ Ἀχιλλεύς.

Ὁ ἀστεῖσμὸς οὗτος ἀφώπλισε καὶ συνετάραξε τὸν στρατιώτην· ἠρώτησε τὸν Saint gilles τί ἐσήμαινον ὅλα ταῦτα· οὗτος δὲ τῷ ἐξηγήθη εἰπὼν ὅτι ἔχει δύο φωνὰς καθιστώσας αὐτὸ ἄνθρωπον διπλοῦν, τὴν συνήθη δι' ἧς τῷ ὡμίλει ἤδη, καὶ ἑτέραν ἥτις τὸν ἀπεμάκρυνεν ἑαυτοῦ εἰς ἀρκετὸν διάστημα

Ἡ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν δὲν κατεδέχθη αὐτὴ νὰ σπουδάσῃ τὸ φαινόμενον, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ τεχνίτης μας ἦτο τόσον θαυμασίως προικισμένος, ἀλλ' ἐπιφόρτισε διὰ τούτου τὸν Roy καὶ τὸν Jouchi

Οἱ δύο ἀκαδημαϊκοὶ ἐπαρατήρησαν ἐν πρώτοις τὴν κοιλίαν τοῦ Salnt gilles ἐφαπτόμενοι αὐτῆς διὰ τῶν χειρῶν των, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξήσκει τὰς ἐνεργείας τῆς ἐγγαστριμυθίας. Ἀνεγνώρισαν δὲ, ὅτι οὐδεμία ἰδιαιτέρα ἐπὶ τῆς κοιλίας ὑπῆρχε κίνησις συντελοῦσα εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς φωνῆς. Ἐκ τούτου δὲ ἀρκούντως ἐπείσθησαν ὅτι ἀδίκως ἐπιστεύετο μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅτι τὸ ὄργανον τοῦτο, ἤτοι ἡ κοιλία, ἐτροποποίει τὴν φωνὴν τοῦ ἐγγαστριμύθου.

Ὁποία τις λοιπὸν εἶναι ἡ αἰτία τοῦ φαινομένου ; ὁ Ἀββᾶς La Cha pelle διέκρινεν αὐτὴν κάλλιστα ὡς ἐκ τῆς κρίσεως τῆς Ἀκαδημίας· οὗτος ἀποδίδει αὐτὴν εἰς ἰδιαιτέραν κατὰ βούλησιν συστολὴν τῶν μυῶν τοῦ φάρυγγος καὶ τοῦ λάρυγγος, συστολὴν, ἣν πᾶς τις, ἔχων τὸν συνήθη ὀργανισμὸν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ διὰ ἐπιμόνου καὶ συνεχοῦς ἀσκήσεως, συνενουμένης ὅμως καὶ μετ' ἐπιμόνου βουλήσεως πρὸς κάμψιν τῶν ὀργάνων.

Πρὸς ἀπόκτησιν δὲ τῆς δυνάμεως ταύτης, δὲν ἐχρειάσθη πλέον τῶν ὀκτὼ ἡμερῶν ὁ Saiut Gilles, ὅστις εἶχεν ἀποκτήσει αὐτὴν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Μαρτινίκας προσπαθῶν νὰ μιμηθῇ ἐγγαστίμυθον μεθ' οὗ ζενὴν εἶχε φιλίαν.

Ἐν τοσούτῳ ἓν περιστατικὸν ἐφ' οὗ πρέπει νὰ προσηλώσωμεν τὴν προσοχήν μας καὶ ὅπερ συντελεῖ ἀναντιῤῥήτως εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ἀπάτης εἶνε, ὅτι, λαλοῦντος τοῦ ἐγγαστριμύθου ὁ ἀὴρ πλήττεται κατ' ἴδιον τρόπον εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ λάρυγγος κατὰ τὴν ἐκπνοὴν, καὶ ὄχι εἰς τὸ ἐξώτερον, ὡς ὅταν κοινῶς ὁμιλῶμεν, καὶ τοῦτο συντελεῖ πολὺ εἰς τὸ νὰ λάβῃ ἡ φωνὴ τὸν χαρακτῆρα δι' οὗ φαίνεται ὡς ἀπὸ μακρὰν ἀπόστασιν ἐρχομένη

Ἐπειδὴ οἱ φθόγγοι οὓς ὁ ἐγγαστρίμυθος παράγει διαρθροῦνται ἐντελῶς κατὰ τὸν φάρυγγα, διατί, λέγει ὁ Ἀββᾶς delachapelle νὰ μὴ παραδεχθῶμεν τὴν φωνὴν συγκρατιζομένην ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ στόματος, ὅπως ἐν τῇ κοινῇ ὁμιλίᾳ ; τοῦτο προέρχεται, ἀπανταχῇ, ἐν τῆς ἕξεως ἡμῶν περὶ τὸ κρίνειν, καθότι μόνη ἡ πεῖρα μᾶς διδάσκει νὰ κρίνωμεν, διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ διὰ τῶν ἐκφωνουμένων τόνων, περὶ τῆς ἀποστάσεων τῶν ἀντικειμένων· ὁσάκις λοιπὸν ὁ ἀὴρ τροποποιῆται ἐκ τοῦ πλησίον ὅπως παραχθῶσι φθόγγοι τοιοῦτοι, ὁποίους ἡ πεῖρα μᾶς ἐδίδαξεν νὰ νομίζωμεν πόῤῥωθεν ἐρχομένους, ἡμεῖς ἀναφέρομεν τὸν κρότον τῶν ἤχων εἰς μείζονα ἀπόστασιν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, καὶ ἄν τις λαλῇ πρὸς ἡμᾶς ἐξ ἀποστάσεως ἥττονος τῆς ἀπαιτουμένης ὅθεν τοῦτο ἀκριβῶς συμβαίνει ὁπόταν ὁ ἐγγαστρίμυθος πλησίον ἡμῶν ὁμιλῇ· ἡ φωνὴ ἂν καὶ καλῶς προφερομενη καὶ καταληπτότατα, ἔχει ὅμως ὁμοιότητα πρὸς τὴν χαμηλὴν φωνὴν, εἶνε δὲ μακρὰ μὲν ἀλλ' ὀλίγον ὀξεῖα, ἰσχνὴ, παρατεταμένη καὶ ὡς ἐκπνέουσα αὗται εἶνε αἱ ἰδιότητες φωνῆς ἀσθενοῦς καὶ πόῤῥωθεν ἐρχομένης· ἀποδίδομεν λοιπὸν εἰς αὐτὴν ἰδιότητα τοιαύτην μέχρις οὗ ἡ πεῖρα μᾶς ἀπαλλάξῃ τῆς ἀπάτης.

Ὁ Κύριος Comte, περίφημος ἐγγαστρίμυθος, λέγει ὅτι ἡ φωνὴ σχηματίζεται μὲν ὡς ἡ συνήθης κατὰ τὸν λάρυγγα, ἀλλ' ὅτι ἡ συστολὴ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ ὀργανισμοῦ τροποποιεῖ, αὐτὴν, ἡ δὲ εἰσπνοὴ διευθύνει αὐτὴν εἰς τὸν θώρακα ἐν ᾧ ἀντηχεῖ.

Ἰδοὺ πῶς ὁ Colombat de l' sere συγκεφαλαιοῖ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα.

« Ὁ Κύριος Lespagnol διϊσχυρίσθη ὅτι τῇ βοηθείᾳ τοῦ οὐρανίσκου δύναταί τις νὰ μεταποιῇ τοὺς τόνους οὕτως ὥστε νὰ διαιρῆται ἡ ἔκτασις τῆς φωνῆς πρὸς παραγωγὴν τῆς ἀπάτης τῆς ἐγγαστριμυθίας. Ἡ τελευταία αὕτη θεωρία πλησιάζει πολὺ πρὸς τὴν ἡμετέραν, τὴν μὴ διαφωνοῦσαν, εἰμὴ καθόσον ὁ ἱδρυτὴς αὐτῆς, ὅστις ὡς ἡμεῖς, εἶνε ἐγγαστρίμυθος, ὁμιλεῖ τῇ συνεργείᾳ τοῦ οὐρανίσκου, καὶ λέγει μάλιστα, ὅτι μόνη ἡ πρᾶξις αὕτη παράγει τὴν ἐγγαστριμυθίαν κωλύουσα τὸν ἀέρα νὰ ἐξέρχηται τῶν ῥινικῶν κοιλοτήτων. Κατὰ τὸν σοφὸν καὶ ἀξιότιμον τοῦτον συνάδελφόν μας, ἡ διαφορὰ ἡ μεταξὺ τῆς ἐγγύθεν ἐρχομένης φωνῆς καὶ τῆς πόῤῥωθεν ὑφίσταται εἰς τὸ ὅτι, εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀκούομεν τοὺς τόνους τοὺς ἐκ τοῦ στόματος καὶ τῆς ῥινὸς ἐξερχομένους, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τοὺς ἐκ τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος· ὅ,τι δὲ ὁ ἰατρὸς οὗτος περὶ τῆς ἐξόδου τοῦ ἀέρος λέγει, εἶναι συμβεβηκὸς οὗπερ τὴν γενικότητα ἕκαστος δύναται νὰ ἐπικυρώσῃ, μάλιστα μεταχειριζόμενος τὸ φωνητικὸν μηχανισμόν, θέλομεν ὑποδείξει, διότι διὰ τούτου τοῦ μηχανισμοῦ κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν ἡμῶν πεῖραν, παράγεται ἡ ἐγγαστριμυθία. Διὰ νὰ ὁμιλῇ τις δὲ ὡς ἐγγαστρίμυθος δὲν εἶναι χρεία νὰ ἔχῃ κατασκευὴν ἰδίαν τῶν ὀργάνων τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς φωνῆς, ἀλλὰ κοινὴν, ἀρκεῖ νὰ ἐπροικίσθη δι' εὐκαμψίας τοῦ ἀνωτέρω μέρους τῆς φωνητικῆς συσκευῆς, διὰ δὲ τῆς ἕξεως καὶ τῆς πείρας ἀφικνεῖται εἰς τὴν παραγωγὴν πασῶν τῶν φωνητικῶν ἀπατῶν τῶν συνεισπωσῶν τὴν τέχνην τοῦ ἐγγαστριμύθου.

« Οὕτως ἀφ' ἑνὸς μὲν, προσθέτει Colombat de » l' Isère, οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἐν γένει μυστηριώδη καὶ » ἀκούσιον κλίσιν δι' ἧς μιμοῦνται πάσας τὰς πρά- » ξεις ἃς εἶδον, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρετήρησαν ὅτι ἐξ » ἁπάντων ἡμῶν τῶν ὀργάνων οὐδὲν μᾶλλον ἐπιτη- » δειότερον πρὸς ἀπομίμησιν ἢ τὸ τῆς φωνῆς, δὲν πιστεύω » δὲ ὅτι θέλω παρεκτραπῆ πολὺ, λέγων, ὅτι, ἄν- » θρωπός τις, μάλιστα νέος, ζῶν μετ' ἐγγαστριμύθου δὲν θέλει βραδύνει νὰ ἀφιχθῇ, ἀέκων σχεδὸν, εἰς τὸ ἀποτέλεσμα, ὡς δύο πρόσωπα ἅτινα ζήσαντα ὁμοῦ ἐπὶ χρόνον τινὰ, καθίστανται τέλος ὁμότονα κατὰ τὴν φωνὴν, καὶ τὸ παραδοξώτερον ἀκόμη, ἡ φωνὴ των βαθμηδὸν γίνεται ὁμόηχος.

Πεισθέντες, ὅτι, πρὸς τὸ ἐγγαστριμυθεῖν, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τις φωνητικὰ ὄργανα, ἐναρμόνια καὶ εὐκινητότατα, φέρ' εἰπεῖν, πνεύμονας εὐρυχώρους καὶ ὑπὸ τοῦ ἀέρος διαπεραστικοὺς, κατορθοῦμεν, ὑποβοηθούμενοι καὶ ὑπὸ μικρᾶς ἀσκήσεως νὰ πειρώμεθα ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τοὺς σχηματισμοὺς ὅλων τῶν τῆς φωνῆς τόνων, καὶ νὰ μιμώμεθα ἀρκούντως τοὺς ἤχους τῶν ἐγγαστριμύθων· ὅπως δὲ παραγάγωμεν ἁπάσας τὰς ἀπαρτιζούσας τὴν τέχνην των ἀπάτας καὶ πρὸ πάντων τὴν τοσοῦτον κυριεύουσαν παρ' αὐτοῖς ἱκανότητα τοῦ μιμεῖσθαι πάσας τὰς ἐμφώνους στροφὰς, οὐδενὸς ἄλλου χρήζομεν, ἢ πολυχρονίου ἀσκήσεως.

Πρὸς μίμησιν λοιπὸν τῆς φωνῆς τῶν ἐγγαστριμύθων ἀρκεῖ νὰ ἐνεργήσωμεν τὸν ἑξῆς ὀργανισμόν. Ἐν πρώτοις, ἀφοῦ εἰσπνεύσωμεν βαθέως, ὅπως εἰσαγάγωμεν ὅσον οἷόν τε μεγαλείτερον ποσὸν ἀέρος ἐντὸς τοῦ θώρακος, νὰ συστείλωμεν ἰσχυρότατα τὸν οὐρανίσκον διὰ νὰ ὑψωθῇ, καθὼς ὅταν φανῶμεν, καὶ νὰ ἐπιποματισθῶσιν ἑρμητικῶς αἱ ὀπίσθιαι τῶν ῥινικῶν κοιλιῶν· πρέπει ὅμως ἐπίσης νὰ περιστείλωμεν τὴν ῥίζαν τῆς γλώσσης, τὸν φάρυγγα, τὸν λάρυγγα, τὰ ἰστία, τὰς ἀμυγδαλὰς, ὅλα τέλος τὰ ἀπαρτίζοντα τὸν λαιμὸν, καὶ συγχρόνως νὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν κορυφὴν τῆς γλώσσης ὅτισθεν τῶν ὀδόντων τῆς ἄνω σιαγόνος, εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡ κορυφὴ τῆς γλώσσης νὰ μένῃ ἐντελῶς ἀκίνητος· ἡ ἔξοδος τότε τῆς φωνῆς θέλει γείνῃ ὠθοῦσα τὸν ἀραιότερον ἀέρα τῶν πνευμόνων· εὐκόλως δὲ θέλομεν φθάσει εἰς τὸ ἀποτέλεσμα συστέλλοντες ἰσχυρῶς πάντας τοὺς κοιλιακοὺς μῦς, τοὺς τοῦ θώρακος καὶ τοῦ λαιμοῦ,

Βλέπομεν ὅθεν ὅτι τὸ κυριώτερον τῶν ἐγγαστριμύ-

θων μυστήριον συνίσταται εἰς τὸ κωλύειν τὸν ἀέρα νὰ ἐξέρχηται τῆς ῥινός, καὶ εἰς τὸ κατ' ὀλίγον ἐξάγειν αὐτὸν τοῦ στόματος βαθμηδὸν καὶ βεβιασμένως, ὥστε ἡ φωνὴ ἐξερχομένη νὰ παρεμφέρῃ τῇ σιγαλῇ φωνῇ, νὰ ἦναι ἀδύνατος καὶ ὁμότονος τῆς πόῤῥωθεν, καὶ τοῦτο ἀπατᾷ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ νομίζωμεν τὴν φωνὴν ὡς μακρόθεν ἐρχομένην. Ἵνα δὲ αὐξήσωμεν ἐπὶ πλέον τὴν ἀπάτην, ἀφοῦ δώσωμεν εἰς τὴν φωνὴν τόνον τοιοῦτον ὁποῖον ἡ ἐξ ὡρισμένου τινὸς τόπου φωνὴ ἀπαιτεῖ, ἀρκεῖ νὰ ἐφελκύσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν πρὸς τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ ἀκολούθως νὰ ὁμιλῶμεν κατὰ ταύτην τὴν διεύθυνσιν, συστέλλοντες μᾶλλον ἢ ἧττον τὸν οὐρανίσκον, ὅπως ἡ φωνὴ κατὰ βούλησιν πλησιάζῃ καὶ ἀπομακρύνεται· πρὸς τούτοις ὅμως λαλοῦντες πρέπει νὰ προσπαθῶμεν νὰ συντέμνωμεν τὰς κινήσεις τῆς κάτω σιαγόνος, καὶ νὰ φροντίζωμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ προφέρωμεν εὐκρινῶς τὰς λέξεις, ἔχοντες τὸ στόμα κλειστόν· τελευταῖον, ὁ ἐγγαστρίμυθος ὀφείλει νὰ παρουσιάζηται συχνότατα κατὰ προτομήν, ὅπως δεικνύῃ τὴν φυσιογνωμίαν του ἀπαθεστέραν καὶ πρὸς τούτοις ὁμοίαν τῇ τοῦ ἀομμάτου διὰ τοῦ τρόπου τούτου θέλει φανῆ ὅτι δὲν συμμερίζεται τοὺς φωνητικοὺς τόνους, οὓς φωνεῖ καὶ οὕτω θέλει παράξει τὴν συνθετωτάτην ἀπατηλὴν ἔμφασιν.

Οἱ γνωστοὶ περιφημότατοι ἐγγαστρίμυθοι ἦσαν ὁ Saint Gilles, Chemet, Borel, Fitz James, M. Comte καὶ M. Alexandre, πρὸς τὸν τελευταῖον τοῦτον ὁ Βάλτερ Σκὼτ ἀπεύθυνε τοὺς ἀκολούθους στίχους.

Τῷ Κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ.

« Πάλαι ποτὲ ἐν τῇ παλαιᾷ Ἀγγλίᾳ ὑπεβλέπετο ὁ φέρων δύο ὄψεις ὑπὸ τὸ αὐτὸ κάλυμμα, ἀλλὰ τί ἤθελον εἴπει σοι τῷ κατέχοντι τόσον μέγαν ἀριθμὸν προσώπων; Χθὲς τὸ ἑσπέρας ὑπὸ ἓν κάλυμμα ἐδείχθησαν εἴκοσι διάφοροι κεφαλαί· ἴδωμεν ἐπιτήδειε ἀπατεών, εἰπέ μας ἀληθῶς, ὡραῖος εἶ ἢ δυσειδής, γέρων ἢ νέος, ἀνὴρ ἢ γυνή, κύων ἢ μῦς, ἢ ἑνώνεις εἰς ἓν πάντα τὰ ἔμψυχα ὄντα οἰκίας τινός; ἀλλὰ τί λέγω, τὰ ἔμψυχα ὄντα μιᾶς οἰκίας! μᾶς παρουσιάζεις ἐπίσης καὶ πάντα τὰ σκεύη, πρίονα δηλονότι καὶ ῥοκάνην καὶ ἑλικτῆρα κτλ. ἀλλὰ πρὸ τούτου εἰπέ μας, ἓν μόνον ἄτομον εἶσαι; μοὶ φαίνεται ὅτι πρέπει τοὐλάχιστον νὰ ἦσαι Ἀλέξανδρος καὶ συντροφία. Ἀλλ' ὄχι, εἶσαι στίφος, ὁμήγυρις συνάθροισις, καὶ ἐγὼ ὁ σερίφης, ὀφείλω νὰ ἐκπληρώσω τὰ καθήκοντα τῆς θέσεώς μου. Ναὶ ἀντὶ νὰ ἐξυμνῶ τὰ θαύματά σου ἔπρεπε ν' ἀναγνώσω τοὺς ἐξορκισμοὺς καὶ νὰ σᾶς διατάξω νὰ διασκορπισθῆτε.»

Περὶ δὲ τοῦ Fitz-James ἰδοὺ ὁ φυσικὸς Robertson τί λέγει ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ.

«Ἄνθρωπός τις ὡραίου ἀναστήματος καὶ εὐειδὴς ἐπαρουσιάσθη πρωΐαν τινὰ ἐνώπιόν μου· μοὶ εἶπεν, ὅτι ὑπηρέτει εἰς τὴν χωροφυλακήν, καὶ ὅτι διεσκέδαζε πάντα τὸν στρατῶνα ἑλκύων θαυμασίως τὴν προσοχὴν αὐτοῦ διὰ τῶν φωνητικῶν του ὀργάνων. Προωρισμένος ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐπάγγελμα παρετήρησε ψάλλων ὅτι ἦτο κάτοχος διττῆς φωνῆς, ἔκαμε χρῆσιν δὲ τοῦ προτερήματος τούτου κατά τινα τρόπον μᾶλλον ἢ ἧττον ἀλλόκοτον, μιμούμενος δηλονότι τὰς φωνὰς διαφόρων ἀνθρώπων. Παραυτα δὲ μοὶ ἔδωκε δείγματα τούτου τοῦ φαινομένου, καὶ μὲ ἠρώτησε ἂν ἤθελον νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τοιαύτην παράδοξον φύσιν. Ἐννοήσας ὅτι ἐδυνάμην νὰ ὠφεληθῶ ἐκ τῆς ἀληθῶς καταπληκτικῆς ταύτης δυνάμεως τοῦ Fitz James (διότι περὶ τούτου ὁ λόγος) ἠγόρασα τὴν ἀπουσίαν του, πεπεισμένος ὢν ὅτι ἐξ ὅλων τῶν παντοειδῶν ἀπατηλῶν ἐμφάσεων τῶν συνιστώντων τὰς συνεδριάσεις μου, αἱ τούτου ἤθελον εἶσθαι αἱ μᾶλλον εὐάρεστοι.

Ἀναφέρομεν τινὰ περίεργα τοῦ ἐγγαστριμύθου τούτου.

Ὁ Fitz James ἐγευμάτιζε ποτὲ παρά τινι ξενοδοχείῳ μὲ τινας φίλους. Ὅταν ἔφερον τὰ ὀπωρικά, ὁ ἐγγαστρίμυθος προσφέρει εἰς τοὺς συνδαιτυμόνας δεῖγμα, τῆς ἱκανότητός του. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἦτο θερμάστρα τις ἧς ὁ σωλὴν ἐκοινώνει μὲ καπνοδόχην τινα κεκλεισμένην ἡ τράπεζα ἐν ᾗ ἐκάθητο ὁ Fitz James ἔκειτο πλησίον τῆς καπνοδόχης. Εἰσήγαγε λοιπὸν συνδιάλεξιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἀτόμου τινὸς ὑποτιθεμένου κεκλεισμένου ἐν τῇ καπνοδόχῳ· οἱ παρεστῶτες ἔκπληκτοι ἀκροάζονται· ὁ οἰκοδεσπότης συνταράττεται, αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ζητοῦσι τὸν φύλακα, ὁ Fitz James ὑποστηρίζει τὸν ἀστεϊσμόν· ἐπιμένει ἰσχυρογνωμόνως ὅτι ἐν τῇ καπνοδόχῳ εἰσήχθη κλέπτης, ὅτι δὲν θέλει νὰ ἐξέλθῃ, ὅτι πεινᾷ, ὅτι ὁμολογεῖ παῖσμά του, ὅτι ζητεῖ ἄρτον, ἀναμένων τὴν ποινὴν ἧς εἶναι ἄξιος· ὁ φύλαξ ἔρχεται, ἐρωτᾷ τὸν αἰχμάλωτον, ὅστις ἀποκρίνεται· οἱ παρεστῶτες ἀποφασίζουσι νὰ καταστρέψωσι τὴν καπνοδόχον ὁ Fitz James τοποθετεῖται πλαγίως τῆς θερμάστρας, ὁμιλεῖ, καὶ πάντες νομίζουν ὅτι ὁ κλέπτης εἰσῆλθεν ἐν τῇ θερμάστρᾳ διὰ τοῦ σωλῆνος, ὁ ἀστεϊσμὸς ὤφειλε νὰ σταματήσῃ ἕως ἐδῶ· ὁ Fitz James ἀποκαλύπτει τὸ μυστήριον εἰς τὴν συναναστροφήν, ὁ φύλαξ ἀποσύρεται γελῶν καὶ πάντες ἀναλαμβάνουσι τὴν θέσιν των εἰς τὴν τράπεζαν γελῶντες ἅμα καὶ συγχαίροντες τὸν ἐγγαστρίμυθον διὰ τὸ μοναδικὸν δῶρον ὅπερ ἐχορήγησε αὐτῷ ἡ φύσις

Ἄλλοτε πάλιν παραυλήσιόν τι ἐξετέλεσε συνδιαλεγόμενος δῆθεν μετά τινος στρατιώτου λειποτάκτου, οὗτινος ἡ γοερὰ φωνὴ ἐξήρχετο ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος τῆς ἑστίας. Οἱ περιεστῶτες μένουσιν ἔκπληκτοι ἐρωτῶντες ἀλλήλους περὶ τοῦ παραδόξου συμβάντος.

— «Ἀδιάφορον, λέγει ὁ Fitz James, ἄνθρωπος μόνος καὶ πάσχων δὲν πρέπει νὰ σᾶς φοβίζῃ· ἀνοίγει τὸ παραπέτασμα, ἀλλ' οὐδεὶς εὑρίσκεται.» Ποῦ εἶσαι λοιπόν, λέγει;

— Φεύγω, ἀποκρίνεται ἡ φωνή, ἥτις ἀπεμακρύνετο ἀναβαίνουσα, εἶμαι πρόσφυξ, καὶ θὰ μὲ συλλάβητε, οἱ νόμοι τιμωροῦν αὐστηρῶς τὸν δόντα ἄσυλον εἰς τὸν δραπέτην. Κράζουν τὸν ἀστυνόμον, ὅστις περιβάλλει τὴν οἰκίαν διὰ στρατιωτῶν, ἀναβαίνουσιν εἰς τὸ ἀνώγειον· ἡ αὐτὴ φωνὴ ἐπαναλαμβάνεται ἐκεῖ, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς στέγης· ἐνῷ δὲ πάντες ἐνησχολοῦντο εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ πρόσφυγος, ὁ Fitz James, ὁ μὴ τοσοῦτον γνωστὸς ὅσον κατέστη ἑπομένως, ἀπομακρύνεται ἡσύχως, ὁ δὲ ἀστυνόμος καὶ οἱ φύλακες, καταβεβλημένοι ὑπὸ τῆς ἐρεύνης ἀποσύρονται ἡττημένοι ἐντελῶς καὶ ἀνεπαισθήτως.

Περιηγηταὶ ἠρεύνουν ποτὲ τάφον τινὰ ἔν τινι κοιμητηρίῳ, ἔνθα παρευρίσκετο καὶ ὁ Fitr zames. αἴφνης ἀκούεται φωνὴ ὑπὸ τοῦ τάφου ἐξερχομένη, ὡς ἂν ἐλάλει ὁ νεκρός. Οἱ περιεστῶτες περιχέονται ὑπὸ ψυχροῦ ἱδρῶτος καὶ μένουσιν ἐμβρόντητοι Ἐννοεῖται ὅτι αὐτουργὸς τοῦ τεχνάσματος ἦτο ὁ Fitz James

Ἡμέραν τινά, ἔν τινι συμποσίῳ, ἐλάλει μυστηριωδῶς καὶ ἀρκετὰ ἐνθέρμως μετά τινος ἀνθρώπου παρεισδύσαντος δῆθεν ὑπὸ τὴν τράπεζαν, καὶ ὅστις εἶχε κλέψει κοχλιάριον ἀργυροῦν. Ἡ συνδιάλεξις ἦτο τοσοῦτον φυσική, ὥστε ὅλαι αἱ κυρίαι ἠγέρθησαν κραυγάζουσαι *πιάσετε τὸν κλέπτην*! Αἱ σκηναὶ ἃς ὁ Fitz James ἐξετέλει, ἂν ὄχι αἱ ἐμφαντικώτεραι, τοὐλάχιστον αἱ εὐαρεστότεραι εἶναι ἐκεῖναι ἃς ἐξετέλει ὄπισθεν παραπετάσματος, ὡς λ. χ. ἡ τοῦ ὀδοντοϊατροῦ, ὅστις ἀπέσπα ἀλληλοδιαδόχως τοὺς ὑγιεῖς ὀδόντας ἀντὶ τῶν διεφθορότων καὶ ἐβασάνιζε τὸν πάσχοντα, συγχαίρων αὐτὸν ὕστερον ὅτι ἐκτήσατο ἤδη στόμα καθαρόν. Τὴν σκηνὴν τῶν καλογραιῶν καὶ τοῦ μοναστηρίου, ἐν ᾗ οἱ παρεστῶτες ἤκουον εὐκρινέστατα, τὸν ἦχον τοῦ κώδωνος, τοῦ ὡρολογίου καὶ τὰ ἄσματα τοῦ χοροῦ.

Ἀδυνατῶ νὰ πιστεύσω ὅτι μεταξὺ τῶν μιμητικῶν τεχνῶν ὑπάρχει τις παράγουσα τοιαύτην ἐντελῆ ἀπάτην, οἵαν ἡ ἀνθρωπίνη φωνή, ἥτις εἶναι ἔμψυχόν τι, συμβοηθὸν ἔχουσα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ λογικοῦ. Ἡ δόξα τοῦ Fitz James ἔφθασε τὸν ἀνώτατον βαθμόν, διότι ἔσχε ὡς πανηγυριστὴν τὸν περιώνυμον Lalande οὗτινος περικοπὴν ἔκ τινος δημοσίου ἐφημερίδος ἀναφέρομεν ἐνταῦθα.

« Ὅτε ὁ Κύριος Lachapelle ἐδημοσίευσε κατὰ τὸ 1772 τὸ σύγγραμμά του περὶ ἐγγαστριμυθίας, κατεχώρησα πραγματείαν τινὰ ἐκτεταμένην ἐν τῇ ἐφημερίδι τῶν σοφῶν, ἐν τῷ φύλλῳ τοῦ Νοεμβρίου πρὸς δὲ καὶ ἐν τῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τοῦ Yverdnm ὁ Κύριος Saint Gilles παντοπώλης τοῦ Saint Germain en Laye, ἦτο κάτοχος τοιούτου προτερήματος, τὰ δὲ μέλη τῆς ἀκαδημίας ὡμολόγουν ὅτι εἶχον πολλάκις ἀπατηθῆ ὡς πρὸς τὴν ἀπόστασιν καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς φωνῆς. Ἐν τοσούτῳ ἐλθὼν οὗτος εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τὴν 22 Δεκεμβρίου 1770 δὲν παρήγαγε τὴν εἰρημένην ἔκπληξιν, ἴσως διότι ἡμεῖς μὲν εἴμεθα λίαν προκατειλημμένοι ὁ δὲ Saint gilles ἀποτεθαῤῥημένος. Ἀκούσας ὅμως τὸν πολίτην Fitz James ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ῥοβερτσῶνος ἀνεῦρον πᾶν ὅ,τι ὁ Κύριος Laehapelle ἀναφέρει, περὶ τῶν ἐγγαστριμύθων περὶ ὧν λαλοῦσι καὶ οἱ van dale, Bordeau καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Εἶδον αὐτὸν τὸν Fitz James ἐκτελοῦντα πλησίον μου ἐρωταποκρίσεις ἀπὸ τοῦ βάθους θερμάστρας, ἀπὸ τοῦ ὕψους καπνοδόχου καὶ ἀπὸ διάφορα ἄλλα μέρη τῆς αἰθούσης καὶ τῶν παρακειμένων δωματίων· ἐντεῦθεν δὲ δὲν ἐθαύμασα πλέον περὶ τῶν ἐκπληκτικῶν διηγημάτων τῶν ἐν τῷ μνησθέντι συγγράμματι ἀναφερομένων. Ἀλλ' ὁ Βαρῶνος de Mengen ὁ κατέχων τὴν ἱκανότητα τοῦ ἐγγαστριμύθου ἐξήγησε τὸν μηχανισμὸν τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ στόματος ἀναγκαῖον λίαν διὰ τὴν μοναδικὴν καὶ σπανίαν ταύτην τέχνην, ἣν κακῶς ὀνομάζουσιν ἐγκαστριμυθίαν.»

Ὁ Fitz James ἀπεβίωσε κατὰ τὸ 1815, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῶν Κοζάκων ἐπὶ τοῦ λοφίσκου Montmatre.

Α. Κ.

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΕΡΙ ΜΥΙΑΣ.

Ἡ μυῖα, ἥτις τοσοῦτον φαίνεται συνῳκειωμένη μὲ τὸν ἄνθρωπον, ἐξ οὗ καὶ *οἰκιακὴ* ὠνομάσθη, ζωολογικῶς κατατάσσεται εἰς τὴν συνομοταξίαν τῶν ἀρθροζώων καὶ τὴν ὁμοταξίαν τῶν ἐντόμων· παρατηρουμένη μὲ ἀόπλους ὀφθαλμοὺς φαίνεται ὡς μὴ ἔχουσα ἐν τῷ ὀργανισμῷ αὐτῆς οὐδὲν μαρτυροῦν τὴν πανσοφίαν τοῦ πλάστου, ἀλλ' ὅμως δρωμένη, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς αὐτῆς τάξεως ἔντομα, διὰ τοῦ τοσοῦτον πλουτίσαντος τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας μικροσκοπίου, ἐκπλήττει ὑμᾶς, παρουσιάζουσα κατασκευήν, καὶ μάλιστα τοῦ ὀργάνου τῆς ὁράσεως, θαυμασιωτάτην ὡς πρὸς τὸν βίον ὃν προώρισται νὰ ζῇ. Θεωρουμένη λοιπὸν διὰ τοῦ μικροσκοπίου φαίνεται ἔχουσα ὀφθαλμοὺς συνθέτους· οἱ πρῶτοι, δι' ὧν τὸ ἔντομον τοῦτο καθορᾷ τὰ πόῤῥω ἀντικείμενα, καὶ οἵτινες διὰ τοῦτο παρεμφέρουσι τῆς τῶν τελειοτέρων ζώων, ἔχοντες δηλονότι ὑελῶδες ὑγρὸν καὶ κρυστάλλινον φακόν, ὡς ἡ λεπτὴ ἀνατομία δεικνύει τοιούτους, κεῖνται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς, δύο ὄντες τὸν ἀριθμόν· οἱ δὲ δεύτεροι, οἱ σύνθετοι, οἵτινες χρησιμεύουν αὐτῇ εἰς τὸ νὰ καθορᾷ τὰ πλησίον εὑρισκόμενα ἀντικείμενα, κεῖνται ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους αὐτῆς εἰς τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς, ἀποτελοῦντες δύο ἡμισφαίρια. Τὰ ἡμισφαίρια ταῦτα ἅτινα ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται ὡς ἁπλοῦς ὀφθαλμός, σύγκεινται ἐκ πολλοτάτων ὀφθαλμίσκων τὸν ἀριθμὸν περίπου 4 χιλιάδας, ἕκαστος τῶν ὁποίων φέρει κερατοειδῆ χιτῶνα, ἢ ὑελῶδες σῶμα, χρωματιστικὴν ὕλην καὶ ἰδιαίτερον νευρικὸν νῆμα· ὁ κερατοειδὴς χιτὼν ἑκάστου ὀφθαλμίσκου εἶναι ἑξάγωνος, καὶ συμφύεται μετὰ τῶν παρακειμένων, ὥστε ὅλη ἡ ἐπιφάνεια τῶν ἡμισφαιρίων τούτων καλύπτεται ὑπὸ κερατοειδοῦς χιτῶνος καὶ ἀποτελεῖ, οὕτως εἰπεῖν, δικτυωτὸν πλέγμα. Διὰ τῶν τοιούτων ὀφθαλμῶν τὸ ἔντομον τοῦτο καθορᾷ τὰ πλησίον κείμενα ἀντικείμενα, καὶ τούτων ἓν ἐκ τῶν πολλῶν σημείων, ἐκεῖνο δηλονότι ἀφ' οὗ ἡ ἀκτὶς τοῦ φωτὸς ἀπερχομένη εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμίσκου καὶ προσπίπτει ἐπὶ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου· ἑπομένως τὸ ὅλον ἀντικείμενον βεβαίως παρίσταται αὐτῇ ὡς δικτυωτὸν πλέγμα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τούτων, ἢ ὡς Μωσαϊκὸν ἔδαφος· ὡς ὄργανον δ' ἁφῆς χρησιμεύουν εἰς τὸ ἔντομον τοῦτο αἱ θυσανώδεις κεραῖαι αἱ κείμεναι ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν.

Η εἰκὼν ἣν ὑποδεικνύομεν ἐντοῦθα εἶναι κεφαλὴ μυΐας διὰ τοῦ μικροσκοπίου ὁρωμένη· θέλει δ' αὕτη συντελέσει ἔτι μᾶλλον εἰς κατάληψιν τῶν εἰρημένων.

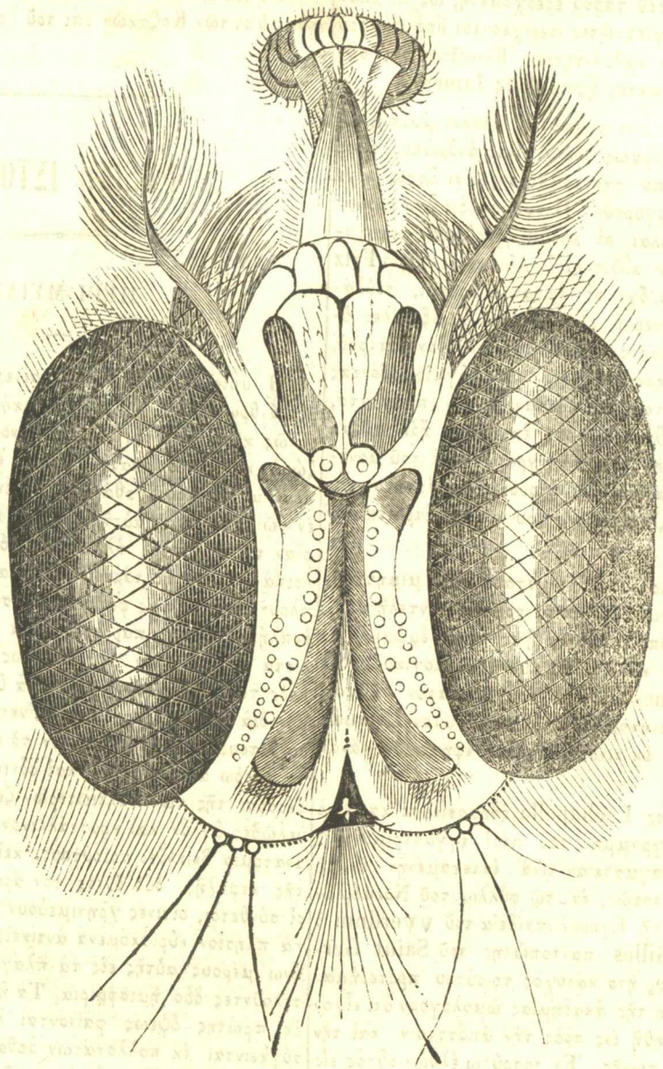

Κεφαλὴ μυΐας διὰ τοῦ μικροσκοπίου.

Η ΡΑΧΗΛ

(Συνέχεια καὶ τέλος ἰδὲ τεῦχος ΛΑ'.)

ΚΕΦ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Η ἅμαξα ὥδευε μετ' ἀνηκούστου ταχύτητος· ὡδοιπόρει πολλάκις καὶ τὴν νύκτα, καὶ ἐσταματοῦσε μόνον ὅπως χορηγῇ ἐνίοτε τῇ Ῥαχὴλ τὸν εἰς ἀνάπαυσιν ἀπαραίτητον χρόνον. Καθόσον ἐπροχώρουν, ὁ αὐλάρχης περιεβάλλετο ἐχεμύθειαν καὶ μετεμφίεσιν. Ἐντοσούτῳ ἀπέδιδεν ἀείποτε πρὸς τὴν νεάνιδα, ὁσάκις καθίσταντο ὁρατοί, σεβασμὸν τοσοῦτον ὑπερβολικὸν ὥστε πολλάκις ἐφείλκυε τὴν προσοχὴν τῶν παρεστώτων.

Καίτοι δημοσίᾳ ἐλάλει πρὸς τὴν Ῥαχὴλ τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ καὶ μετὰ βαθείας ὑποκλίσεως, μετεχειρίζετο ὅμως αὐτὴν περιφρονητικῶς ὅτε εὑρίσκοντο μόνοι ἐντὸς τῆς ἁμάξης. Ὁ γέρων ἦτο χαρακτῆρος μελαγχολικοῦ καὶ τραχέος ἦν ἡ νεότης τῆς Ῥαχὴλ διερέθιζον ἔτι μᾶλλον. Τῷ ὄντι ἐνίοτε παρεσύρετο ὑπὸ τῶν θελγήτρων τῆς ἁπλοϊκῆς χάριτος τῆς νεανίδος, ἀλλὰ πάραυτα, ὡς ἂν κατελαμβάνετο ὑπὸ σφοδρῶν προσβολῶν μυστηριώδους πάθους, τὸ μέτωπον αὐτοῦ περιεβάλλετο ὑπὸ ἀπονροπαίας ψυχρότητος.

Ὁ Ἠλίας, εὐάγωγος, ἐπιδέξιος, νοήμων καὶ ἀείποτε προσεκτικὸς εἰς τὰς ἐλαχίστας λεπτότητας αἵτινες ἠδύναντο νὰ φωτίσωσιν αὐτὸν ὡς πρὸς τὴν θέσιν του, καὶ τὸ πρόσωπον ὅπερ ἐξ ἀνάγκης ὑπεκρίνετο ἡ θυγάτηρ του, ὑπεκρίνετο ἀδιακόπως κοιμώμενος. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ διὰ παντὸς ἔμενον κεκλεισμένοι, ἡ δὲ κεφαλὴ κεκυφυῖα ἐπὶ τοῦ στήθους· ἀλλὰ, παρ' ἅπαν τοῦτο τὸ φαινόμενον δὲν διέφευγεν αὐτῇ οὔτε κίνημα, οὔτε χειρονομία, οὔτε λέξις. Ἡ Ῥαχὴλ καὶ αὐτὸς, ἀείποτε ἐνώπιον τοῦ αὐλάρχου διατελοῦντες, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνταλλάξωσιν οὔτε λέξιν διαφυγοῦσαν τὴν ἀκοὴν τοῦ Αργου αὐτῶν. Ἐντοσούτῳ, ἡ νεᾶνις εἶχε πλήρη πεποίθησιν, διότι ὁ πατήρ της ἐγνώριζε τὴν ὁδὸν ἣν ἐβάδιζον, ἴσως δὲ ἤρχιζε καὶ νὰ ἐννοῇ κατά τι τὸ μυστήριον ὑφ' οὗ περιεβάλλετο.

Μετὰ δεκαπενθήμερον πορείαν, οἱ ὁδοιπόροι ἀφίχθησαν εἴς τινα θαλάσσιον λιμένα, ὅπου πλοῖον ἀνέμενεν αὐτοὺς, καὶ ἐφ' οὗ ἐπεβιβάσθησαν. Μετὰ βραχύπορον θαλασσοπλοΐαν, ἐπέβησαν ἐκ νέου τῆς ἁμάξης, ἥτις εἶχεν ἐπιβιβασθῇ καὶ ἀποβιβασθῇ μετ' αὐτῶν. Τέλος πάντων ἡμέραν τινὰ, περὶ δείλην ὀψίαν ἀφίχθησαν εἴς τι πολύχνιον.

Αὐτόθι, ὁ αὐλάρχης εἶπε πρὸς τὸν Ἰουδαῖον.

— Εδῶ πρέπει νὰ σᾶς ἐγκαταλείψω. Διατάξατε τὸν ἡνίοχον νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὴν ἐνώπιόν σας ἀνοιγομένην εὐθεῖαν ὁδὸν, καὶ νὰ ὁδεύσῃ μέχρι τῆς πόλεως, ἥτις δὲν ἀπέχει πολύ. Τὰς πύλας τῆς πόλεως νὰ διέλθητε εὐτόλμως, καὶ νὰ ζητήσετε παρ' ἁπλοῦ τινὸς ἀνθρώπου νὰ σᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸ Ὀεστεργάρδ, Ἐκεῖθεν εὐκόλως θέλετε ἀνακαλύψει πενιχρὰν συνοικίαν, ἧς αἱ ὁδοὶ εἶναι ξυλόστρωτοι, κειμένην ἐπὶ τῶν ἀποτόμων πλευρῶν λοφίσκου. Αὐτόθι θέλετε ἐκλέξει εἶκον οὐχὶ εὔκτιστον καὶ μεγαλοπρεπῆ, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου τὰ παράθυρα νὰ ἀνοίγωνται πρὸς τὴν μᾶλλον συχναζομένην ὁδόν. Ἡ Ῥαχὴλ θέλει προσποιηθῇ ὅτι κοιμᾶται μέχρι τῆς εἰς τὸν οἶκον ἀφίξεώς σας. Ἐνθυμηθῆτε ὅτι δὲν μὲ γνωρίζετε, τὸν δὲ τίτλον μου, ὃν σᾶς ἐνεπιστεύθην ὀφείλετε νὰ λησμονήσητε ἀπὸ τοῦδε. Αὔριον θέλετε λάβει ὁδηγίας.

Ἐγκατέλιπεν αὐτοὺς δοὺς τὰς τελευταίας ταύτας ὁδηγίας.

Ὁ Ἰουδαῖος ὑπήκουσε μέχρι κεραίας, καὶ ἐξελέξατο κατάλυμα τοιοῦτον ὁποῖον ῥητῶς παρήγγειλεν αὐτοῖς ὁ αὐλάρχης.

Ὀλόκληρος ἡ νὺξ καὶ ἡ ἑπομένη ἡμέρα παρῆλθε, καὶ ὁ ὁδηγὸς αὐτῶν δὲν ἐφάνη εἰσέτι. Αμα τῇ νυκτὶ, ἄνθρωπός τις εἰσῆλθε λάθρα εἰς τὸν οἶκον ἐν ᾧ κατῴκει ἡ νεᾶνις μετὰ τοῦ Ἰουδαίου· ἦτο δ' οὗτος ὁ αὐλάρχης.

— Κυρία μου, εἶπε πρὸς τὴν Ῥαχὴλ διὰ φωνῆς ταπεινῆς καὶ μυστηριώδους, ὀφείλεις νὰ ὑποκριθῇς ὅτι προφυλάττεσαι πολύ, ἀλλ' ἐντοσούτῳ νὰ φαίνεσαι εἰς τὸ παράθυρον· τοιοῦται εἶναι αἱ διαταγαὶ ἐκείνης πρὸς ἣν ὠρκίσθης νὰ ὑπακούσῃς τυφλῶς.

Ἡ Ῥαχὴλ ἀπεκρίθη ὅτι ἦτο ἑτοίμη νὰ ἀκολουθήσῃ πιστῶς πᾶσαν ὁδηγίαν.

Ὁ αὐλάρχης ἐξηκολούθησε.

— Ἐάν τις σοὶ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον εἰς γλῶσσαν ἣν δὲν γνωρίζεις, νὰ προσποιηθῇς ὅτι ἐννοεῖς· ὁ δὲ πατήρ σου, ὅστις πάντοτε θέλει ἵστασθαι πλησίον σου καὶ ὅστις γνωρίζει τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου, θέλει σοὶ χρησιμεύσει ὡς ὑποβολεύς.

Ὁ Ἠλίας ἀνεκίρτησε.

Δυνατὸν νὰ μὲ ὑπέλαβες ἀπατηθέντα, προσέθηκεν ὁ αὐλάρχης μετὰ πικροῦ μειδιάματος· ἀλλὰ δὲν εἶναι οὕτω, φίλε μου. Εἶσαι σὺ μὲν πονηρός, ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι πονηρότερος σοῦ. Ὁ κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν μου βαθύς σου ὕπνος δὲν μὲ ἔλαθεν· συνέλαβον ἐπ' αὐτοφώρῳ τὰ βλέμματα ἅτινα ἠκόντιζες διὰ τῶν χαραγμάτων τῆς θυρίδος· παρετήρησα τὴν ἐπιδεξιότητα μεθ' ἧς οὐ μόνον ἀπεταμίευες τὰς τὴν ὁδὸν ἀφορώσας ὁδηγίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα δι' ἧς προεκάλεις ἀνακαλύψεις διὰ λέξεων ἀσημάντων κατὰ τὸ φαινόμενον. Τέλος πάντων γινώσκω τὸν πρὶν βίον σου, καὶ ἐπληροφορήθην ὅτι κατῴκησας τὸν τόπον τοῦτον. Μὴ λαμβάνῃς λοιπὸν τὸν κόπον νὰ ἐξαντλῇς τοσαῦτα μέσα μάταια· οὐδέποτε μ' ἔλαθες, οὔτε μὲ λανθάνεις, οὔτε θέλεις μὲ λάθει, πανοῦργε Ἰουδαῖε.

Εἰπὼν ταῦτα ἔθεσε δύο λαμπάδας ἐπὶ τοῦ παραθύρου, καὶ, μὴ δοὺς προσοχὴν εἰς τὴν ταραχὴν τοῦ Ἰουδαίου, ἔνευσε τῇ Ῥαχὴλ νὰ διέλθῃ ἁπλῶς πως, ἀλλ' οὕτως, ὥστε νὰ καθίσταται ὁρατὴ εἰς τοὺς διαβάτας.

Μετ' οὐ πολὺ, ψιθυρισμοὶ ἠκούσθησαν εἰς τὴν ὁδὸν, σύστασις θεατῶν, βαθμηδὸν ἐπαυξηθεῖσα, συνέστη ὑπὸ τὰ παράθυρα, καὶ ζητωκραυγαὶ ἠκούσθησαν ὑπὸ ἀπειραρίθμου πληθύος διαιδόμεναι.

Ὁ αὐλάρχης διέταξε τῷ Ἰουδαίῳ ν' ἀνοίξῃ τὸ παράθυρον. Ἐν τῷ ἅμα δύο χιλιάδες χεῖρες ὕψωσαν τοὺς πίλους των, καὶ δύο χιλιάδες φωναὶ ἀνέκραξαν ζήτω! ἡ ζέσις ἦν ἀπαραδειγμάτιστος, ἀχαλίνωτος καὶ σχεδὸν μανιακή.

— Χαιρέτα διὰ τῆς χειρός! φανοῦ συγκεκινημένη! ὑποκρίθητι ὅτι σπογγίζεις δάκρυα, εἶπεν ὁ αὐλάρχης πρὸς τὴν ἔντρομον Ῥαχήλ.

Ἡ νεᾶνις ὑπήκουσε τρέμουσα.

Βλέποντες τὴν προσποιημένην ταύτην συγκίνησιν, οἱ θεαταὶ ἐνθουσιασθέντες ὑπέρ ποτε, ἀνέκραξαν·

— Εἰς τὰ ἀνάκτορα! εἰς τὰ ἀνάκτορα! ν' ἀναλάβῃ τὸ στέμμα! νὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ τοῦ λαοῦ!

— Τεῖνον τὸν βραχίονα πρὸς τὸν λαὸν, καὶ θὲς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τῆς καρδίας, ἐψιθύρισεν ὁ αὐλάρχης.

Ἡ Ῥαχὴλ ἐξετέλεσε τὰς διαταχθείσας χειρονομίας.

— Προσποιήθητι ὅτι ἀποποιῆσαι, καὶ ὅτι ἀποσύρεσαι τοῦ παραθύρου.

Μόλις ἠκολούθησε τὰς ὁδηγίας τοῦ μέντορος αὐτῆς καὶ αἱ κραυγαὶ τοῦ ὄχλου ὑψώθησαν μέχρις οὐρανῶν, ὁ λαὸς, μετὰ μακρὸν διακοπὴν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον, ἔλαβον τὴν Ῥαχὴλ, τὴν ἔσυρον εἰς τὴν ὁδὸν, καὶ θέντες αὐτὴν ἐπὶ φορείου ἐξ ἀνθέων, ἔκραζον πανταχόθεν· Εἰς τὰ ἀνάκτορα! εἰς τὸ ἀνάκτορα!

— Ἄ! ὑπετραύλισεν ὁ αὐλάρχης βλέπων ταύτην τὴν σκηνὴν, διατὶ ἡ βασίλισσά μου δὲν μὲ ἤκουσε! Διατί ἔστειλεν αὐτὸ τὸ κοράσιον ἀντὶ νὰ ἔλθῃ ἡ ἰδία! Ἤμουν πεπεισμένος ὅτι ὁ λαὸς, ἅμα ἰδὼν αὐτὴν ἤθελε τὴν ἐπαναγάγῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου. Τί νὰ πράξω τώρα! Πῶς νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἀπάτης ὁ ὄχλος οὗτος,

— Θὰ φωνεύσωσι τὴν θυγατέρα μου! εἶπεν ὁ Ἰουδαῖος, ὅστις εἶχεν ἀκούσει τοὺς λόγους τοῦ αὐλάρχου.

Ἡ δυστυχὴς ἐχάθη! θεέ μου! θεέ μου! προστάτευσέ την, διότι σὺ μόνος δύνασαι νὰ τὴν σώσῃς!

— Τί νὰ πράξω! Ὁποῖον μέσον νὰ λάβω διὰ νὰ μὴ ἐκτεθῇ ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς Βασιλίσσης μου

δι' αὐτοῦ τοῦ τεχνάσματος τοῦ ὁποίου δὲν προεῖδον τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα.

— Ἐλθέ, ἐλθέ, μὴ ἐγκαταλείπῃς τὴν θυγατέρα μου! ἀνέκραξεν ὁ Ἠλίας σύρων τὸν αὐλάρχην.

— Ἡ παρουσία μου θέλει αὐξήσει τὸν κίνδυνον τῆς θυγατρός σου καὶ ἐκθέσει περισσότερον τὴν τιμὴν τῆς βασιλίσσης μου, ἄφες με.

— Ὄχι, εἶπεν ὁ Ἠλίας, ὄχι, δὲν πρέπει ν' ἀφίσῃς νὰ χαθῇ πτωχὸν κοράσιον.

— Ἂν μόνον μὲ εἴδωσι μετὰ σοῦ τετέλεσται· ὅλοι ἀγνοοῦσι ὅτι ἐγὼ τὴν ἔφερον ἐδῶ· ἡ εἰς τὴν πόλιν παρουσία μου δὲν θέλει φανῇ παράδοξος, διότι εἶμαι κάτοικος αὐτῆς· καὶ σὺ αὐτὸς δὲν μὲ γνωρίζεις· ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἔχω μέσον ν' ἀσφαλισθῶ περὶ τῆς σιωπῆς σου.

Καὶ κατέφερε τὸ ἐγχειρίδιόν του κατὰ τοῦ Ἰουδαίου.

Ὁ γέρων διὰ ταχυτάτου κινήματος, ἀπέφυγε τὸ κτύπημα, ὥρμησε πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ συνήντησε τὴν ἀλλόκοτον συνοδίαν, ἥτις ἔσυρε τὴν Ῥαχὴλ πρὸς τὸν ἀνάκτορα. Ἡ συνοδία αὕτη συνέκειτο ἐξ ἀνθρώπων τοῦ ὄχλου τῆς κατωτάτης τάξεως, ἐξ ἐργατῶν καὶ γυναικῶν· οἱ πλεῖστοι ἦσαν ἄοπλοι· τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐκράτουν ῥάβδους καὶ ἄθλια ξίφη.

Ὅτε ὁ Ἠλίας κατώρθωσε νὰ πλησιάσῃ τὴν Ῥαχὴλ, ὁ λαὸς εἶχε φθάσει ἐνώπιον τῶν ἀνακτόρων. Ὠχρὰ καὶ καταβεβλημένη, ἡ δυστυχὴς κόρη ἦτο σχεδὸν ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ τρόμου.

Οἱ φρουροὶ τῶν ἀνακτόρων παραταχθέντες ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐπλήρωσαν τὰ πυροβόλα.

— Πρὸς τί αὐταὶ αἱ προφυλάξεις; ἠρώτησε ἀνήρ τις νέος εἰσέτι, ἁπλούστατα ἐνδεδυμένος, καὶ ἡσύχως καταβαίνων τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος.

Οἱ στρατιῶταί μου λαμβάνουσι τὰ ὅπλα, καὶ πράττουσι τοῦτο ὅπως ἀποδώσωσιν εἰς τὴν βασίλισσαν Χριστίναν τὰς εἰς τὸν βαθμὸν αὐτῆς ἀπαιτουμένας τιμάς.

Ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Σουηδίαν ἐφ' ἧς μετὰ τοσαύτης ἐβασίλευσε σωφροσύνης, καὶ τὸν βασιλέα της εἰς ὃν παρεχώρησε τὸ στέμμα.

Ἡ Στοκχόλμη τὴν ὑποδέχεται μετ' ἀγαλλιάσεως. Λυπούμεθα μόνον ὅτι ἡ Α. Μ. μᾶς ἔκρυψε τὴν ἄφιξιν Της. διότι ἄλλως ἠθέλαμεν προλάβει τὴν ἐπίσκεψιν, καὶ ὑπάγει νὰ καταθέσωμεν εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς τὰ σεβάσματά μας.

Ὁ Ἠλίας προχωρήσας καὶ γονυπετήσας ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως.

— Μεγαλειότατε! δὲν εἶναι ἡ Βασίλισσα Χριστίνα, εἶπεν ὁ Ἰουδαῖος, εἶναι ἡ κόρη μου, κατασταθεῖσα θῦμα ἕνεκα ἀπάτης προξενηθείσης ἐκ τῆς πρὸς τὴν βασίλισσα μεγάλης αὐτῆς ὁμοιότητος.

Ἀλήθεια; εἶπεν ὁ Κάρολος Γουστάβος, παράδοξος σύμπτωσις! Αἱ ὑφάντριαι τῆς Βαδμέλης θέλουσι ἔχει εὐάρεστον ᾆσμα νὰ ψάλλουσι τὸν χειμῶνα, νήθουσαι εἰς τὴν ἠλακάτην.

Ἅμα ὁ λαὸς ἤκουσε τὰς λέξεις ταύτας, μετέβαλε τὸν πρὸς ἣν ἔφερον ἐν θριάμβῳ ἐνθουσιασμὸν εἰς λύσσαν καὶ θηριωδίαν.

— Εἰς τὴν ἀγχόνην ἡ ἀπατεών!

— Εἰς τὴν θάλασσαν ἡ ψευδὴς βασίλισσα!

— Εἰς θάνατον! εἰς θανατον!

Κατέβαλον τὴν Ῥαχὴλ κατὰ γῆς, καὶ προσήλουν ἤδη βρόγχον περὶ τὸν τράχηλον τοῦ θύματος, ὅτε οἱ στρατιῶται ἔδραμον εἰς βοήθειαν τῆς νεανίδος, ἣν ὁ Ἠλίας ὑπερασπίζετο μετ' ἀνηκούστου μὲν, ἀλλ' ἀνωφελοῦς γενναιότητος.

Οἱ στρατιῶται κατορθώσαντες ν' ἀποσπάσωσι τὴν ψευδῆ Χριστίναν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν φονέων, ἔφερον αὐτὴν καθημαγμένην ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

Ὁ μοναρχὴς ἀποχαιρετήσας τὸν λαὸν, ὅστις ἀπήντησε διὰ ζητωκραυγῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Διέταξεν ἀκολούθως καὶ ἀπήγαγον ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν κόρην καὶ τὸν Ἰουδαῖον.

— Ἐπιθυμῶ νὰ ἐξετάσω αὐτὴν ἐνώπιον ὑμῶν, κύριοί μου, εἶπεν ὁ βασιλεὺς δείξας τρία ἢ τέσσαρα πρόσωπα ἐκ τῶν παρεστώτων· ἔλθετε καὶ ὑμεῖς, κύριε κόμη τοῦ Σολωκέστερ· ἐπιθυμῶ νὰ συμβουλευθῶ τὴν γνώμην σας ἐπὶ τῆς παραδόξου ταύτης ὑποθέσεως.

Ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνθη ὁ βασιλεὺς προσκλίνας ὑπήκουσεν. Ἡ Ῥαχὴλ ἠτένισεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα. Ἦτο ὁ αὐλάρχης!

— Ἴδωμεν, ὡραία μου ἡρωΐς, εἶπεν ὁ μονάρχης, σύνελθε ἐκ τοῦ τρόμου σου, καὶ εἰπέ μας τὴν ἀλήθειαν. Ἐκ μόνης τῆς εἰλικρινείας σου ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία σας. Ποῖος σὲ ἔστειλεν εἰς Στοκχόλμην;

— Ἦλθα μετὰ τοῦ πατρός μου, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις, ἀπόρασιν ἔχουσα νὰ διατηρήσῃ, ὡς ὤμοσε, τὸ μυστικὸν τῆς βασιλίσσης.

— Ὁ γέρων αὐτὸς εἶναι πατήρ σου; πῶς ὀνομάζεται;

— Ἠλίας.

— Ποῖος σ' ἔφερεν εἰς Στοκχόλμην, γέρον;

— Εἶμαι ἔμπορος, καὶ ὁ ἔμπορος ὀφείλει ἀδιακόπως νὰ διατρέχῃ τὰς μεγάλας πόλεις.

— Καὶ ἔρχεσαι ἐκ τῆς Γαλλίας;

— Ἐπεβιβάσθημεν εἰς Χαμβοῦργον, διὰ νὰ ἔλθωμεν εἰς Σουηδίαν, εἶπεν ὁ Ἰουδαῖος περιστρεφόμενος ἐγκαρσίως περὶ τὴν ἐρώτησιν.

— Ἡ βασίλισσα Χριστίνα σᾶς ἐστειλεν εἰς Σουηδίαν;

— Ὀρκίζομαι ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τῶν πατέρων μου, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ τέκνου μου, ὅτι ποτὲ τὸ ὄνομα τῆς βασιλίσσης Χριστίνας δὲν ἐπροφέρθη ἐνώπιον τῆς θυγατρός μου, καὶ ὅτι ἂν ἡ Σ Α. Μεγαλειότης ἐνέχεται κατά τι εἰς τὴν ὁδοιπορίαν μας, τοῦτο ἀγνοῶ ἐντελῶς.

Ἀ! Ἀ! εἶπεν ὁ βασιλεύς . . . ἴδωμεν· ἀνάγκη νὰ φθάσωμεν εἰς ἓν συμπέρασμα· ἡ ὑπόθεσις βλέπω ἀπομακρύνεται βαθμηδὸν τοῦ σκοποῦ. Μόνη ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης, ἡ ἐξαδέλφη ἡμῶν, ἡ ἄνασσα Χριστίνα, δύναται νὰ ἐξαγάγῃ ἡμᾶς τῆς πλάνης. Πρέπει νὰ πέμψωμεν πρὸς αὐτὴν τὴν κόρην ταύτην, ἥτις τοσαύτην ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὴν βασίλισσαν, καὶ ἥτις κοσμεῖται διὰ τῶν κειμηλίων αὐτῆς, διότι ἰδοὺ ἐπὶ τοῦ βραχίονος της ἀδάμας ὅστις ἀνῆκε ποτὲ εἰς τὸ στέμμα τῆς Σουηδίας. Ἡ βασίλισσα θέλει εὐαρεστηθῇ πρὸς τούτοις γνωρίζουσα Ἰουδαῖον τοσοῦτον ἐπιτήδειον καὶ πανοῦργον. Τίς λοιπὸν ἐξ ὑμῶν δύναται νὰ ὁδηγήσῃ αὐτοὺς ἀσφαλῶς πρὸς τὴν βασίλισσαν;

Καὶ ἐστράφη πρὸς τοὺς περὶ ἑαυτόν.

— Ἐὰν θελητε ν' ἀναδεχθῆτε τὴν ἀποστολὴν ταύτην, κύριε κόμη τοῦ Σκολωκέστερ, ἡ ἐξαδέλφη μου, πεποιθα, θέλει ὑποχρεωθῇ τὰ μέγιστα.

Ὁ κόμης ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ὠχριάσας.

— Χαίρω διὰ τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς ἀποδέχεσθε τὴν πρότασίν μου. Ἀκούσατέ μου λοιπὸν, διότι σχεδὸν μὲ πρεσβείαν ἐπιφορτίζω ὑμᾶς.

Θέλετε εἴπει πρὸς τὴν Α. Μεγ. τὴν βασίλισσαν Χριστίναν ὅτι δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Στοκχόλμην κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν φανερῶς καὶ ἐλευθέρως Ἡ Σουηδία καὶ ὁ βασιλεύς της, σοι τὸ εἶπον καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνω αὖθις, ἀγαπῶσι καὶ σέβονται τὴν ἔνδοξον αὐτῶν ἄνασσαν. Ἡ ὑψηλὴ αὐτῆς παρουσία οὐδόλως θέλει διαταράξει τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου, ἀπ' ἐναντίας, χάριν αὐτῆς, θέλομεν ἔχει χοροὺς καὶ τελετὰς, δι' ὧν, ὡς μοὶ φαίνεται, δὲν θέλει θρηνήσει τὴν αὐλὴν τῆς Γαλλίας.

Παρῆλθε τῷ ὄντι πολὺς χρόνος ἀφ' ὅτου δὲν εἶδον τὴν βασίλισσαν Χριστίναν, ἀλλ' οὐδεμία τῶν πράξεων αὐτῆς μὲ λανθάνει. Ἰδοὺ, ἐγχειρίσατε εἰς τὴν Α. Μ. εἰς ἀπόδειξιν τῶν λόγων μου, τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο, ἐν ᾧ εὑρίσκονται αἱ λεπτομέρειαι τῶν ὅσα ἔπραξεν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της ἐκ Σουηδίας. Ἐνταῦθα οὐδεμία τῶν πράξεών της παρελείφθη, οὔτε αὐταὶ αἱ μᾶλλον ἀσήμαντοι.

Δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω, προσέθηκεν ὁ βασιλεὺς, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν νεᾶνίς τις, ὅπως σώσῃ τοῦ θανάτου λοχαγόν τινὰ ὃν ἀγαπᾷ, συνήνεσε νὰ λάβῃ τὸ ἔνδυμα μυστηριώδους προστάτιδος, καὶ ἀφίχθη εἰς χώραν ἄγνωστον πρὸς αὐτὴν, δι' ὁδηγοῦ ἐπίσης ἀγνώστου, πρὸς ὃν ἔδιδον τὸν τιτλον αὐλάρχου, τίτλον ὃν φέρει εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι ἐν Σουηδίᾳ δὲν τῷ ἐχορηγήθη εἰσέτι. Θέλετε προσθέσει ἐκ μέρους μου, ὅτι ἡ νεᾶνις διέμεινε πιστὴ καὶ γενναία, ὅτι ἐπροτίμησε ν' ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἐκθέσῃ τὴν κυρίαν της. Κύριε κόμη, ἐπαινῶ τὴν πίστιν, καὶ ἀποστρέφαμαι τοὺς προδότας ὡς τοὺς ἀνάνδρους.

Πλοῖον σᾶς περιμένει εἰς τὸν λιμένα. Ἂν μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας εὑρεθῇ προδότης εἰς Στοκχόλμην, θέλω τὸν φονεύσει. Ἀναχωρήσατε.

Γυνὴ, ἰουδαῖος καὶ εὐπατρίδης! προσέθηκε μετ' ἀποστροφῆς ἐν εἴδῃ συγκεφαλαιώσεως· ἐξ αὐτῶν ὁ εὐπατρίδης εἶναι προδότης! Ἐγκαταλιπὼν πρὸ τεσσάρων μηνῶν τὴν Σουηδίαν διὰ νὰ ὑπάγῃ, ὡς ἔλεγεν, εἰς Ἀγγλίαν, μοὶ ὤμοσε πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν . . . . Ὑπῆγεν εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ νὰ συνεργήσῃ καλήτερον μετὰ τῆς βασιλίσσης Χριστίνας. Εὐτυχῶς ἀφ' ἑαυτοῦ ἀτιμάζει τὸ ὄνομά του, οἱ δὲ καλοί μου καὶ πιστοὶ εὐπατρίδαι Σουηδοὶ δὲν τῷ ὁμοιάζουσι κατ' οὐδέν.

Ἀκολούθως ἀπετάνθη πρὸς τὴν Ῥαχήλ.

Αὐταὶ εἶναι αἱ λέξεις τὰς ὁποίας σὲ ἐπιφορτίζω νὰ εἴπῃς πρὸς τὴν βασίλισσάν σου Χριστίναν. Καὶ διὰ νὰ μὴ λάβῃς κακὴν ἰδέαν περὶ τῆς Σουηδικῆς φιλοξενίας, θέλω διατάξει νὰ σοὶ φέρωσιν εἰς τὸ πλοῖον, ὅπερ θέλει σὲ ἐπαναφέρει εἰς τὴν πατρίδα σου, δῶρα τινὰ εἰς ἀνάμνησίν μου. Θέλω προσθέσει ἐπίσης καί τινα διὰ τὴν κυρίαν σου· δὲν θέλω νὰ ὑποθέσῃ ὅτι μνησικακῶ ἕνεκα ἀποπείρας κακῶς ἐπινοηθείσης. Μακρόθεν δὲν βλέπει τις ἐναργῶς, διὰ τοῦτο εἶναι συγχωρητέος ὁσάκις δὲν σκοπεύει καλῶς.

ΚΕΦ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Προϊόντος χρόνου τινὸς, ἐν μεμονωμένῳ τινὶ θαλάμῳ τοῦ μεγάρου τοῦ Φονταινεβλὼ, ἡ βασίλισσα Χριστίνα συνδιελέγετο ταπεινῇ τῇ φωνῇ μετ' ἀνθρώπου ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ φυσιογνωμίας ἀγενοῦς, ἂν καὶ οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του ἦσαν κανονικώτατοι.

— Μοναλδέσκη, ἔλεγεν ἡ βασίλισσα, πόσον ἀνησυχῶ διότι δὲν ἔλαβον εἰδήσεις ἐκ Σουηδίας! Ἡ καρδία μου πληροῦται ἐλπίδος ἐπὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σχεδίου μου, καὶ καθ' ἑκάστην χαίρω διότι τὸ ἐπεχείρησα Ἡ θεία πρόνοια βεβαίως προεῖδε τὴν ὁμοιότητα τῆς νέας ἐκείνης πρὸς ἐμὲ, καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἔφερεν αὐτὴν τυχαίως ἐνώπιόν μου.

Πραγματικῶς, ἂν ἡ παρουσία τῆς Ῥαχὴλ παρήγαγε ζωηρὰν συγκίνησιν εἰς τοὺς Σουηδοὺς, ἂν ἦναι ἀληθὲς, ὡς ἔλεγεν ὁ κόμης Σκολωκέστερ, ὅτι ὁ λαός μου, ἀντὶ νὰ μὲ λησμονήσῃ θρηνεῖ πικρῶς τὴν βασίλισσάν του καὶ ἀνέχεται μεθ' ὑπομονῆς τὸν ζυγὸν τοῦ Καρόλου Γουστάβου, ἀναχωρῶ, διατρέχω θριαμβευτικῶς τὴν Σουηδίαν, παρουσιάζομαι ἐλευθέρως εἰς τὴν Στοκχόλμην, καὶ λαμβάνω κατοχὴν τοῦ θρόνου, ὃν στιγμιαία πλάνη μὲ παρεκίνησε νὰ ἐγκαταλείψω. Ἀπ' ἐναντίας, ἐὰν οἱ Σουηδοὶ ἴδωσι μετ' ἀδιαφορίας τὴν ὑπολαμβανομένην βασίλισσαν Χριστίναν, ἐὰν δὲν περιβάλωσιν αὐτὴν ὑπὸ κραυγῶν ἀγάπης καὶ χαρᾶς, δὲν θέλω ὑποστῆ τὴν αἰσχύνην καὶ τὴν θλίψιν ταπεινωτικῆς ἀποτυχίας. Τέλος πάντων ἡ εἰς Στοκχόλμην ὁδοιπορία τῆς Ῥαχὴλ θέλει μοὶ γνωστοποιήσῃ τὰ πρὸς ἐμὲ αἰσθήματα τοῦ Καρόλου Γουστάβου, καὶ μὲ πληροφορήσει ἂν ἡ ἐπάνοδος τῆς Χρισίνας ἐμπνέῃ αὐτῷ τρόμον.

Ἐὰν τὸ σχέδιόν μου ἀποτύχῃ, ἐμφανίζομαι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ λουδοβίκου ΙΔ'. ὅπου ἡ παρουσία μου θέλει ψεύσει τὴν ὑποτεθεῖσαν ὁδοιπορίαν μου καὶ τὴν ἀποδοθεῖσαν μοι ἀπόπειραν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Σουηδίας. Ἐὰν δὲ ἐκραγῇ στάσις κατὰ τοῦ Βασιλέως ἐν Στοκχόλμῃ, ὁ Σολωκέστερ λαμβάνει καιρὸν, ὑποθάλπει τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Ῥαχὴλ εἶναι ἡ ἀληθὴς χριστίνα, καὶ σοὶ δίδει τὴν ἀναγκαίαν προθεσμίαν τῆς ἐπανόδου.

Δὲν εἶναι ἀληθὲς Μοναλδέσκη, ὅτι τὸ σχέδιόν μου θέλει ἐπιτύχει.

Σὺ μόνος εἶσαι πιστός μου, σὺ μόνος γινώσκεις ὅτι ἡ βασίλισσα Χριστίνα διατελεῖ κεκρυμμένη ἐντὸς τοῦ παλατίου της ἐν Φονταινεβλώ; εἰς σὲ μόνον ἐνεπιστεύθην τὸ ἱστορικὸν τῆς κόρης . . . Τέλος εἰς σὲ μόνον ἐξεμυστηρεύθην τὴν κατωτρύχουσάν με ἐπιθυμίαν τοῦ ν' ἀναβῶ πάλιν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ὁ θρόνος Μονδέλσκη, χορηγῇ τιμὰς εἰς φίλους πιστοὺς καὶ ἀφωσιωμένους οἷος σύ, ἀρχιπποκόμε μου, ἡ ἰσχὺς μόνη παρέχει τὰ μέσα τῆς ἀναλογίσεως τῆς ἀνταμοιβῆς πρὸς τὴν ἀφοσίωσιν.

Ὁ Μοναλδέσκης κάμψας τὸ γόνυ ἠσπάσθη σεβασμίως τὴν χεῖρα τῆς βασιλίσσης.

Τὴν στιγμὴν ταύτην, κρότος ὀχήματος ἠκούσθη ἐν τῇ αὐλῇ.

Ἡ Χριστίνα ὥρμησε πρὸς τὸ παράθυρον.

Εἶδε καταβαίνοντας ἀπὸ τῆς ἁμάξης τὸν Ἰουδαῖον καὶ τὴν Ῥαχήλ.

Ἰδοῦσα αὐτούς, ἡ βασίλισσα ἐννόησεν ὅτι τὸ σχέδιόν της ἀπέτυχε, καὶ ὠχρίασεν ὡς νεκρά.

Μειδίαμα ἀμφιβολίας διεγράφη ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ Ἰταλοῦ.

Νὰ ἔλθωσι! νὰ ἔλθωσιν ἐν τῇ στιγμῇ, ἀνεβόησεν ἡ βασίλισσα, ὕπαγε Μοναδέλσκη, σπεῦσον.

Μετά τινας στιγμὰς, ὁ Ἰουδαῖος καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ εἰσήχθησαν εἰς τὸν θάλαμον ἐνώπιον τῆς Χριστίνας. Ἡ Ῥαχὴλ ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας τῆς Κυρίας της, ὁ δὲ Ἠλίας προσέπεσε κατὰ τὸ ἀνατολικὸν ἔθιμον.

— Τὰ σχέδιά μας ἀπέτυχον λοιπὸν, ἠσώτησεν ἡ βασίλισσα προσποιουμένη ἀπαθειαν ἀπέχουσαν ἐντελῶς τῆς καρδίας αὐτῆς, ἥτις ἔπαλλε σφοδρῶς.

— Ὁ Σουηδικὸς λαὸς δὲν ἐλησμόνησε τὴν προσφιλῆ αὐτοῦ βασίλισσαν, εἶπεν ὁ Ἰουδαῖος. Αμα ἐκλαβὼν τὴν θυγατέρα μου ἀντὶ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ βασιλίσσης, ἠγέρθη πανταχόθεν διὰ νὰ τὴν ἐνθρονίσῃ πάλιν.

— Α! οἱ Σουηδοί μου δὲν μ' ἐλησμόνησαν, ἠξευρον τοῦτο· ἡ καρδία μου μοὶ τὸ ἔλεγεν! Τί συνέβη λοιπὸν μετὰ τὴν στάσιν.

Ὁ βασιλεὺς Κάρολος Γουστάβος μᾶς ἀπέπεμψεν εἰς τὴν Γαλλίαν, ὁ δὲ κόμης Σκολωκέστερ αὐτοχειριασθη, ὁ φάκελλος τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας θέλει φωτίσει τὴν ὑμετέραν Μεγαλειότητα ἐπὶ τοῦ ἐπιλοίπου.

Ἡ Χριστίνα λαβοῦσα τὸν φάκελλον διεῤῥήξε τὰς σφραγίδας. Καθόσον οἱ ὀφθαλμοί της διέτρεχον τὸ ἐμπεριεχόμενον τῶν ἐγγράφων, ἡ ὀργὴ ἐπεικονίζετο ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς, τὰ δὲ χείλη της ἐλευκαίνοντο ἀπὸ λύσσαν, αἶσχος καὶ ἀπελπισίαν.

Ἀποπεραιώσασα τὴν ἀνάγνωσιν, ἐσταύρωσε τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἠτένισε τὸν Μοναλδέσκην. Οὗτος δὲ ἀποστρέψας τὴν κεφαλὴν ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς· διότι εἶδεν ὅτι ἡ βασίλισσα τὰ πάντα ἐγίνωσκε.

Λαβοῦσα ἀπὸ τῆς ζώνης αὐτῆς τὴν χρυσῆν σύριγγα ἐσύριξε δίς, εἶτα ὁρμήσασα πρὸς τὸ παράθυρον.

— Κύριοι εἶπε πρὸς τοὺς ὑπηρέτας καὶ τοὺς φύλακας, οἵτινες ἔτρεχον πανταχόθεν, ἰδοὺ ἐπέστρεψα. Ὅλος μου ὁ σῖκος νὰ συστηθῇ πάραυτα· οἱ δὲ φύλακές μου νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα! Ὅλαι αἱ ἔξοδοι τοῦ παλατίου νὰ φρουρηθῶσι καὶ κανεὶς νὰ μὴ ἐξέλθῃ! Ἀξιωματικε! στείλατε νὰ κράξητε ἱερέα ἐν τῇ στιγμῇ, καὶ νὰ τὸν εἰσάξητε πάραυτα ἐδῶ

Θέλω ν' ἀνταμείψω σήμερον τοὺς πιστούς μου ὑπηρέτας, εἶπε, προσποιουμένη ὅτι δὲν παρετήρησε τὴν ταραχὴν τοῦ Μοναλδέσκη, ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ῥαχὴλ λάβε τὴν πλήρη χάριν τοῦ Μαρκεσίου Φιλίππου τοῦ Σενανκοὺρ· εἰς αὐτὴν προσθέτω τὸν βαθμὸν ταγματάρχου· ἠγόρασα τάγμα ἐπίτηδες διὰ τὸν νέον αὐτόν. Εἶναι κεκμηκυῖα ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἀποτύρθητε εἰς τὸν θάλαμον ὃν θέλει σοὶ δείξει ὁ θαλαμηπόλος μου. Κλεῖσον καλῶς τὰ παράθυρα, προσευχήθητι, καὶ κοιμήσου, τέκνον μου.

Καὶ ἀσπασθεῖσα τὴν Ῥαχὴλ ἐπὶ τοῦ μετώπου, τὴν ἀπέπεμψε.

Ὁ Ἠλίας ἡτοιμάζετο ν' ἀκολουθήσῃ τὴν νεάνιδα.

— Μεῖνε, εἶπεν ἡ βασίλισσα, ἐμποδίσασα αὐτὸν διὰ χειρονομίας. Τὸ κοράσιον δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ μάθῃ τί μέλλει νὰ συμβῇ· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἔχω ἀνάγκην ἀνθρώπου νοήματος καὶ γενναίου. Ὑπαγε εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Φονταινεβλὼ, διάταξον νὰ σκάψωσι λακκον, καὶ διάθες τὰ πάντα ὅπως τελεσθῇ αὔριον τὴν πρωΐαν ἐπικήδειος τελετή.

— Διὰ ποῖον; Ηρώτησεν ὁ Ηλίας.

— Διὰ τὸν Ἰωάννην Μοναλδέσκην, ἀρχιπποκόμον τῆς Βασιλίσσης Χριστίνας.

— Ὁ Μοναλδέσκης γονυπετήσας

— Χάριν! ἀνέκραξε, χάριν!

— Ἰδοὺ, εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ μέγαρον· μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας θέλει ἐξέλθῃ τὸ πτῶμά σου.

— Χάριν! ἀνεβόησεν ὁ Μοναλδέσκης.

Ἡ Χριστίνα ἀπώθησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ποδός.

Πάραυτα ὁ ἱερεὺς εἰσῆλθεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ στρατιωτῶν, οἵτινες ἔμελλον νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἀπόφασιν τῆς βασιλίσσης ἐπὶ τὸν κατάδικον.

. . . . . .

Μετὰ δύο ἡμέρας, ἡ βασίλισσα Χριστίνα συνωδευτομένη ὑφ' ὅλων αὐτῆς τῶν αὐλικῶν, ὑπῆγε μετὰ βασιλικῆς παραταξεως εἰς τὴν Βαστίλλην. Ὁ διοικητὴς ὑπεδέχθη τὴν βασίλισσαν μεθ' ὅλης τῆς εἰς αὐτὴν ἀνηκούσης τιμῆς, καὶ ὡδήγησεν ἐνώπιόν της τὸν Φιλιππον τοῦ Σενανκοὺρ.

— Ἰδοὺ ἡ χάρις σας πλήρης· καὶ ἐντελὴς, ἢν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος ΙΔ'. εὑηρεστήθη νὰ σᾶς χορηγήσῃ. Σᾶς προσφέρω τὴν χάριν ταύτην μὲ τὸν προβιβασμὸν τοῦ ταγματάρχου.

— Δι' ἐμὲ ἀνέκραξεν ὁ Σενανκοὺρ ἐκπλαγεὶς, δι' ἐμε! Εἰς ποῖον θαῦμα χρεωστῶ τὴν εὐτυχίαν ταύτην καὶ τὴν προστασίαν τῆς Ὑμετέρας μεγαλειότητας;

— Εἰς πρᾶξιν καλὴν καὶ γενναίαν. Ὑπερασπίσθητε γυναῖκα, καὶ γυνὴ σᾶς ἀνταμείβει.

— Αὐτὴ δὲ ἡ γυνὴ τίς εἶναι; Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος μοὶ ἀνακαλοῦσι. . . .

— Δὲν εἶμαι ἐγὼ ἔσο βέβαιος. Δὲν συνειθίζω νὰ διατρέχω τὴν Γαλλίαν ὑπὸ ἔνδυμα ἐμπόρου μετὰ Ἰουδαίου πλανοδιοπώλου. Δὲν ἔφθασα εἰσέτι εἰς τοιοῦτον βαθμὸν παραδοξότητος.

Ἡ πρὸς ἡμᾶς εὔνοιά μου δὲν περιορίζεται ἕως ἐδῶ. Ὁ ταγματάρχης πρέπει νὰ εἶναι νυμφευμένος, ἐγὼ θέλω σᾶς δώσει καὶ σύζυγον, καὶ ἡ σύζυγος αὕτη δὲν εἶναι ταπεινῆς καταγωγῆς. Σᾶς προσφέρω λοιπὸν τὴν χεῖρα τῆς δεσποσύνης Βωγενσὺ, θυγατρὸς τοῦ κόμητος Βωγενσύ.

Ἡ Ῥαχὴλ, ἥτις παρευρίσκετο εἰς ταύτην τὴν σκηνὴν κεκαλυμμένον ἔχουσα τὸ πρόσωπον, συνεταράχθη ἀκούσασα τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἡ Βασίλισσα ἐπιληφθεῖσα αὐτῆς τῆς χειρὸς, τὴν ἐνεθάῤῥυνε διὰ βλέμματος.

Αθίγγανός τις ἀφήρπασέ ποτε τὸ κοράσιον τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν γονέων του καὶ ἐπώλησεν αὐτὸ εἴς τινα ἔμπορον γέροντα. Πρὸ δύο μηνῶν δραστηρίως ἠρεύνησα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· κατὰ δὲ τὰς ὁδηγίας ἃς μοὶ ἔδωκεν ὁ θετὸς πατὴρ τῆς κόρης ἐξήγαγον, ὅτι ὁ κόμης καὶ ἡ κόμησα τοῦ Βωγενσὺ ἀπέθανον θρηνοῦντες τὴν ἁρπαγὴν τοῦ τέκνου των. Αἱ μαρτυρίαι τῆς ἀθιγγάνου, ἥτις εὑρίσκεται ὑπὸ κράτησιν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Παρισίων, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἐγίνωσκεν ὁ Ηλίας, ὡς καὶ ἕτεραι ἀποδείξεις μᾶλλον ἀναντίῤῥητοι ἐπεκύρωσαν τὴν ὑψηλὴν καταγωγὴν τῆς Ῥαχήλ, ἢ κάλλιον εἰπεῖν τῆς Αγγελικῆς. Ἡ νεᾶνις θέλει λαβεῖ κατοχὴν τῶν κτημάτων καὶ γαιῶν τῆς οἰκογενείας της. Επὶ πλέον τῇ δίδω ὡς προῖκα ἑκατὸν χιλιάδας τάλληρα. Ἰδοὺ ἡ σύζυγός σας, κύριε μαρκέσι τοῦ Σενανκούρ.

Εἰποῦσα ταῦτα ἀφῆσεσε τὸ κάλυμμα τῆς Ῥαχήλ, ὁ δὲ εὐδαίμων Φίλιππος ἔπεσε γονυκλινὴς ἐνώπιον τῆς μνηστῆς του.

— Θὰ μ' ἀγαπᾷς, ἐρώτησεν αὐτὸν ταπεινῇ τῇ φωνῇ ἡ Αγγελική, θὰ μ' ἀγαπᾷς ἀχάριστε! Δὲν ἐν θυμεῖσαι οὔτε κἂν τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου ἐκείνης ἥτις σοὶ χρεωστεῖ τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμήν.

— Οἱ χαρακτῆρες τῆς λυτρωτοῦ μου ἔμενον ἐγκεχαραγμένοι ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Εὰν ἡ κόμησα Αγγελική δὲν ἦτο ἡ Ῥαχὴλ, δὲν ἤθελον τὴν νυμφευθῆ. Ἡ Ῥαχὴλ μόνη ἦτο σύζυγός μου.

Μετὰ ἕνα μῆνα ὁ Ἠλίας εἶδεν ἑορταζομένους ἐν μεγάλῃ πομπῇ τοὺς γάμους τῆς θετῆς αὐτοῦ θυγατρὸς ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Φονταινεβλώ. Ἀκολούθως κατῴκησε μετ' αὐτῆς τὸ μεγαλοπρεπὲς μέγαρον τοῦ Βωγενσύ.

Τὴν ὀγδόην ἡμέραν μετὰ τὴν τέλεσιν τῶν γάμων, ἡ Χριστίνα ἐγκατέλιπε τὴν Γαλλίαν ὅπως μεταβῇ εἰς Ἰταλίαν.

Α. Κ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΟΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΡΡΙΚΟΙ.

Τὸ παρὸν διήγημα ἠρανίσθημεν ἐκ τινος συγγράμματος, ἐκδοθέντος ἐν La Hane, ἐπιγραφομένου *Ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ*. Συντομεύσαντες δ' αὐτὸ διετηρήσαμεν ὅσον εἶον τε τὸ πνεῦμα τοῦ συγγραφέως. Τὴν δὲ λύσιν κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἀποχωρισμοῦ θέντες, ἐπροσπαθήσαμεν διὰ τούτου ν' ἀποκαλύψωμεν ἔτι μᾶλλον τὸ παράδοξον τοῦ συμβάντος.

Διηγοῦνται ὅτι κατὰ ὑετώδη τινὰ νύκτα, γραῖά τις, ἣν οἱ ἐγχώριοι ὡς μάγον ἐξελάμβανον, καὶ ἥτις κατῴκει πενιχρὰν καλύβην ἐντὸς τοῦ δάσους Ἁγίου Γερμανοῦ, ἤκουσε κρούσματα εἰς τὴν θύραν· ἀνοίξασα εἶδεν ἵππέα ζητοῦντα φιλοξενίαν. Ἡ γραῖα θεῖσα πάραυτα τὸν ἵππον ἐντὸς ἀχυρῶνος, εἰσήγαγε τὸν ἱππέα εἰς τὴν καλύβην. Διὰ τῆς λάμψεως πεπαλαιωμένου λύχνου παρετήρησεν ὅτι ὁ ξενιζόμενος ἦτο νεανίας τις εὐπατρίδης. Τὸ μὲν πρόσωπον ὡμολόγει τὴν ἡλικίαν, τὸ δὲ ἔνδυμα τὸν βαθμόν. Ἡ γραῖα ἤναψε φωτίαν καὶ ἠρώτησε τὸν εὐπατρίδην, ἂν ἐπεθύμει νὰ φάγῃ τι. Στόμαχος καὶ καρδία ὀκτωδεκαετοῦς εἰσὶ συνήθως ἄπληστοι καὶ οὐχὶ τόσον δύσκολοι. Ὁ νεανίας παρεδέχθη τεμάχιον τυροῦ καὶ μέλανος ἄρτου, ἅτινα ἀπήρτιζον τὴν ὅλην προμήθειαν τῆς γραίας

— Δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο, εἶπεν ἡ γραῖα πρὸς τὸν εὐπατρίδην, τόσον μόνον μ' ἀφίνουσι νὰ προσφέρω πρὸς τοὺς δυστυχεῖς ὁδοιπόρους τὸ δέκατον, ὁ φόρος καὶ τόσα ἄλλα τέλη ἀνυπόφορα. πρόσθες ὅτι καὶ οἱ ἐγχώριοι μὲ ὀνομάζουν μάγον παραδεδομένην τῷ διαβόλῳ, καὶ τοῦτο διὰ νὰ μοῦ ἁρπάζουν ἐν συνειδήσει τὰ προϊόντα τοῦ μικροῦ μου ἀγροῦ.

— Ἐὰν γενῶ ποτὲ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας θέλω καταργήσει τοὺς φόρους καὶ ἐκπαιδεύσει τὸν λαὸν, εἶπεν ὁ εὐπατρίδης.

— Γένοιτο, ἀπήντησεν ἡ γραῖα.

Εἰπὼν ταῦτα ὁ εὐπατρίδης ἐπλησίασε παρὰ τὴν τράπεζαν ἵνα δειπνήσῃ· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν νέον κροῦσμα τῆς θύρας τὸν ἐμπόδισε. Ἡ γραῖα ἀνοίξασα εἶδε ἕτερον ἱππέα καταβεβρεγμένον ζητοῦντα φιλοξενίαν. Ἡ φιλοξενία τῷ ἐχορηγήθη, καὶ εἰσελθόντος, εὑρέθη καὶ οὗτος νεανίας εὐπατρίδης.

— Σὺ εἶσαι, Ερρῖκε, εἶπεν ὁ εἷς.

— Ναὶ, Ερρῖκε, ἀπήντησεν ὁ ἕτερος. Αμφότεροι ὠνομάζοντο Ερρῖκοι. Ἡ γραῖα, ἐκ τῆς μεταξὺ αὐτῶν συνδιαλέξεως, ἐπληροφορήθη ὅτι ἦσαν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ μεγάλης κυνηγετικῆς συνοδίας, ἧς ἐπὶ κεφαλῆς ἦν ὁ βασιλεὺς Κάρολος Θ'. καὶ ὅτι ἡ καταιγὶς εἶχεν ἀποπλανήσει αὐτούς.

— *Γραῖα*, εἶπεν ὁ νεωστὶ ἐλθὼν, δὲν ἔχεις ἄλλο τι νὰ μᾶς δώσῃς;

— Τίποτε, ἀπεκρίθη ἡ γραῖα.

— Λοιπὸν νὰ τὸ μοιρασθῶμεν.

Ὁ λόγος οὗτος δὲν εὐηρέστησε πολὺ τὸν πρῶτον Ἐρρῖκον· ἀλλὰ βλέπων τὸ ἀπηλπισμένον βλέμμα καὶ τὸ νευρῶδες τοῦ σώματος τοῦ δευτέρου Ἐρρίκου, εἶπε μετὰ τεθλιμμένης φωνῆς.

Ἂς τὸ μοιρασθῶμεν!

Ἐκάθησαν ὁ μὲν ἀπέναντι τοῦ δὲ, καὶ ἤδη ὁ εἷς ἡτοιμάζετο νὰ κερματίσῃ τὸν ἄρτον διὰ τοῦ ξίφους του, ὅτε τρίτον κροῦσμα ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν. Παράδοξος συνάντησις! καὶ ἕτερος νεανίας, καὶ ἕτερος εὐπατρίδης, καὶ τρίτος Ἐρρῖκος.

Ἡ γραῖα ἐθεώρει αὐτοὺς μετ' ἐκπλήξεως, ὁ πρῶτος ἠθέλησε νὰ κρύψῃ τὸν ἄρτον καὶ τὸν τυρὸν, ἀλλ' ὁ δεύτερος ἐπανέθεσεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης, παραθεὶς καὶ τὸ ξίφος του. Ὁ τρίτος Ἐρρῖκος μειδιάσας εἶπε.

— Δὲν θέλετε λοιπὸν νὰ μοὶ δώσητε τίποτε ἐκ τοῦ δείπνου σας, ἔστω, ὑπομένω, ἔχω καλὸν στόμαχον.

— Ὁ δεῖπνος, εἶπεν ὁ πρῶτος Ἐρρῖκος, ἀνήκει αὐτοδικαίως εἰς τὸν πρῶτον καταλαβόντα αὐτόν.

— Ὁ δεῖπνος, εἶπεν ὁ δεύτερος, ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον ὅστις ὑπερασπισθῇ αὐτὸν κλήτερον.

Ὁ τρίτος Ἐρρῖκος ὠργισθεὶς, εἶπεν ἀγερώχως

— Ἴσως ἀνήκει εἰς ὅν τινα κατακτήσει αὐτόν.

Μόλις ἐρέθησαν αἱ λέξεις αὗται, καὶ ὁ πρῶτος ἔσυρε τὸ ἐγχειρίδιόν του, οἱ δὲ λοιποὶ δύο τὰ ξίφη των. Ἐνῶ ἔμελλον νὰ συγκρουσθῶσι, τέταρτος εὐπατρίδης, τέταρτος Ἐρρῖκος εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην. Ἅμα ἰδὼν γυμνὰ τὰ ξίφη ἔσυρε καὶ αὐτὸς τὸ ἰδικόν του, καὶ προστεθεὶς εἰς τὸ ἀσθενέστερον μέρος κτυπᾷ ἀπερισκέπτως. Ἡ γραῖα πεφοβισμένη κρύπτεται, τὰ δὲ ξίφη συντρίβουσι πᾶν τὸ προστυχόν· ὁ λύχνος πίπτει καὶ σβέννυται· ἕκαστος τότε κτυπᾷ ἐν τῷ σκότει Ἡ κλαγγὴ τῶν ξίφων ἠχεῖ ἐπί τινα χρόνον, εἶτα ἐλαττοῦται βαθμηδὸν, καὶ τέλος παύει ἐντελῶς. Τότε ἡ γραῖα ἐξέρχεται τοῦ καταφυγίου αὐτῆς, ἀνάπτει τὸν λύχνον, καὶ βλέπει τοὺς τέσσαρας εὐπατρίδας κατὰ γῆς ἐκτάδην κειμένους καὶ ἀνὰ μίαν πληγὴν ἕκαστος ἔχοντας.

Πλησιάζει τὸν λύχνον, ἐρευνᾷ τὰ σώματά των, καὶ βλέπει ὅτι εἶχον καταβληθῆ μᾶλλον ἐκ τοῦ κόπου ἢ ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ αἵματός των. Ἐγείροντοι μετὰ ταῦτα ἀλληλοδιαδόχως καὶ, αἰσχυνόμενοι διὰ τὴν πρᾶξίν των, λέγουσι καγχάζοντες

— Ἂς δειπνήσωμεν τώρα ὡς ἀδελφοὶ καὶ ἀμνησικάκως.

Ἀλλ' ὁ δεῖπνος ἔκειτο κατὰ γῆς πατημένος καὶ μεμολυσμένος ὑπὸ τοῦ αἵματος. Ἂν καὶ ἦτο λίαν εὐτελὴς, ἐθρήνησαν ὅμως αὐτόν. Ἡ καλύβη εἶχε κατερημωθῆ, ἡ δὲ γραῖα, καθημένη εἴς τινα γωνίαν ἠτένιζε τοὺς κοίλους αὐτῆς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοὺς τέσσαρας εὐπατρίδας.

— Διατί μᾶς θεωρεῖς οὕτως, εἶπεν ὁ πρῶτος Ἐρρῖκος, ὃν τὸ βλέμμα τῆς γραίας κατεθορύβει.

— Θεωρῶ τὸ πεπρωμένον σας γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ μετώπου σας, ἀπεκρίθη ἡ γραῖα.

Ὁ δεύτερος Ἐρρῖκος διέτοξεν αὐτῇ ν' ἀποκαλύψῃ τὸ πεπρωμένον τοῦτο, οἱ δὲ λοιποὶ δύο τὴν ὑπεχρέωσαν καγχάζοντες.

Ἡ γραῖα ἀπεκρίθη,

— Καθὼς εὑρίσκεσθε οἱ τέσσαρες ἡνωμένοι εἰς ταύτην τὴν καλύβην, οὕτω θέλετε εὑρεθῆ καὶ οἱ τέσσαρες ἡνωμένοι εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πεπρωμένον· καθὼ κατεπατήσατε ὑπὸ τοὺς πόδας σας τὸν ἄρτον, τὸν ὁποῖον ἡ φιλοξενία σᾶς προσήνεγκε, οὕτω θέλετε κατα-πατήσει ὑπὸ τοὺς πόδας σας καὶ μολύνει μὲ τὸ αἷμά σας τὴν δύναμιν τὴν ὁποίαν θέλετε διαμερισθῆ· καθὼς κατερημώσατε καὶ κατεστρέψατε ταύτην τὴν καλύβην, οὕτω θέλετε κατερημώσει καὶ καταστρέψει τὴν Γαλλίαν· καθὼς καὶ οἱ τέσσαρες ἐπληγώθητε εἰς τὸ σκότος, οὕτω καὶ οἱ τέσσαρες θέλετε ἀπωλεσθῆ διὰ προδοσίας.

Οἱ τέσσαρες εὐπατρίδαι ἐκάγχασαν ἀκούσαντες τὴν προφητείαν τῆς γραίας.

Οἱ τέσσαρες οὗτοι εὐπατρίδαι ὑπῆρξαν οἱ τέσσαρες ἥρωες τῆς ἑνώσεως (Ligue)· οἱ μὲν δύο ἀρχηγοὶ αὐτῆς, οἱ δὲ ἐχθροί.

Ὁ Ἐρρῖκος τοῦ Condé ἐδηλητηριάσθη εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τοῦ Ἀγγελοῦ (Saint Jean d Angely) ὑπὸ τῆς συζύγου του.

Ὁ Ἐρρῖκος τοῦ Guise ἐδολοφονήθη ἐν Blois ὑπὸ τῶν τεσσαράκοντα πέντε.

Ὁ Ἐρρῖκος τοῦ Valois (Ἐρρῖκος Α'.) ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου Κλημεντίου εἰς τὸν Ἅγιον Κλαύδιον.

Ὁ Ἐρρῖκος τοῦ Βουρβῶνος (ὁ II) ἐδολοφονήθη ἐν Παρισίοις, ὑπὸ τοῦ Ῥαβαλλιὰκ (Ravaillac).

ΕΝΤΑΦΙΑΣΜΟΣ ΠΑΡΑ ΣΙΝΑΙΣ

Οἱ Σίναι ἐπιδεικνύουσι τὴν πολυτέλειαν αὐτῶν οὐχὶ κατὰ τοὺς γάμους, ἀλλὰ κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ βίου στιγμάς, καθ' ἃς ἐκλείπει ὁ ἄνθρωπος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, αἱ μᾶλλον εὔποροι τῶν οἰκογενειῶν δαπανῶσι 50,000 μέχρι 70.000 δραχ. Ὁ ἐνταφιασμὸς τοῦ νεκροῦ οὐδέποτε λαμβάνει χώραν ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ ἀστρολόγου, ὅστις ὀφείλει νὰ καταδείξῃ τὸ μέρος τῆς ταφῆς. Ἐὰν οὗτος ἀποφανθῆ ὅτι οἱ ὑπολογισμοὶ αὐτοῦ δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν ταφὴν ἀμέσως, τότε ταριχεύουσι τὸ σῶμα, ὅπερ, καταθέντες ἐντὸς μολυβδίνου φερέτρου, μετατέρουσιν εἰς τι ἐπὶ τούτῳ προσδιωρισμένον μέρος, ὅπως διαμείνῃ αὐτόθι μεχρισοῦ ὁ ἀστρολόγος δηλώσει τὸ μέρος ἐνῷ πρέπει νὰ ταφῇ. Αἱ ἀόριστοι αὗται προθεσμίαι ἐπεκτείνονται πολλάκις ἐπὶ πολλὰ ἔτη, καθ' ὃν διάστημα ὁ μνησθεὶς ἀστρολόγος ἐξακολουθεῖ νὰ συμβουλεύηται τὰς βίβλους τῆς εἱμαρμένης. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἀπειράριθμοι θυσίαι προσφέρονται τοῖς θεοῖς πρὸς ἐξιλέωσιν. Τοιοῦτόν τι συνέβη ἐπὶ (οὗ θανάτου τοῦ Πουχὰν Καὶ Κουὰ, οὗτινος τὸ σῶμα ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἄταφον, ἑωσοῦ ὁ ἀστρολόγος ἀπεφάνθη, ὅτι ὁ ὑστερότοκος υἱὸς τοῦ τεθνεῶτος ὤφειλε νὰ μεταφέρῃ τὸν νεκρὸν εἰς Φο-Κιών.

ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ.

Ἰατρός τις περιδιαβαζων μετά τινος φίλου του, μὴ διαβῶμεν ἐκεῖθεν, εἶπε πρὸς αὐτὸν, πλησίον τῆς ἀξιοθρήνητου ἐκείνης κυρίας ἣν βλέπετε πρὸς τὰ δεξιά, Μὲ εἶδεν μακρόθεν καὶ ἀκοντίζει κατ' ἐμοῦ βλέμματα πλήρη ἀγανακτήσεως, ἐπεριποιήθην τὸν σύζυγόν της, καὶ ..... Α"! ἐννοῶ, δυστυχῶς τὸν ἐξαπέστειλας.— Ὄχι, φίλε μου, τὸν ἔσωσα.

Γυνή τις συζευχθεῖσα εἰς δεύτερον γάμον ἔτυχεν ἀνδρὸς θηριώδους ὑφ' οὗ ἐῤῥαβδίζετο καθ' ἑκάστην· δι' ἣν αἰτίαν τὸν ἀπεστρέφετο πολύ. Ὁ ἀνὴρ εἶδεν αὐτὴν ἑσπέρας τινα γονυκλινῆ, ἐπικαλουμένην τὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς μακροβιότητος τοῦ συζύγου της. Ἐρωτήσαντος τούτου ἂν τὸν ἠγάπα, ὄχι, ἀπεκρίθη ἡ γυνή, ἀλλ' ὁ πρῶτος μου σύζυγος μ' ἐῤῥάπιζε, σὺ μὲ ῥαβδίζεις· ἐὰν σὲ χάσω θ' ἀναγκασθῶ νὰ συζευχθῶ τρίτον ὅστις βεβαίως θέλει με φονεύσει.

Νεανίας τις ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος κυρίας, ἂν μετὰ τὸν θάνατόν της ἤθελε παρευθῆ εἰς τὴν ἐκφοράν. Ἀναμφιβόλως, κυρία μου, ἀπεκρίθη ἀγχίνους, ὁ νεανίας, θέλω λάβει ταύτην τὴν εὐχαρίστησιν.

Α. Κ.